

การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครู
และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 : กำแพงเพชร

ผศ.สุรชัย โกศิยะกุล

ผศ.ดร.ปจรรย์ ผลประเสริฐ

ผศ.ประพิมพร โกศิยะกุล

ผศ.อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เรื่อง การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 : กำแพงเพชร

คณะผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชัย โกศิยะกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ ผลประเสริฐ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพิมพร โกศิยะกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว

ปีงบประมาณ 2553

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ในการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากร
ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 ของจังหวัดกำแพงเพชรในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์
คือ

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการ
ส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้
  - 1.1 เพื่อศึกษากระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและบุคลากร
ทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
  - 1.2 เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
  - 1.3 เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและ
บุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัด
กำแพงเพชร

โดยในการทำวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
ผู้บริหารของโรงเรียน สมาชิกในเครือข่าย นักเรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ประชุม
และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 มีเครือข่ายการเรียนรู้ของครู
บุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำนวน 18 โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

จำนวน 2 โรงเรียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นฐานในการจัดตั้งเครือข่าย รวมเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายทั้งสิ้น 21 สถาบันการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร สรุปได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษากระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชร ต่อกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับพอใจ เมื่อพิจารณากระบวนการย่อยพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใจ กระบวนการย่อยที่อยู่ในระดับพอใจมากได้แก่ การได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้กับเครือข่ายหลัก 5 โรงเรียน ส่วนกระบวนการย่อยที่อยู่ในระดับพอใจ 4 อันดับแรก ได้แก่ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนนวัตกรรมเครือข่ายโดยโรงเรียนนำเสนอ Best practice วิธีการจัดตั้งเครือข่ายสมทบโดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัครเข้าร่วมเครือข่าย การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิตสื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการดำเนินกิจกรรม

1.2 ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่าการจัดการดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียนเครือข่าย มีลักษณะการจัดกิจกรรม เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน

ห้องสมุดโรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ จัดกิจกรรมบูรณาการรักการอ่านแบบคละชั้น โรงเรียนบ้านหนองหลวงจัดกิจกรรมรักการอ่านผ่านวันสำคัญ โรงเรียนบ้านทรงธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงบูรณาการ และโรงเรียนอนุบาลเมืองกำแพงเพชร (บ้านนครชุม) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

2. จัดกิจกรรมเสริมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ห้องสมุดโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเสริมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร จัดกิจกรรมบูรณาการการอ่านสวนสาธารณะ โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์) จัดกิจกรรมต้นไม้ในดวงใจ โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ข่าวนั่งสือพิมพ์ โรงเรียนบ้านดาดทองเจริญจัดกิจกรรมแนะนำ

หนังสือดีมีประโยชน์ โรงเรียนนครไตรตรึงษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสืบสานคุณธรรม
โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคมจัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยและหนังสือพิมพ์ และ
โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล จัดกิจกรรมเกมบัตรคำรวมความรู้

1.3. ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สรุปได้
ดังนี้

1 .3.1 ด้านพฤติกรรมการอ่าน พบว่า จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่าน
ของผู้เรียนหลังใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าก่อนใช้กิจกรรม
ส่งเสริมการอ่าน กล่าวคือ ร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับค่อนข้างบ่อย และเป็นประจำ/
สม่ำเสมอหลังใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อพบว่าข้อที่มีร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับค่อนข้างบ่อยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 14 ในแต่ละ
ครั้งทีอ่านหนังสือ ฉันอ่านได้เป็นเวลานาน รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 13 ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือก่อน
นอนใน 1 สัปดาห์ และข้อที่ 3 ฉันใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ ตามลำดับ ส่วนร้อยละของ
พฤติกรรมการอ่านในระดับเป็นประจำ/สม่ำเสมอสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 1 ฉันยืมหนังสือจากห้องสมุด
ของโรงเรียนไปอ่านที่บ้าน รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 2 ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือพิมพ์ใน 1 สัปดาห์ และ
ข้อที่ 3 ฉันใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ ในขณะที่เดียวกันร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับ
เป็นบางครั้ง และระดับน้อยครั้งมากลดน้อยลงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ

1.3.2 ด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พบว่า นักเรียนมี
ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับพอใจทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 9 กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 4 กิจกรรมเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน และข้อที่ 10 ประโยชน์ที่ได้รับ
จากการร่วมกิจกรรมฯ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ 5 กิจกรรมช่วยให้นักเรียน
เกิดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

2.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ควรเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการ
ประสานความร่วมมือของเครือข่าย เป็นที่ปรึกษา เป็นแหล่งความรู้ให้กับสถาบันในเครือข่าย และ
กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2.2 เขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย
ส่งเสริมการอ่านกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการ กำหนดภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการ

อ่าน ที่ชัดเจน มีตัวแทนของเขตพื้นที่การศึกษาในการดูแล ติดตาม นิเทศ ประสานงานด้านการส่งเสริมการอ่าน มีการรายงานสถิติที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

2.3 สถานศึกษาและสมาชิกในเครือข่ายสถานศึกษา รับนโยบายจากแม่ข่ายไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการส่งเสริมการอ่าน และควรร่วมการวางแผน และกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ผู้บริหารควรเป็นแกนนำขับเคลื่อน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ กำหนดเป็น โครงการ/กิจกรรมที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ทุกปีและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่าน

2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการชี้แจงให้บุคลากรภายในองค์กรให้เห็นความสำคัญของการอ่านและจัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในชุมชน สนับสนุนงบประมาณ ในการจัดซื้อหนังสือต่างๆให้ทางโรงเรียน จัดให้มีมุมหนังสือสำหรับเด็กที่ องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้นำศาสนาควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านมากขึ้น

2.5 ภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศต้องขับเคลื่อน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พร้อมกัน โดยประกาศเป็นนโยบายหรือจุดเน้นให้ทุกจังหวัด ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือราชการต้องมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมวัฒนธรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 : กำแพงเพชร เป็น โครงการวิจัยที่ต่อเนื่องจากการวิจัยในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นโครงการวิจัยย่อยในชุดโครงการวิจัยของสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่เน้นด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร ผู้บริหารเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ตลอดจนวิทยากรที่มาให้ความรู้ และสมาชิกจากโรงเรียนเครือข่ายที่เห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่าน และร่วมแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็งและยั่งยืน อนึ่งการวิจัยฉบับนี้คงจะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์หากไม่ได้รับทุนสนับสนุนในการดำเนินการวิจัยจากสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้วิจัย

กรกฎาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3	
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เครือข่ายการเรียนรู้..... 8	
การจัดการความรู้..... 22	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน..... 26	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน..... 47	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 53	
3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 58	
ตอนที่ 1 การพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและ บุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร..... 58	
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
4	ผลการดำเนินการ.....	68
ตอนที่ 1	การพัฒนา	
	นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและ	
	บุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน	
	เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร	68
ตอนที่ 2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้	
	ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม	
	การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร	68
5	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	117
	สรุปผลการวิจัย	118
	อภิปรายผล	112
	ข้อเสนอแนะ	125
	บรรณานุกรม.....	127
	ภาคผนวก.....	132

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	อุปสรรคของการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้..... 24
2	จำนวน ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ สถานภาพ..... 30
3	ความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครู และบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน ในประเด็นความรู้ที่ได้รับ..... 71
4	ความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครู และบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน ในประเด็นการนำไปใช้..... 72
5	ความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครู และบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน ในประเด็นความพึงพอใจ..... 73
6	จำนวน ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ สถานภาพ..... 75
7	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในสถานศึกษาและครอบครัว ด้านพึงพอใจ..... 76
8	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในสถานศึกษาและครอบครัว ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ..... 77
9	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในสถานศึกษาและครอบครัว ด้านการนำไปใช้..... 78
10	จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและช่วงชั้นที่สอนเป็นส่วนใหญ่..... 80
11	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน..... 81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
12		ความถี่ของการนำไปใช้..... 82
13		ความคิดเห็นเพิ่มเติมหลังการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน 83
14		ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูและบุคลากร ทางการศึกษา เครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชรต่อกระบวนการ ในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา..... 85
15		แสดงค่าความถี่และร้อยละเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ก่อนทดลองและหลังทดลองของโรงเรียนเครือข่าย โดยภาพรวม..... 107
16		แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เรียน หลังการใช้กิจกรรมของโรงเรียนเครือข่าย..... 112

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	อบรมเชิงปฏิบัติการ คณะวิทยาการจัดการ	“การผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน” ณ หอประชุม 74
2	อบรมเชิงปฏิบัติการ ครอบครัว	“กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและ ” ณ ห้องต้นสัก สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ..... 79
3	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โรงเรียนเครือข่ายหลักและเครือข่ายสมทบ	การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ 84
4	การสัมภาษณ์ครู ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ณ โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนเครือข่ายหลัก 90
5	รูปแบบเครือข่ายไยแมงมุมอย่างบูรณาการระหว่างสถาบันการผลิตครู กับ	สถานศึกษาระยะที่ 1..... 94
6	รูปแบบเครือข่ายไยแมงมุมอย่างบูรณาการระหว่างสถาบันการผลิตครู กับ	สถานศึกษาและครอบครัวระยะที่ 2..... 95

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หากเด็กรักการอ่าน สามารถอ่านได้อย่างแตกฉาน ก็จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในชั้นเรียนและสร้างนิสัยถาวรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะความสามารถในการอ่านจะมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปสู่การขยายความรู้ตลอดชีวิต ในการส่งเสริมการอ่านของผู้เรียนนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับการอ่านหลายประการ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นบุคคลอันเป็นแบบอย่างในการอ่านและการเรียนรู้ เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไป อีกทั้ง การอ่านเป็นทักษะ (Skill) ที่สามารถพัฒนาได้ถ้าหากผู้อ่านได้รับการส่งเสริมการอ่านโดยการฝึกฝนอย่างถูกวิธีและสม่ำเสมอจะทำให้ผู้อ่านนอกจากจะมีนิสัยรักการอ่านแล้วยังมีความสามารถในการอ่านอีกด้วย การสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือกัน เป็นพลังขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน หากจะให้ใครหรือองค์กรแห่งใดแห่งหนึ่งขับเคลื่อนไปโดยลำพัง ความสำเร็จก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้ ดังจะเห็นได้จากกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้ปี 2553 เป็นปีเริ่มต้นของทศวรรษแห่งการอ่าน ดังนั้นจึงต้องร่วมด้วยช่วยกันรวมพลังขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อสร้างเด็กไทยยุคใหม่ให้รักการอ่าน เพราะการอ่านเป็นหัวใจสำคัญที่จะเป็นทางนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จ จากความสำคัญของการอ่านคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้มีนโยบายส่งเสริมให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทำให้คนไทยทุกคนอ่านภาษาไทยอย่างแตกฉาน 2) สร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคน และ 3) สร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศแห่งการรักการอ่านให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการเดิหน้า 3 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่าน , 2552) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายๆ หน่วยงานต้องร่วมกันจัดกิจกรรมและส่งเสริมการอ่าน

ในการนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ได้มีนโยบายในการสนับสนุนสถาบันผลิตครูจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ของครู และบุคลากรทางการศึกษา 1) เพื่อพัฒนา

นวัตกรรมการเครือข่ายการเรียนรู้ ของครู บุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครู บุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครู บุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยดำเนินการใน 2 ระยะคือ ปีงบประมาณ 2552 และปีงบประมาณ 2553 ซึ่งในการดำเนินโครงการจะประสบความสำเร็จได้นั้น สถานศึกษา เป็นหน่วยงานสำคัญที่จะน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยการขับเคลื่อนกิจกรรมจากผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรได้เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนากิจกรรมส่งเสริม นวัตกรรมการเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) โดยทางมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรได้เน้น ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพราะเป็นปัญหาหนึ่งที่หลายคนมีความห่วงใย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเด็กไทยไม่รักการอ่าน จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า "คนไทยอายุ 6 ปี ขึ้นไป" อ่านหนังสือน้อยลง จากเดิมในปี 2548 มีการอ่านร้อยละ 69.1 แต่ในปี 2551 กลับอ่านลดลง เหลือร้อยละ 66.3 เพราะเด็กดูโทรทัศน์มากขึ้นจึงทำให้อ่านหนังสือน้อยลง และมีผลทำให้ จินตนาการของเด็กและคนไทยทั่วไปลดลง ส่วนเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของคนไทยในปี 2548 พบว่าคนไทยอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 51 นาทีต่อวัน ส่วนปี 2551 ลดลงเหลือ 39 นาทีต่อวัน (ศูนย์ ข้อมูลสถาบันอนาคตเพื่อการศึกษา , 2552, หน้า 5) จากการสนทนากลุ่มกับผู้บริหาร ครูและ บุคลากรทางการศึกษาพบว่าเด็กนักเรียนในจังหวัดกำแพงเพชรก็ควรมีการส่งเสริมการอ่าน เช่นเดียวกัน จึงได้จัดตั้งเครือข่ายด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในปี 2552 โดยมีมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชรเป็นแม่ข่าย และมีโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เป็นเครือข่ายจำนวน 5 โรงเรียน โดยมีหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และฝ่าย การศึกษา เทศบาลเมืองกำแพงเพชรเข้าร่วมสนับสนุนเครือข่าย

ทั้งนี้จากการดำเนินการของเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้าน การส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชรในระยะที่ 1 (สุรชัย โกศิยะกุล, ปาจริย์ ผลประเสริฐ, ประพิมพ์พร โกศิยะกุลและอังสุรีย์ พันธุ์แก้ว , 2552, ข-ค) ได้ข้อเสนอแนะ คือ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในฐานะแม่ข่ายควรเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการประสาน ความร่วมมือของเครือข่าย เป็นที่ปรึกษา เป็นที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับสถาบันในเครือข่าย และ กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน 2) สถาบันการศึกษา ที่เป็นเครือข่าย ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และศึกษากิจกรรมส่งเสริมการอ่านของแต่ละ สถานศึกษา ตลอดจนรับนโยบายจากแม่ข่ายไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ด้านการส่งเสริมการอ่าน และควรร่วมการวางแผน และกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา และ 3) ควรมีการเชื่อมต่อเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู บุคลากรทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยกำแพงเพชรเป็นแม่ข่าย กับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีกิจกรรมด้านการส่งเสริมการอ่านอยู่ส่วนหนึ่งและควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และการที่จะทำให้เครือข่ายเข้มแข็งและยั่งยืนที่สมาชิกเครือข่ายได้ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในระยะที่ 1 ส่วนหนึ่งคือ ควรมีกิจกรรมสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จัดให้มีการติดต่อบริการระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ สร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่าย และเปิดโอกาสให้มีสมาชิกใหม่ของเครือข่าย เพื่อเชื่อมต่อสมาชิกเก่ากับสมาชิกใหม่

จากข้อมูลดังกล่าวมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้มีการดำเนินการต่อเนื่องในปี 2553 โดยได้กระตุ้นให้เครือข่ายร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม ครูต้องตระหนักเสมอว่าการอ่านเป็นความจำเป็นที่จะต้อง ส่งเสริมให้เป็นนิสัยและ คิดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการสร้างนิสัยรักการอ่านนั้น ไม่ ใช่ว่าดำเนินการ เฉพาะในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ใด กลุ่ม สาระ การเรียนรู้ หนึ่งเท่านั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ล้วนแล้วแต่สามารถสร้างผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่านได้ทั้งสิ้น ดังนั้นหากจังหวัดกำแพงเพชร มีเครือข่ายเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา และมีพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา กระตุ้นให้ สมาชิกเครือข่ายเกิดความตระหนัก ครู ผู้บริหารได้รับการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเครือข่ายนำไปสู่การพัฒนางาน ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและร่วมมือกันทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และร่วมดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรูปแบบเครือข่าย ที่เข้มแข็ง โดยมีการติดตามผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาให้เครือข่ายเข้มแข็งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้
  - 1.1 เพื่อศึกษากระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- 1.2 เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 1.3 เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

พัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษาของจังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตด้านพื้นที่

เครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำนวน 18 โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 2 โรงเรียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นฐานในการจัดตั้งเครือข่าย รวมเป็นสถานบันการศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายทั้งสิ้น 21 สถานบันการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง การรวมกลุ่มของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการร่วมมือเพื่อประสานแหล่งความรู้และข้อมูลข่าวสารการใช้ทรัพยากร และการปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกัน มีกระบวนการแบ่งปันทรัพยากร เชื่อมโยงการทำงานที่รับผิดชอบ เพื่อสร้างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ถ่ายทอดและกระจายความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้เกี่ยวข้องในเครือข่ายมีโอกาสได้เรียนรู้ปรับปรุงพัฒนางานของตนเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เครือข่ายหลัก หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายทางด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ในระยะที่ 1

เครือข่ายสมทบ หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายทางการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ในระยะที่ 2

ครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลจากหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารศึกษานิเทศก์และนักวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หมายถึง กระบวนการในการส่งเสริมผู้เรียน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการรักการอ่านเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องตามมาตรฐานด้านผู้เรียน

นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง กระบวนการ แนวทาง รูปแบบ วิธีการพัฒนาการส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานในโครงการและได้รับการยอมรับจากสมาชิกในเครือข่ายว่าใช้แล้วได้ผลดีในการส่งเสริมการอ่านของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระทำต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญในการอ่านและพยายามพัฒนาการอ่านของตนเองจนมีนิสัยรักการอ่าน เช่น การอ่านหนังสือให้ฟัง การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องจากหนังสือให้ฟัง เป็นต้น

กระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการส่งเสริมการอ่านให้กับบุคลากรในเครือข่าย เพื่อให้มีความรู้ มีประสบการณ์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดความตระหนัก ได้รับการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการติดตามผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

พฤติกรรมการอ่าน หมายถึง การกระทำของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความชอบหนังสือ ความตั้งใจต่อการที่จะอ่าน เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจ หรือชอบที่จะอ่าน ความถี่ในการอ่าน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกยอมรับ พพอใจของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน ในด้านความน่าสนใจ เนื้อหา ความเหมาะสม ประโยชน์ของกิจกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้สมาชิกในเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้เรียนรู้ร่วมกัน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการส่งเสริมการอ่าน
2. เครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาวัฒนธรรมส่งเสริมการอ่านและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านส่งเสริมการอ่านอย่างมีคุณภาพมากขึ้น
3. ได้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการอ่าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยและพัฒนากการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระยะที่ 2 : กำแพงเพชร ผู้วิจัยได้เรียบเรียง และแบ่งออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. เครือข่ายการเรียนรู้
2. การจัดการความรู้
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
  - 3.1 ความหมายของการอ่าน
  - 3.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน
  - 3.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
  - 3.4 รูปแบบวิธีการอ่านของเด็กแต่ละวัย
  - 3.5 จิตวิทยาการอ่าน
  - 3.6 กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
  - 3.7 ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน
  - 4.1 ความหมายของนิสัยรักการอ่าน
  - 4.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการมีนิสัยรักการอ่าน
  - 4.3 แนวคิดการสร้างนิสัยรักการอ่าน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครือข่ายการเรียนรู้

แนวคิดเรื่อง “เครือข่าย” ไม่ใช่เรื่องใหม่ในสังคมไทย ในวิถีดั้งเดิมของชุมชนซึ่งมีผู้คนอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยใกล้ชิดกันนั้น ความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายถือเป็นหัวใจของการเชื่อมโยงชุมชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและอยู่รอดได้จากปัญหาหรือวิกฤตต่าง ๆ ความสัมพันธ์ลักษณะนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในหมู่บ้านของตน แต่จะเชื่อมโยงออกไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ ทั้งใกล้และไกล ดังคำพูดที่มักได้ยินกันอยู่เสมอว่า “พริกมีอยู่บ้านเหนือเกลืออยู่บ้านใต้ ข่าตะไคร้อยู่บ้านพี่บ้านน้อง” ดังนั้น เครือข่ายจึงไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่ถูกบังคับหรือจัดกรอบ แต่เกิดขึ้นเองจากความสมัครใจโดยระบบเครือข่ายหรือวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงถึงกัน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 5) หรือเครือข่ายคือสิ่งที่เชื่อมโยงกันอย่างไร้ระเบียบและมีการจัดการตนเอง (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, 2547, หน้า 12) ในทางสังคมวิทยา เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิกมีความเป็นรูปธรรมมองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ สาระของการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะช่วยให้มองเห็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะคือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสารและเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน / กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่องแต่ในเครือข่ายไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคน/กลุ่มองค์กร ต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอ ๆ กัน ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่ม / องค์กรมากนัก (Boissevain and Mitchell, 1973, อ้างถึงในกรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 1 – 2)

แนวทางการวิเคราะห์เครือข่ายสามารถนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับโลก สรรพสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ เราเรียกว่า จุด (Node) ถ้ามีการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของจุดเหล่านี้ก็คือเครือข่าย (Network) ซึ่งอาจจะดำเนินการได้ 3 รูปแบบได้แก่ เครือข่ายคู่เครือข่ายแฉกเครือข่ายวงกลมและเครือข่ายแฉกที่ขยายออกไป

ความหมายของเครือข่าย

ฉัตรนภา พรหมมา และคณะ (2547, หน้า 23) กล่าวว่า เครือข่ายคือกลุ่มคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปแบบหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความอิสระ ในความหมายนี้ ประเด็นสำคัญคือ

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ

อรณพ พงษ์วาท (2539, อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543 , หน้า 305) กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงร้อยรัดเอาความพยายามและการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ และอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติการหลักของตนต่อไป อย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดการที่เป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน เครือข่ายความร่วมมือเป็นไปได้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล องค์กรและสถาบัน อาจมีขอบข่ายและขนาดเล็ก ๆ ภายในชุมชนไปจนถึงระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ

ขนิษฐา กาญจนรังษิณนธ์ (2542 , หน้า 12-13) ได้ให้ความหมาย เครือข่าย ว่าคือกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง การสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้งให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าแบบพึ่งพิง

ไพโรจน์ โพธิศาสตร์ (2542 , หน้า 53) ให้คำจำกัดความ เครือข่าย ว่าหมายถึง สายใยความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางความคิดและการปฏิบัติ เครือข่ายของกลุ่มมักจะเริ่มที่ผู้นำเพราะผู้นำเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของกลุ่ม ดังนั้นผู้นำที่เข้มแข็งมักจะหาผู้พัฒนาเครือข่ายระหว่างผู้นำด้วยกันเสียก่อน แต่ลักษณะของการพัฒนารูปแบบเครือข่านั้น ต้องศึกษาเรียนรู้ ประเมินผลร่วมกันเป็นระยะๆ เพราะรูปแบบของเครือข่ายมีหลากหลายขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในแต่ละพื้นที่ การเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายควรมีหลายลักษณะ เช่นรวมกันแบบหลวม ๆ แต่สื่อสารถึงกันได้ หรือร่วมกิจกรรม บางเรื่องบางประเด็นที่เห็นพ้องต้องกัน แล้วพัฒนาให้กระชับขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถเก็บรวบรวมทักษะประสบการณ์พัฒนาขึ้นเป็นองค์ความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

จากความหมายของเครือข่ายข้างต้นนี้พอจะสรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงหรือร่วมมือกันเป็นระบบของบุคคล กลุ่มองค์กร หรือสถาบันทางสังคมอย่างวัตถุประสงค์มีเป้าหมายร่วมกันเป็นการเชื่อมโยงหลาย ๆ ระบบย่อยที่มีหลากหลายแล้วจัดระบบความสัมพันธ์ของความหลากหลาย

ประเภทของเครือข่าย

ปาน กิมปี (2540, อ้างถึงใน ปาริชาติ วัลย์เสถียร และคณะ, 2543 , หน้า 321-323) ได้จัดประเภทของเครือข่าย ออกเป็น 4 หมวด ได้แก่

1. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเอกัตบุคคล เป็นการพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ ก่อนที่บุคคลจะนำไปพัฒนาครอบครัว ชุมชน และสังคม

1.2 เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นชุมชนเป็นหลัก โดยให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม และเศรษฐกิจของชุมชน

2. แบ่งตามโครงสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ จำแนกออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 เครือข่ายการเรียนรู้โครงสร้างกระจายศูนย์ มีศูนย์กลางทำหน้าที่ประสานงาน แต่ภารกิจในการจัดการเรียนการสอน จะกระจายความรับผิดชอบให้กับสมาชิกเครือข่าย ซึ่งต่างก็มีความสำคัญเท่ากัน รูปแบบนี้อาจเรียกว่า รูปแบบการกระจายความรับผิดชอบ (Distributed network)

2.2 เครือข่ายการเรียนรู้โครงสร้างรวมศูนย์มีองค์กรกลางเป็นทั้งศูนย์กลางประสานงาน และเป็นแม่ข่าย รวบรวมอำนาจการจัดการ รวมความรู้ไว้ในศูนย์กลางการลงทุนทั้งด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยี และกำลังคนจะอยู่ที่แม่ข่าย ส่วนลูกข่ายหรือสมาชิกเป็นเพียงผู้ร่วมใช้บริการจากศูนย์กลาง

2.3 เครือข่ายการเรียนรู้โครงสร้างลำดับชั้น (Hierarchical Network) มีลักษณะเช่นเดียวกับแผนภูมิองค์กร การติดต่อสื่อสารข้อมูลจะต้องผ่านตามลำดับชั้นตอนมาก นิยมใช้ในการบริหารจัดการองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเหมาะแก่การควบคุมดูแลระบบงาน

2.4 เครือข่ายการเรียนรู้โครงสร้างแบบผสม คือ มีทั้งรูปแบบรวมศูนย์และกระจายศูนย์ เนื่องจากการเรียนรู้มีได้อาศัยสื่อหนึ่งสื่อใดเป็นหลัก หากแต่มีการผสมผสานกันระหว่างสื่อบุคคล และเทคโนโลยี จึงจำเป็นต้องจัดระบบเครือข่ายแบบผสม เพื่อสนองความต้องการได้อย่างกว้างขวางและตรง

3. แบ่งตามหน่วยสังคม

3.1 เครือข่ายการเรียนรู้ระดับบุคคล เป็นเครือข่ายระบบของครอบครัวหรือระบบของเครือข่าย ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลค่อนข้างสูง

3.2 เครือข่ายการเรียนรู้ระดับกลุ่ม มองได้มีด้อยคือ เครือข่ายการเรียนรู้แบ่งตามกลุ่มบ้าน และเครือข่ายการเรียนรู้ตามอาชีพ

3.3 เครือข่ายการเรียนรู้ระดับชุมชน เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชุมชนกับชุมชน มีความเชื่อมโยงกัน มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกันระหว่างไปเยี่ยมเยียนติดต่อกัน การประชุมตำบลของ ผู้นำหมู่บ้าน

4. แบ่งตามระดับการปกครองและลักษณะของงาน ได้แก่ เครือข่ายชุมชน เครือข่าย นักพัฒนา เครือข่ายระดับจังหวัด เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายวิชาชีพ เครือข่ายธุรกิจ เครือข่าย สื่อสารมวลชน เครือข่ายนักฝึกอบรม เครือข่ายการประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ระดับ เครือข่ายภาคสาธารณะ เครือข่ายวิชาการ เครือข่ายองค์กรกรนโยบายของรัฐ เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ

นอกจากการจัดแบ่งประเภทและรูปแบบของเครือข่ายดังกล่าว สมพันธ์ เศรษฐธิก และ คณะ (2536, อ้างถึงใน ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543 , หน้า 323) ได้จำแนกประเภทของ เครือข่าย จากการศึกษาเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน ออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. เครือข่ายความคิด

เป็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานด้วยความคิด ความรู้ หรือเทคนิคต่าง ๆ เครือข่ายเหล่านี้ เป็นแหล่งที่ผู้นำได้มีโอกาสเผยแพร่แนวความคิดของตน และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตน กับคนอื่น ๆ ทำให้เกิดความคิดที่ชัดเจนขึ้น เครือข่ายความคิดมักเน้นเครือข่ายของกลุ่มคนที่อยู่บน สถานภาพที่คล้ายคลึงกัน แต่อยู่ต่างถิ่นกัน ได้รวมตัวกันสร้างเครือข่ายขึ้นเพื่อจะได้มีเวทีในการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เช่น เครือข่ายกลุ่มครู เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

2. เครือข่ายกิจกรรม

เป็นเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือ ร่วมมือกันในการทำกิจกรรม ส่วนมากมักเป็น เครือข่ายภายในชุมชน ที่สมาชิกของเครือข่ายอาจเป็นเครือญาติกัน หรือมีสายสัมพันธ์เป็นครูและ ลูกศิษย์กันหรืออาจร่วมอยู่ในกลุ่มกิจกรรมเดียวกัน สมาชิกของเครือข่ายจะคอยช่วยเหลือหรือ ร่วมมือกัน ยังผลให้งานพัฒนาของผู้นำประสบความสำเร็จ แต่ก็มีผู้นำบางท่านที่มีบารมีสามารถ ระดมความร่วมมือ การทำกิจกรรมระหว่างหมู่บ้าน ทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างบ้านได้

3. เครือข่ายสนับสนุนทุน

กิจกรรมพัฒนาเพื่อการแก้ปัญหาของชุมชน นอกจากจะมีความคิดในการวิเคราะห์ หาทิศทางออกในการแก้ปัญหา มีการทำกิจกรรมการแก้ปัญหาแล้ว สิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นมาก คือ จะต้องมีทุน ที่มาของทุนเพื่อดำเนินกิจกรรม การพัฒนาอาจมาจากการระดมทุนภายในหมู่บ้าน โดยการระดมทุนภายในหมู่บ้าน โดยการระดมหุ้นจากสมาชิก เช่น กองทุนร้านค้า กลุ่มออมทรัพย์ หรือธนาคารข้าว หรือการทอดผ้าป่า หรืออาจเป็นทุนที่มาจากภายนอก

นอกจากนี้ นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543 , หน้า 323-324) ได้แบ่งเครือข่ายออกเป็น 2 ประเภท ตาม ลักษณะของการเกิด ได้แก่

1. เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้กิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้นในช่วงแรก ๆ ซึ่งเครือข่ายเช่นนี้เกิดขึ้นได้ใน 2 รูปแบบ คือรูปแบบธรรมชาติ ซึ่งเมื่อชุมชนหนึ่งชุมชนใด สามารถพัฒนากิจกรรมการแก้ไขปัญหาของชุมชนของตนเอง ได้ ชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียงก็จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำรูปแบบและวิธีการ ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเอง ส่วนอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นเครือข่ายการจัดตั้ง รูปแบบนี้เกิดจากองค์การพัฒนาต้องการขยายพื้นที่ปฏิบัติงานของตนเอง ก็จะใช้ชุมชนเดิมที่มีประสบการณ์และบทเรียนในกระบวนการพัฒนาแล้ว เป็นสถานที่ศึกษา ดูงาน และเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับชุมชนที่องค์กรพัฒนาเข้าไปดำเนินงานใหม่ ๆ
2. เครือข่ายอำนาจต่อรอง เครือข่ายนี้เชื่อว่ากิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ที่อยู่ในวงจำกัด เฉพาะพื้นที่หมู่บ้านของตนเอง จะไม่มีพลังที่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ปัญหาแล้วพบว่า ปัญหาที่ชุมชนต่าง ๆ เผชิญอยู่นั้น ไม่ได้เกิดจากชุมชนสร้างขึ้นมาเอง หากแต่ชุมชนนั้นถูกกระทำจากระบบภายนอก การจะแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องสร้างให้เกิดพลังอำนาจในการต่อรองจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาที่แท้จริง

นอกจากนี้ ฉัตรนภา พรหมมา และคณะ (2547, หน้า 23) ได้กล่าวว่า เครือข่ายยังมี รูปแบบมากมาย และมีบางคนพยายามจำแนกโดยใช้คุณลักษณะของสมาชิก พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์ และ โครงสร้างของเครือข่าย เป็นเกณฑ์

1. คุณลักษณะของสมาชิก เครือข่ายอาจจำแนกตามประเภทของสมาชิก เช่น ชาวานักวิจัย หรือวิศวกร บางคนรวมคนที่ทำงานในระดับเดียวกันเป็นประเภทเดียวกันหรือเน้นเครือข่ายแนวราบ เช่น เครือข่ายชาวาน (ประกอบด้วยคนที่เป็ชาวานเท่านั้น) บางคนก็รวมคนที่ทำงานสาขาเดียวกันแต่ต่างระดับกันเข้าด้วยกันหรือเน้นเครือข่ายแนวตั้ง เช่น ชาวานักวิจัยด้านการเกษตร หน่วยงานกำหนดนโยบายการเกษตร และหน่วยงานระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับด้านการเกษตร เป็นต้น บางเครือข่ายมีสมาชิกแบบบุคคล แต่บางแห่งก็มีสมาชิกเป็นองค์กรหรือสถาบัน และบางแห่งมีปะปนกัน

2. พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เป็นการจำแนกเป็นเครือข่ายระดับชาติที่ดำเนินงานในพื้นที่หนึ่งหรือในประเทศหนึ่งบางแห่งก็เป็นเครือข่ายระดับประเทศ บางแห่งเป็นเครือข่ายระดับภูมิภาค เช่น ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ พื้นที่แห้งแล้ง (Arid Land Information Network) เป็นต้น

โดยสรุปพบว่า มีความพยายามในการจัดแบ่งประเภทและรูปแบบของเครือข่ายในหลายมิติ ขึ้นอยู่กับบริบทที่เกี่ยวข้องและเงื่อนไขในการนำไปใช้ในการอธิบาย ทั้งนี้เครือข่ายแต่ละ

ประเภท ต่างก็มีองค์ประกอบหรือปัจจัยแวดล้อมและรูปแบบสัมพันธ์เชื่อมโยงที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นที่นักพัฒนาควรให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและรูปแบบของ เครือข่าย เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงเครือข่ายได้อย่างสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่มีอยู่ใน เครือข่ายเท่านั้น

ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย

ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2542 , หน้า 13) กล่าวถึงความจำเป็นและประโยชน์จากการสร้างเครือข่าย ดังนี้

1. เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อผ่านการประชุม การทดลองปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์ และการให้ความร่วมมือกันในการดำเนิน โครงการ การแบ่งปันทักษะ และประสบการณ์ให้แก่กัน เป็นการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กร
  2. เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกันมีวิธีการทำงาน การจัดองค์กร และภูมิหลังต่างกัน ที่ไม่มีโอกาสติดต่อกันเข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย
  3. เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกันมีวิธีการทำงานการจัดองค์กร และภูมิหลังต่างกัน ที่ไม่มีโอกาสติดต่อเข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย
  4. เครือข่ายสามารถทำให้คน และองค์กรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันได้ทราบว่ายังมีบุคคล หรือหน่วยงานอื่นอีกมาก ที่สนใจทำงานในเรื่องเดียวกันและเผชิญปัญหาเหมือนกัน ให้ความ ต้องการของประชาชนได้รับการสนองตอบจากรัฐ ช่วยชี้ให้เห็นว่าปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ ซับซ้อนและท่วมท้นในหมู่บ้าน ช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ และการยอมรับ ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยงานพัฒนาเล็ก ๆ ที่อยู่นอกระบบราชการ
- เครือข่ายในการพัฒนาจะไม่จำเป็นถ้าคนหรือองค์กรมีการติดต่อสัมพันธ์กับคนหรือ องค์กรในสาขาเดียวกันทั้งแนวตั้งและแนวนอนอยู่แล้วเป็นอย่างดี เช่น มีการติดต่อกันระหว่างหน่วย งานวิจัย หน่วยงานพัฒนา หน่วยงานฝึกอบรม หน่วยงานส่งเสริมและหน่วยงานสนับสนุน โครงการ ดำเนินงานในที่ต่าง ๆ ได้ทราบถึงแหล่งวิชาการ แนวทางการพัฒนาทางการบริหาร สังคม เศรษฐกิจ ของประเทศโลกที่สาม รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของแต่ละแหล่งและแต่ละแนวทางการพัฒนา มีทรัพยากรที่จะดำเนินงานของตนเอง สามารถร่วมมือกับเพื่อนในวงการเดียวกันในหนทางที่ หน่วยงานคนจะได้รับประโยชน์ รัฐบาล องค์กรและชุมชนรับฟังและข้อเสนอแนะของหน่วยงาน

แต่ในความเป็นจริงไม่ใช่เช่นนั้น หน่วยงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานพัฒนาเอกชนหรือหน่วยงานพัฒนาของรัฐ ต่างทำงานกันไปไม่เคยเกี่ยวข้องกับหน่วยงานคล้ายคลึงกัน แต่ละหน่วยงานก็มีการส่งข่าวสารข้อมูลไหลเวียนกันอยู่ภายในหน่วยงานของตน และข้อมูลข่าวสารมีค่อนข้างจำกัด การทำงานในกรอบความคิดหรือหลักการเฉพาะที่เคยใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง พัฒนาในสาขาแคบ ๆ และเป็นไปตามนโยบายขององค์กร เมื่อเป็นเช่นนี้ ในยามที่ต้องการเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่งอาจเป็นปัจจัยนำเข้าเทคโนโลยี การฝึกอบรม แนวความคิดในการวิจัย ข้อเสนอโครงการ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนาบุคคลหรือองค์กรก็จะใช้สิ่งต่างๆ ที่พอจะหาได้ใกล้มือ และอาจมีการออกแบบใหม่หรือสร้างขึ้นมาใหม่ถ้าจำเป็นซึ่งต้องการเวลา วัสดุทัศน งบประมาณหรือสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จะทำให้สามารถพิจารณาได้ว่า จำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่จริง ๆ หรือมีเครื่องมืออื่น ๆ อีกหรือไม่ที่พอหาได้ในโลกนี้ และจำเป็นนำมาใช้ในท้องถิ่นหนึ่งๆ ในเวลาที่กำหนดได้อย่างไร เครื่องมือสามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานหรือองค์กรของตน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

แนวทางการพัฒนาเครือข่าย

แม้ว่าปัญหาที่พบในเครือข่ายจะมีจำนวนมากมายดั่งที่ได้กล่าวแล้ว แต่ก็มีเครือข่ายจำนวนไม่น้อยที่สามารถผ่านพ้นอุปสรรคทั้งหลายที่ขวางมาได้ และทำงานตอบสนองความต้องการของมวลสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ Starkey ได้สรุปบทเรียนที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาของเครือข่าย มาเป็นแนวทางกว้าง ๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

การจัดตั้งเครือข่ายต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน ซึ่งสามารถกำหนดทิศทางของเครือข่าย กิจกรรมหลัก และประเภทของบุคคลและองค์กรที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งของเครือข่าย การกำหนดวัตถุประสงค์ควรให้สมาชิกจำนวนมากมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย เพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม

วัตถุประสงค์ของเครือข่ายควรมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการทำงานของเครือข่ายว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด วัตถุประสงค์จะยังคงมีความสำคัญและเหมาะสมสำหรับการทำงานของเครือข่ายในอนาคตอีกหรือไม่

เครือข่ายควรเตรียมตัวสำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามเวลา ควรมีการปรับวัตถุประสงค์เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อเป้าหมายแรกบรรลุผลแล้ว เครือข่ายอาจมีการจัดแจงอะไรบางอย่างขึ้นมาเป็นการชั่วคราว เพื่อสนองความต้องการบางอย่างของสมาชิก

และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วก็ต้องเปลี่ยนตัวเองอย่างรวดเร็ว เพื่อจัดการกับวัตถุประสงค์ใหม่ ๆ อีก หรืออาจสลายตัวเองก็ได้

2. กิจกรรมที่ชัดเจน

เครือข่ายต้องริเริ่มกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก พลังขับเคลื่อนของเครือข่ายจะดำรงอยู่ได้ก็ด้วยการมีกิจกรรมที่ทำให้สมาชิกมีโอกาสประทะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของสมาชิก

กิจกรรมพื้นๆ ก็จะนำไปสู่การเป็นเครือข่ายพื้นๆ ความลึกซึ้งของเครือข่ายไม่สามารถรักษาไว้ได้ด้วยการดำเนินกิจกรรมเพียงการส่งจดหมายข่าวถึงสมาชิก บัญชีรายชื่อสมาชิกที่มีจำนวนมาก ไม่ใช่สิ่งทดแทนการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดแบบเผชิญหน้าและการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

กิจกรรมที่ชัดเจนไม่ใช่ต้องเป็นการเตรียมการ โดยกลุ่มแกนนำของเครือข่ายการให้สมาชิกสามารถจัดกิจกรรมเอง เป็นการเปิดทางให้เกิดความร่วมมือกันทั้งเครือข่ายในเครือข่ายที่แข็งแกร่ง กิจกรรมของเครือข่ายจะเกิดขึ้นในวงกว้าง บางกิจกรรมดำเนินการโดยกลุ่มแกนแต่หลายกิจกรรมทำโดยสมาชิก

3. กลุ่มแกนนำที่พิจารณาตนเพื่อเครือข่าย

แม้ว่าการมีส่วนร่วมในวงกว้างจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานของเครือข่าย แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีกลุ่มแกนของเครือข่ายที่พิจารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงาน จัดการและส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิก บุคคลหรือองค์กรที่เป็นกลุ่มแกนต้องคิดให้พ้นจากงานในองค์กรของตัวเอง เพราะขณะนี้ตนเองทำหน้าที่ให้กับสมาชิกทั้งหมด ไม่ใช่ทำงานให้กับองค์กรของตัวเองเท่านั้น กลุ่มแกนต้องไม่ติดอยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเอง และกลุ่มแกนต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด

เนื่องจากบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาส่วนใหญ่รู้สึกถูกกดดันให้ต้องใช้เวลาและทรัพยากรของตนไปในการทำงานให้กับเครือข่าย กิจกรรมของเครือข่ายจึงมักจะได้รับความเอาใจใส่ก็เฉพาะเมื่อกิจกรรมการดังกล่าวมีความสำคัญ ดังนั้นคนหรือองค์กรที่พิจารณาตนหรือได้รับมอบหมายให้เป็นกลุ่มแกนควรมองความสำเร็จของเครือข่ายในฐานะที่เป็นเป้าหมายสำคัญของชีวิตและอาชีพ ผลกระทบของขบวนการสังคมบางอย่างที่มีต่อโลก (เช่นการรักษาระบบนิเวศ การเรียกร้องสิทธิสตรี และการเรียกร้องประชาธิปไตย) ส่วนใหญ่มีผลมาจากองค์กรเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มอาสาสมัครกลุ่มเล็กๆ ที่มีความตั้งใจอย่างแรงกล้านั่นเอง

กลุ่มแกนนำต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกเครือข่าย มีการติดต่อสังสรรค์กับสมาชิกทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถติดตามความคิดและความต้องการที่เปลี่ยนไปของ

สมาชิกได้ทัน ถ้าไม่มีการติดต่อกัน กลุ่มแกนนำมีแนวโน้มเพียงที่จะมุ่งไปสู่การรวมศูนย์อำนาจและ แยกตัวออกห่างจากสมาชิกมากขึ้นทุกที

ต้องมีกระบวนการเปลี่ยนกลุ่มผู้นำเครือข่ายขึ้นมาใหม่อย่างต่อเนื่อง อาจให้มีการ หมุนเวียนหน้าที่ความรับผิดชอบภายในเครือข่าย หรือให้มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยก็ได้

กลุ่มแกนนำควรมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของเครือข่าย และสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกเครือข่ายคนอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยการวิพากษ์ตนเอง กลุ่มแกนนำควรมอง วิธีการที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เครือข่าย และระบบการจัดการที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อช่วยให้เครือข่ายดำรงกระบวนการวิธีการทำงานที่ใช้ได้จริง

4. หลีกเลียงการรวมศูนย์อำนาจจากการมอบอำนาจ

เครือข่ายและกลุ่มแกนควรกำหนดเรื่องที่จะมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับ สมาชิก เพื่อหลีกเลียงอันตรายจากการรวมศูนย์อำนาจมากเกินไป การครอบงำ การแยกตัวเองออก ห่างจากสมาชิก และการกลายเป็นสมาชิกที่เฉยเมยต่อกิจกรรมเครือข่าย เครือข่ายบางแห่งเลียงการ รวมศูนย์อำนาจ โดยการมอบให้สมาชิกเป็นคณะทำงานในเรื่องต่างๆ และมีหน้าที่ประสานงานใน เรื่องนั้นๆ

เครือข่ายไม่ควรทำให้สมาชิกตั้งความหวังไว้กับกลุ่มแกนมากเกินไปว่าจะต้องเป็น หน่วยดำเนินงานในทุกกิจกรรม สมาชิกเองก็ควรมีความรู้สึกรับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรม หรือเสนอตัวเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมของเครือข่ายด้วย ถ้าเครือข่ายไม่มีชีวิตชีวา สมาชิกควรตำหนิตัวเองเท่าๆ กับตำหนิกลุ่มแกน

5. การกระจายอำนาจที่จัดตั้งโดยองค์กรความช่วยเหลือ

เครือข่ายที่จัดตั้งโดยองค์กรแหล่งทุน และเครือข่ายด้านการวิจัยระหว่างประเทศ โดยทั่วไปมีจุดเริ่มจากการมีเลขานุการและเจ้าหน้าที่ประจำ ซึ่งมีแนวโน้มจะเป็นเครือข่ายที่มี รูปแบบทางการที่ดำเนินการภายใต้การกำกับของแหล่งทุน แม้ว่าจะเป็นเครือข่ายที่เกิดจากสถาบัน เจ้าของทุนที่ทำให้ได้รับการยอมรับ และการสนับสนุนทางการเงินจากนานาชาติ แต่เครือข่ายก็ควร มอบหมายงานและกระจายอำนาจให้กับสมาชิก ซึ่งอาจทำในลักษณะการเปิดโอกาสให้สมาชิก สามารถจัดกิจกรรมบางเรื่องได้อย่างอิสระ ทั้งนี้เป็นการช่วยให้สมาชิกมีประสบการณ์ในการดำเนิน กิจกรรมอย่างมืออาชีพ มีสถานภาพและความรับผิดชอบที่ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เครือข่ายสามารถ ดำรงอยู่ได้ต่อไปเมื่อองค์กรแหล่งทุนปิดการช่วยเหลือ

เครือข่ายหลายแห่งที่สร้างขึ้นโดยองค์กรแหล่งทุน พยายามที่จะกระตุ้นให้สมาชิกเข้า มามีส่วนร่วมโดยการขยายของค์กรประสานออกไป เช่น การจัดตั้งหน่วยงานของเครือข่ายกระจาย

ออกไปตามความต้องการของสมาชิกในภูมิภาคต่าง ๆ และบางแห่งก็สร้างหน่วยงานสาขาขึ้น
จำแนกตามพื้นที่ เป็นต้น

6. หุ้นส่วน ความเป็นเจ้าของ และการเปิดโอกาส

ความรู้สึกรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพันที่เหนียวแน่นมีส่วนอย่างสำคัญต่อ
ความสำเร็จของเครือข่าย กระบวนการตัดสินใจ การเลือกกิจกรรมและวิธีการทำงานของเครือข่าย
ควรดำเนินไปในลักษณะประชาธิปไตย และทำให้สมาชิกรู้สึกได้ว่าพวกเขาสามารถควบคุมหรือมี
บทบาทในการดังกล่าว เครือข่ายควรเปิดทางให้เกิดการมีส่วนร่วมในวงกว้าง โดยอาจกำหนดกรอบ
อย่างไม่เป็นทางการ หรือไม่มีลักษณะบังคับให้สมาชิกและองค์กรแกนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล
ข่าวสารความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์คัดค้านหรือให้ความร่วมมือในกระบวนการตัดสินใจและการ
ดำเนินงานของเครือข่าย ซึ่งเป็นการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการรวมพลังอันเป็นพื้นฐานของ
ความสำเร็จในการดำเนินงานของเครือข่าย

ในเครือข่ายอาจมีความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก ซึ่งรวมถึงการ
แข่งขันช่วงชิงทรัพยากรของเครือข่าย การได้เป็นเจ้าของจัดการประชุม การได้รับอุปกรณ์ฝึกอบรม
และการเป็นตัวแทนของเครือข่ายในคณะกรรมการบริหารเครือข่าย หรือการได้รับการสนับสนุน
ด้านวิชาการและเทคโนโลยีที่ทำให้ได้เปรียบในการแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ เพื่อให้เครือข่ายมีความ
สมานฉันท์และป้องกันไม่ให้เกิดความแตกแยกระหว่างสมาชิกประเด็นต่างๆ ข้างต้นต้องดำเนินการ
อย่างเปิดเผย และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

7. ทรัพยากร

เครือข่ายต้องการทรัพยากรเพื่อควมมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจการของ
เครือข่าย เงินทุนไม่ใช่ทรัพยากรเพียงอย่างเดียวที่เครือข่ายต้องการ โดยจะเห็นได้จากเครือข่ายที่มี
ทรัพยากรมากมายมหาศาล สามารถจัดตั้งสถาบันนานาชาติได้ กลับมีผลงานออกสู่สังคมน้อยมาก
ในขณะที่เครือข่ายบางแห่งมีทุนไม่มากนักที่สามารถทำงานปรากฏความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
มากมาย เนื่องจากสมาชิกมีความตั้งใจ เสียสละเวลา แรงงาน และทรัพยากรส่วนตัวให้กับกิจกรรม
ของเครือข่าย อย่างไรก็ตาม เงินก็มีความจำเป็นต่อการเข้าร่วมในเครือข่ายต่างประเทศ และการมี
ความพร้อมทั้งสมาชิกที่กระตือรือร้น เสียสละเพื่องานของเครือข่าย และการมีเงินทุนอย่างเพียงพอ
จะเป็นเรื่องของความฝันมากกว่า

เครือข่ายต้องคาดคะเนและวางแผนเพื่อกำหนดวงเงินในการทำกิจกรรม และต้องมี
โครงสร้างที่จะดูแลรักษาและจัดการเงินจำนวนดังกล่าว หลักการที่เสนอเป็นแนวทางในเรื่องนี้ คือ
เครือข่ายควรให้มีต้นทุนในการดำเนินการและค่าโสหุ้ยที่น้อยที่สุด การหาและการจัดการเงินอุดหนุน
ต้องการเวลาและแรงงานจากสมาชิกเครือข่ายที่อาจไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ เพื่อดำรงความ

นำเชื่อถือของเครือข่าย ทั้งต่อสมาชิกและผู้ให้การสนับสนุนทางการเงิน ต้องให้สมาชิกในวงกว้างเข้ามีส่วนร่วมและรับรู้การจัดการเกี่ยวกับเงินอุดหนุน

สมาชิกและหน่วยงานที่อุดหนุนเครือข่ายมักจะส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย ยิ่งเครือข่ายสามารถได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกได้มากเท่าไรก็จะยิ่งมีความเข้มแข็งมากขึ้นเท่านั้น ทรัพยากรที่สมาชิกจะให้กับเครือข่ายไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของเงิน ดังตัวอย่างของเครือข่ายวิจัยและพัฒนาแห่งหนึ่ง ได้ให้บุคคลหรือองค์กรเข้าเป็นสมาชิกโดยไม่ต้องเสียเงินบำรุง แต่สมาชิกต้องส่งบทความหรือความคิดเห็นที่มีต่องานวิจัยและพัฒนาของเครือข่ายกับมายังกรรมการเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

เครือข่ายสามารถได้รับประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานระหว่างประเทศที่ช่วยให้เข้าถึงแหล่งทรัพยากร หรือช่วยให้เครือข่ายได้รับการติดต่อกับหน่วยงานอื่นเพิ่มขึ้น และช่วยให้ได้รับบริการที่จะสนับสนุนสถาบันเครือข่าย อย่างไรก็ตาม เครือข่ายต้องระมัดระวังไม่ให้หน่วยงานที่ติดต่อดังนั้น เข้ามาครอบงำหรือรวบอำนาจการจัดแจงภายในของเครือข่าย เครือข่ายที่พึ่งพิงหน่วยงานที่ให้เงินอุดหนุนเพียงแห่งเดียว มีแนวโน้มที่จะถูกครอบงำสูง และแม้แต่การกำหนดวาระการสนับสนุนตามอำเภอใจของหน่วยงานนั้น ๆ

เครือข่ายอาจต้องการการอุปถัมภ์จากหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางไปต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่เงินตราในสกุลท้องถิ่น เครือข่ายควรลดการใช้จ่ายเพื่อเดินทางโดยเครื่องบินหรือเพื่อไปต่างประเทศให้น้อยลง และมุ่งการสร้างเครือข่ายภายในประเทศมากกว่า หรือจัดการจัดประชุมนานาชาติให้มาดำเนินการในหรือใกล้ประเทศของตนเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้หรืออีกทางหนึ่ง เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการร่วมในเครือข่ายของต่างประเทศ เครือข่ายควรเลือกที่จะไปร่วมประชุมเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของตนเอง

8. ความเป็นไปได้และปัญหาในการเลี้ยงตัวเอง

เครือข่ายส่วนมากได้รับเงินอุดหนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหนึ่งแห่งหรือมากกว่า โดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม อย่างไรก็ตามมีเครือข่ายบางแห่งก็สามารถพึ่งตนเองได้ในทางการเงิน เช่น ขบวนการสหพันธ์การเกษตรธรรมชาติระหว่างประเทศ (IFOAM - International Federation of Organic Agriculture Movement) ที่มีองค์กรแกนอยู่ในประเทศเยอรมัน เครือข่ายนี้ได้รับเงินอุดหนุนจากสมาชิก

ในประเทศพัฒนา เครือข่ายบางแห่ง เช่น สมาชิกสมาคมด้านวิชาชีพสามารถอุดหนุนกิจกรรมของเครือข่ายด้วยเงินค่าสมาชิกนิตยสารและงานอาสาสมัคร สมาชิกมีฐานะดี และสามารถจ่ายเงินส่วนตัวเป็นค่านิตยสารและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมประชุม ยิ่งกว่านั้น สมาชิกมักจะทำงานในหน่วยงานที่สนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่าย และยินยอมให้สมาชิกใช้เวลาทำการไป

ทำงานให้กับเครือข่ายด้วย เช่น อาจารย์ในมหาวิทยาลัย เป็นต้น การตั้งเครือข่ายในองค์กรทำให้เครือข่ายสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปได้มาก ทั้งนี้เนื่องจากสามารถใช้ทรัพยากรขององค์กร เช่น โทรศัพท์ เครื่องถ่ายเอกสาร เจ้าหน้าที่ธุรการ ฯลฯ ในการทำงานของเครือข่ายได้ ทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะเวลาอันสั้น

สมาคมวิชาชีพระดับชาติบางแห่งในเอเชีย สามารถเลี้ยงตัวเองได้ด้วยการออกนิตยสาร การทำงานอาสาสมัคร และการสนับสนุนจากสถาบันที่เป็นสมาชิก ซึ่งวิธีการเดียวกันนี้เป็นเรื่องยากสำหรับเครือข่ายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการชำระและเรียกเก็บค่านิตยสาร เนื่องจากปัญหาด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินและค่าธรรมเนียมของธนาคาร ทำให้ราคานิตยสารสูงเกินกว่าสมาชิกจะชำระได้

สมาคมวิจัยและส่งเสริมระบบการเกษตร (AFSRE - The Association for Farming System Research and Extension) ของสหรัฐอเมริกา ก็เป็นเครือข่ายทางวิชาชีพอีกแห่งหนึ่งที่มีสมาชิกกว้างขวางทั่วโลก แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำแม้แต่คนเดียว ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร และได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย รายได้ของเครือข่ายได้ค่าธรรมเนียมการเข้าร่วมประชุมสัมมนา ระหว่างประเทศที่เครือข่าย จัดขึ้น และค่าบำรุงจากสมาชิก ถึงกระนั้น การติดต่อทางไปรษณีย์กับต่างประเทศ การทำกิจกรรมหลัก ๆ เพื่อสร้างเครือข่าย และการเดินทางไปต่างประเทศ ยังต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากหน่วยงานแหล่งทุนบางแห่ง

9. สถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย

การมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้เครือข่ายและผู้นำเครือข่ายได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งยังสามารถดำเนินงานได้กว้างขวางขึ้น ด้วยการมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย ดึงดูดการมีส่วนร่วม และทำให้ได้รับการอุดหนุนทางการเงินได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องหมายความว่าความถึงการยอมทำตามกฎหมายเสมอไป แต่เครือข่ายที่ได้รับการร่วมมือและนับไว้เป็นพวก ย่อมมีประสิทธิภาพกว่าเครือข่ายที่ถูกต่อต้านและกีดกันออกไปจากสังคม

ความถูกต้องตามกฎหมายทำได้โดยการมีผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือจากสังคมเข้าร่วมในเครือข่าย และการเผยแพร่ที่มีเป้าหมายดี การใช้ชื่อที่ง่าย และเครื่องหมายของเครือข่ายบ่อย ๆ ก็สามารถช่วยให้ได้รับการยอมรับจากสังคมและกฎหมาย

คุณภาพของข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ หรือเทคโนโลยี ที่เครือข่ายมีการส่งเสริมหรือแลกเปลี่ยน มีผลต่อชื่อเสียงระยะยาวของเครือข่าย กลุ่มแกนของเครือข่าย ผู้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ และผู้เขียนเอกสารเผยแพร่ ควรมุ่งมั่นที่จะทำให้ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ นั้นได้รับความเชื่อได้ว่ามีความถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ควรเป็นเพียงการสร้างลัทธิจักรวรรดินิยมทางวิชาการ

เครือข่ายการวิจัยและพัฒนาักได้ประโยชน์จากกลุ่มแกนที่มีผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ มีวิธีการทำงานแบบ "ดีเพื่อก่อ" และมีการทำความเข้าใจความเป็นจริงของระดับรากหญ้าอย่างใกล้ชิด

10. การเสริมให้สมบูรณ์และการเชื่อมโยง

เครือข่ายแต่ละเครือข่ายต่างก็มีวัตถุประสงค์ โครงการ สมาชิก และระบบการจัดการที่แตกต่างกัน แต่มีส่วนที่เหลื่อมซ้อนกันอยู่ สะท้อนถึงขอบเขตและกลุ่มเป้าหมายของเครือข่าย การเชื่อมโยงระหว่าง เครือข่ายจะเป็นการเสริมความสมบูรณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีหลายลักษณะ โดยอาจเป็นการเสริมในแง่มุมศาสตร์ เช่น การเชื่อมโยงเครือข่ายที่ดำเนินการในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลกเข้าด้วยกัน หรือเชื่อมเครือข่ายแนวราบที่ประกอบด้วยองค์กรที่มีรูปแบบแตกต่างกันเข้าด้วยกัน เช่น หน่วยงานพัฒนาเอกชน ชวนา สถาบันวิจัย เป็นต้น หรือเชื่อมโยงเครือข่ายที่อยู่ในสาขาวิชาต่างกันเข้าด้วยกัน เช่น วิทยาศาสตร์ด้านสัตว์ วิศวกรรมทางการเกษตร สังคมวิทยาชนบท การขนส่ง เป็นต้น นอกจากนี้การเชื่อมโยงเครือข่ายในแนวตั้งที่ช่วยนำความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ได้รับประโยชน์ หน่วยงานส่งเสริม นักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานความช่วยเหลือ นักการเงิน และภาคเอกชน เข้าด้วยกัน ก็มีความจำเป็น

การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายมีความจำเป็นเพื่อ

1. ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่ม
2. ส่งเสริมความร่วมมือที่เสริมซึ่งกันและกันให้เรื่องที่ทำนั้นมีความสมบูรณ์
3. หลีกเลี่ยงการแข่งขัน
4. ลดความซ้ำซ้อนของการให้บริการ
5. ทำให้ผลประโยชน์ของเครือข่ายมีมากขึ้น
6. ใช้ข้อได้เปรียบหรือจุดแข็งขององค์กรต่าง ๆ มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การเชื่อมเครือข่ายอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทำให้เกิดขึ้นและรักษาไว้ได้ด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน หรือเป็นตัวแทนร่วมกันในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องและการร่วมกันประสานงานการประชุม

11. การติดตามผลและประเมินผล

เครือข่ายต้องการการติดตามผล และประเมินผลเป็นประจำ สม่ำเสมอ และถี่ถ้วน ไม่เพียงแต่ประเมินความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่องเท่านั้น แต่ควรมีการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่ายเป็นระยะ ๆ ด้วย จากเหตุผลหลายประการ ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น การติดตามผลและประเมินผลเครือข่ายเป็นเรื่องยาก ดังนั้น กระบวนการกำหนดวิธีและเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของกิจกรรมเครือข่ายจึงเป็นเรื่องที่สมาชิกทั้งหมดต้องเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้และกำหนด

12. การจัดการเครือข่าย

การจัดการเครือข่ายเป็นเรื่องซับซ้อนและมีคนน้อยคนนักที่ได้รับการฝึกฝนมาในสายนี้ ความสำเร็จของเครือข่ายหลายแห่งชี้ให้เห็นว่า เครือข่ายจำนวนมากสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ ได้ด้วยกลุ่มของผู้จัดการมือสมัครเล่นที่มีความกระตือรือร้น ซึ่งไม่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดการมาก่อนเลย อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นที่เครือข่ายทั้งหมดต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์หรือลองผิดลองถูก การจัดหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับการทำงานหรือการจัดการเครือข่ายในระดับภูมิภาคจะเป็นประโยชน์มาก

13. การเกี่ยวข้องกับผู้ใช้ประโยชน์

เครือข่ายมุ่งเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องพยายามส่งเสริมให้ผู้ใช้ประโยชน์เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเครือข่าย ตัวอย่างเช่น เครือข่ายวิจัยและพัฒนาการเกษตร จะประสบความสำเร็จถ้าใช้วิธีการที่พิจารณาหรือรับเอาความคิดเห็นและประสบการณ์ของเกษตรกรมาเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยและพัฒนาด้วย

เครือข่ายระดับชาติและระดับนานาชาติ ก็ได้ประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์ระดับพื้นที่เช่นกัน การแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ และระหว่างประเทศ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า สมาชิกเครือข่ายสามารถช่วยติดต่อกับกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่น และอำนวยความสะดวกให้กับการติดตามผลการดำเนินกิจกรรม

14. การมีส่วนร่วมและผลประโยชน์ตอบแทน

การมีส่วนร่วมในเครือข่ายจะเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำเช่นนั้น สมาชิกต้องมีส่วนได้ส่วนเสียในวัตถุประสงค์ของเครือข่าย มีผลประโยชน์ในกิจกรรมบางอย่าง มีความปรารถนาจะสมทบอะไรบางอย่างให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทรัพยากรต่อเครือข่าย เชื่อใจผู้นำเครือข่ายและมีความรู้สึกเชื่อมั่นต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในอนาคตของเครือข่าย

ถ้าวัตถุประสงค์ของเครือข่ายดี การเชื่อมโยงภายในเครือข่ายเหมาะสม เอื้อให้เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรมและความแข็งขันของสมาชิก โครงการหรือกิจกรรมมีลักษณะกระจายอำนาจไปให้กับมวลสมาชิกที่ได้รับประโยชน์ การดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

การจัดการความรู้

ความหมายของการจัดการความรู้

ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (พรวิดา วิเชียรปัญญา, 2547, หน้า 31) ได้ให้

ความหมายของการจัดการความรู้ไว้ว่า

การจัดการความรู้ มีความหมายรวมถึง การรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บ และการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มพลังในการจัดการความรู้ แต่เทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์โดยตัวของมันเองไม่ใช่การจัดการความรู้

การจัดการความรู้เกี่ยวกับการแบ่งปันความรู้ ถ้าไม่มีการแบ่งปันความรู้ความพยายามในการจัดการความรู้ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ พฤติกรรมภายในองค์กรเกี่ยวกับวัฒนธรรม พฤติกรรม และวิธีปฏิบัติมีผลต่อการแบ่งปันความรู้ ประเด็นด้านวัฒนธรรมและสังคมมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถในการตีความ และประยุกต์ใช้ความรู้ในการสร้างนวัตกรรมและเป็นผู้นำทางในองค์กร รวมทั้งต้องการผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งสำหรับช่วยแนะนำวิธีประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ ดังนั้นกิจกรรมเกี่ยวกับคนอื่นได้แก่ การดึงผู้คนเก่งและดี การพัฒนาคน การติดตามความก้าวหน้าของคน และการดึงคนมีความรู้ความสามารถไว้ในองค์กร ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้และการนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการจัดการความรู้ต้องใช้ระยะเวลา และบุคลากร (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2548, หน้า 20)

กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ มีดังนี้

1. การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification)
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)
4. การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)
5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)

7. การเรียนรู้ (Learning)

1. การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification)

การค้นหาว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้าง ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และความรู้อะไรบ้างที่องค์กรจำเป็นต้องมี ทำให้องค์กรทราบว่าขาดความรู้อะไรบ้าง โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “Knowledge Mapping” หรือการทำแผนที่ความรู้ เพื่อหาว่าความรู้ใดมีความสำคัญสำหรับองค์กร จัดลำดับความสำคัญของความรู้เหล่านั้น เพื่อให้องค์กรวางขอบเขตของการจัดการความรู้ และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประโยชน์ของแผนที่ความรู้ คือช่วยทำให้เห็นภาพรวมของคลังความรู้ขององค์กร ทำให้องค์กรทราบว่ามีความรู้ที่ทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หรือไม่ ซึ่งก่อให้เกิดความตื่นตัวในการจัดเก็บและรวบรวม และทำให้บุคลากรทุกคนทราบว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้างและจะหาความรู้ที่ตนเองต้องการได้ที่ไหน นอกจากนี้ยังใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางความรู้ที่องค์กรสามารถใช้เป็นฐานในการต่อยอดขยายความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมทั้งการใช้เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานและการเคลื่อนย้ายแหล่งข้อมูลความรู้ต่อระบบต่าง ๆ ในองค์กร

2. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

จากแผนที่ความรู้ องค์กรจะทราบว่ามีความรู้ที่จำเป็นต้องมีอยู่หรือไม่ ถ้ามีแล้วองค์กรก็ต้องหาวิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่กระจัดกระจายไม่เป็นที่รวมไว้เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สำหรับความรู้ที่จำเป็นต้องมีแต่ยังไม่มีนั้น องค์กรอาจสร้างความรู้ดังกล่าวจากความรู้เดิมที่มีอยู่หรือนำความรู้จากภายนอกองค์กรมาใช้ นอกจากนี้องค์กรอาจจะต้องพิจารณาคำจัดความรู้ที่ไม่จำเป็นต้องออกไป เพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บความรู้เหล่านั้น หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้คือ การกำหนดเนื้อหาของความรู้ที่ต้องการและการดักจับความรู้ดังกล่าวให้ได้ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จคือบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กรที่เอื้อให้บุคลากรกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ระบบสารสนเทศก็มีส่วนช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันได้รวดเร็วขึ้นและทำให้การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากภายนอกทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)

เมื่อมีเนื้อหาความรู้ที่ต้องการแล้ว องค์กรต้องจัดความรู้ให้เป็นระบบเพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบนั้นหมายถึงกร

จัดทำสารบัญ และจัดเก็บความรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อให้การเก็บรวบรวม การค้นหา การนำมาใช้ทำได้ง่ายและรวดเร็ว

การแบ่งชนิดหรือประเภทของความรู้จะขึ้นอยู่กับผู้ใช้งานไปใช้อย่างไรและลักษณะการทำงานของบุคลากรในองค์กรเป็นแบบไหน โดยทั่ว ๆ ไป การแบ่งประเภทความรู้จะแบ่งตามดังต่อไปนี้

- ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญของบุคลากร (เช่น การจัดทำทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ)
- หัวข้อ/หัวเรื่อง
- กระบวนการ

4. การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)

ควรประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบเบาะภาษาที่เข้าใจง่ายและใช้ได้ง่าย โดยการจัดทำหรือปรับปรุงรูปแบบของข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การจัดเก็บ การค้นหา และการใช้ข้อมูลสามารถทำได้สะดวก และรวดเร็ว

5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)

ความรู้ที่ได้มานั้นจะไร้ค่าหากไม่ถูกนำไปเผยแพร่ เพื่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นองค์กรจะต้องมีวิธีการในการจัดเก็บและกระจายความรู้ทั้งความรู้ประเภท Explicit และ Tacit

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)

การจัดทำเอกสาร จัดทำฐานความรู้ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยจะช่วยให้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวใช้ได้ดีสำหรับความรู้ประเภท Explicit เท่านั้น สำหรับการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ประเภท Tacit นั้นจะต้องทำด้วยการพบปะกันตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่ม

ตารางที่ 1 อุปสรรคของการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้

ชนิดของอุปสรรค	อุปสรรค
1. ตัวบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> - มีทัศนคติที่ว่าความรู้คืออำนาจ - ไม่ทราบว่สิ่งทีตนเองรู้มีประโยชน์กับคนอื่นหรือไม่ - ไม่ทราบว่คนอื่นไม่รู้สิ่งทีตนเองรู้ - ไม่เห็นประโยชน์ ไม่แรงจูงใจองกาแลกเปลี่ยนความรู้ - ไม่มีเวลาและความมุ่งมั่นเพียงพอในการเรียนรู้จากผู้อื่น

ตารางที่ 1 อุปสรรคของการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ (ต่อ)

ชนิดของอุปสรรค	อุปสรรค
	- ไม่มีความสัมพันธ์หรือความคุ้นเคยเพียงพอกับบุคคลที่ต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วย (ยังไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกัน)
2. ส่วนรวม/โครงสร้าง	- ยังไม่มีกระบวนการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ - ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน - ระบบสารสนเทศไม่เอื้อ - ยังไม่มีระบบการยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัลแก่ผู้ที่แลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น
3. ค่านิยม/วัฒนธรรมองค์กร	- ไม่มี “ภาษากลาง” (Common Language) ที่เข้าใจ และใช้ร่วมกันได้ - มีการแข่งขันระหว่างหน่วยงานสูง - บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เปิดเผย - ผู้บริหารไม่ยอมรับความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

การแบ่งปันความรู้ประเภท Tacit นั้นทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการและวัฒนธรรมองค์กร ส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีผสมผสานเพื่อให้บุคลากรได้เลือกใช้วิธีการตามความถนัดและสะดวก วิธีการหลัก ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ทีมข้ามสายงาน (Cross – Functional Team)
2. Innovation & Quality Circles (IQCs)
3. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice หรือ CoP)
4. ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System)
5. การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และการยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน (Secondment)
6. เวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Forum)

7. การเรียนรู้ (Learning)

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้ คือการเรียนรู้ของบุคลากรและนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและปรับปรุงองค์กร ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงมี

ความสำคัญอย่างยิ่งเพราะถึงแม้องค์กรจะมีวิธีการในการกำหนด รวบรวม คัดเลือก ถ่ายทอด และ แบ่งปันความรู้ที่ดีเพียงใดก็ตาม หากบุคลากรไม่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ก็เป็นการสูญเปล่า ของเวลาและทรัพยากรที่ใช้

การเรียนรู้ของบุคลากรจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย ซึ่งจะไปเพิ่มพูน องค์ความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้นเรื่อย ๆ ความรู้เหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความรู้ ใหม่ ๆ อีกเป็นวงจรที่ไม่มีสิ้นสุด ที่เรียกว่า “วงจรการเรียนรู้”

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

นักการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับการอ่านอย่างกว้างขวาง โดยได้ให้ความหมายของ การอ่านไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2540, หน้า 83) ให้ความหมายว่า การอ่าน คือการรับสารในรูป ของตัวอักษรมาแปลเป็นความรู้ ความเข้าใจของผู้อ่านโดยผ่านการคิด ประสบการณ์และความเชื่อ ของตน

อรัญญา ฤชาชัย (2541, หน้า 18) ได้กล่าวว่า การอ่าน เป็นกระบวนการแปลความหมาย ของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำหรือความเข้าใจจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิดแล้วสามารถนำ ความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านว่า หมายถึง การชอบอ่านจนเป็นนิสัย เมื่อมีเวลาว่างจะชอบอ่านมากกว่าทำอย่างอื่น และชอบอ่านหนังสือหรือ วัสดุการอ่านทุกชนิด ทุกประเภท ทั้งหนังสือที่ให้ความบันเทิงและสารคดี

ศศิธร วงศ์ชาติ (2542, หน้า 12) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมาย ของสัญลักษณ์ โดยผ่านกระบวนการทางความคิดไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งต้องอาศัยทักษะ การวิเคราะห์คำ ถอดความ ตีความ ขยายความ และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

เดือนใจ กรุขกระโทก (2543, หน้า 15) ได้กล่าวว่า การอ่าน เป็นกระบวนการแปล ความหมายของตัวอักษร เป็นความคิด โดยอาศัยประสบการณ์เดิม แล้วนำความคิดไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อไป

สุนทร โคตรบรรเทา (2543, หน้า 7-9) ได้กล่าวว่า การอ่านคือกระบวนการที่สมอง ตีความจากสิ่งที่ตามองเห็น โดยมีวิธีพัฒนาการจำคำและปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางความรู้ ทักษะคิด วิเคราะห์และการสอน

สุวรรณ ตังทีฆะรักษ์ (2543, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือการที่ผู้อ่านเข้าใจ ความหมายของคำที่ถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร และมีผลที่ทำให้เข้าใจความคิดของผู้เขียนได้ ชัดเจนแจ่มแจ้งสมดังเป้าประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ

บุญศิริ ภิญาธินันท์ (2546, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การอ่านคือการรับรู้ความหมายของ สารจากลายลักษณ์อักษร การอ่านเริ่มจากการมองคูตัวหนังสือและสามารถแปลตัวหนังสือออกมาเป็น เสียงและความหมายได้ เป้าหมายของการอ่านอยู่ที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจและรับรู้ความหมายของ เรื่องราวที่อ่านได้

โกชัย สารินูตร (2547, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือการแปลความหมายของ ตัวอักษรมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำความคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรที่ใช้ในการ อ่านเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงซึ่งใช้เป็นเครื่องหมายแทนความคิด หรือของจริงอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้น หัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำที่ ปรากฏในข้อความนั้นๆ

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2548, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือการ ทำความเข้าใจหนังสือด้วยความรู้ การสังเกต พิจารณาด้วยหัวใจปัญญารอบด้าน

แฮริสและสมิธ (Harris and Smith, 1986, p. 55) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ แบบของการสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านตัวอักษร และตามลักษณะการเขียนของตน ผู้อ่านจะ รับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรด้วยสายตาเป็นประการแรก จากนั้นก็ค้นหาความหมาย หรือทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์นั้น

รูบิน (Rubin, 1993, p.6-7) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก อารมณ์ ความเข้าใจในบทอ่าน และรับรู้ถึงความหมายของคำโดยอาศัย กระบวนการคิดเพื่อสื่อความหมายของสัญลักษณ์ในบทอ่าน

ลู และ ไคร์เซอร์ (Leu and Kinzer, 1995, p. 9) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การ อ่านเป็นกระบวนการของการทำความเข้าใจภาษาเขียน ซึ่งเริ่มจากการรับรู้ทางสายตาและจบลงที่ ความสามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอไว้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่าน คือกระบวนการของการทำความเข้าใจภาษาเขียน โดยการแปลความ ตีความตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ให้เป็นถ้อยคำ หรือความคิด โดยอาศัยประสบการณ์เดิม แล้วนำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน

ความสำคัญของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

นิตดา หงษ์วิวัฒน์ (2537, หน้า 7 - 8) มีความเห็นว่า การอ่านเป็นทักษะที่ต้องฝึก เช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ เด็กที่มีทักษะในการอ่านไว มีสมาธิในการอ่านต่อเนื่องจับประเด็นความได้ชัดเจน มีอารมณ์และจินตนาการร่วมอยู่ด้วย ทำให้เกิดความชำนาญในการรับรู้ทางด้านการคิดเป็นการสรุปการโต้ตอบ ทำให้เกิดความคิดเป็นระบบ และการรับรู้เป็นระบบ การแสดงออกและการสื่อต่อผู้อื่นต่อโลกภายนอกก็จะชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งอนุภาพของการอ่านหนังสือจะนำเด็กไปสู่เส้นทางของความเป็นคนฉลาด

เสริมศรี หอทิมาวรกูล (2539, หน้า 348) มีความเห็นว่า การอ่าน นอกจากจะเป็นทักษะสำคัญของการแสวงหาความรู้แล้ว การอ่านยังมีความสำคัญในด้านอื่นๆ อีกดังนี้

1. การอ่านเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่นๆ ทั้งนี้เพราะต้องการหาความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือ
2. การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สู่ใจและความต้องการระหว่างบุคคลกับบุคคล
3. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เป็นผู้ที่สำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะได้อ่านเอกสารความรู้ในการปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ
4. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะถ้าเราอ่านได้ก็สามารถทำความเข้าใจร่วมกับบุคคลอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผ่านไปได้อย่างราบรื่น

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต จนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้คนเราได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันโลกเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุขมีความหวัง มีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือพัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้คนเราเป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสนองความอยากรู้อยากเห็น นอกจากนั้น การจะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่างๆ นั้นก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการ

อ่านหนังสือในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ.2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย อ้างถึงในกรมวิชาการ, 2544, หน้า 7) สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่นการฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธิมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้าม หรือทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่นจึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ
8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่ม สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

1. ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน

ในความเป็นจริงการอ่านไม่ได้มีความสำคัญต่อนักเรียนหรือนักศึกษาเท่านั้น แต่บุคคลทั่วไปก็อาจแสวงหาความรู้ได้ด้วยการอ่าน ดังนั้น จึงนับได้ว่าการอ่านเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ก็ได้ ผู้อ่านมากย่อมรู้มากและถ้านำความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควรอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะวัยเด็กจึงควรปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัย จึงเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. ความสำคัญต่อการเรียน

การอ่านอาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา หากเริ่มต้นศรัทธาการอ่านของเด็กก็จะดี เพราะการอ่านจัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกวิชาที่จำเป็น

สนิท ศักโยภาส (2545, หน้า 93 - 94) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีความรอบรู้ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่อง ยิ่งถ้าได้อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือนิตยสารอยู่เป็นประจำแล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เมื่อเข้าวงสนทนากับใครก็จะร่วมสนทนาได้เข้าใจและเข้าสังคมได้โดยไม่ขัดเงิน

2. การอ่านจะช่วยพัฒนาความคิด และยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มากเมื่อมีความรู้มากย่อมก่อให้เกิดสติปัญญาที่แหลมคม ฉลาดปราดเปรื่องและอ่านถึงขั้นเชี่ยวชาญในเรื่องที่สนใจและติดตามอ่านก็ได้

3. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษา เพราะไม่ว่านักเรียนนักศึกษาจะเรียนวิชาใดล้วนต้องอาศัยการอ่านช่วยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียนทั้งสิ้น

4. การอ่านช่วยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะการประกอบอาชีพทุกอาชีพย่อมอาศัยความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการทำงาน ถ้าบุคคลใดพยายามแสวงหาความรู้ความสามารถใส่ตนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ย่อมมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่พัฒนาตนเอง และวิธีการสำคัญประการหนึ่งที่จะได้ความรู้ ประสบการณ์และความสามารถในวิทยาการใหม่ ๆ คือ "การอ่าน"

5. การอ่านช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น ด้วยเหตุที่มีหนังสือในกลุ่มที่มีเนื้อหาซึ่งเสนอแนะเกี่ยวกับการวางตน การพูดจา การเข้าสังคม การแต่งกาย ตลอดจนแนะนำการปฏิบัติตนไปในทางที่เหมาะสมและทันสมัยมีอยู่มากมาย ถ้าผู้อ่านได้นำข้อแนะนำเหล่านั้นมาทดลองปฏิบัติตาม ก็จะทำให้บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

6. การอ่านช่วยแก้ปัญหาในใจได้ เพราะปัญหาที่เราประสบในชีวิตประจำวันอาจมีวิธีแก้ไขในหนังสือที่อ่านก็จะสามารถนำมาประยุกต์แก้ปัญหาของเราได้ เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการดูแลลูก ปัญหากฎหมาย หรือปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นต้น

7. การอ่านทำให้เกิดความจรรโลงใจ ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนานช่วยให้จิตใจได้พักผ่อนหลังจากที่ได้เคร่งเครียดกับงานมา

8. การอ่านช่วยให้เราใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า หรือเรียกว่า "การอ่านช่วยฆ่าเวลาให้มีค่า"

สนิท ตั้งทวี (2542, หน้า 278-279) มีความเห็นว่า ความสำคัญของการอ่าน ได้แก่

1. การอ่านช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของบุคคล
2. การอ่านเป็นกระบวนการที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์

3. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อใช้สำหรับการเรียนรู้วิชาการต่างๆ ได้รวดเร็วและกว้างขวาง

วันทนา เมืองจันทร์ (2547, หน้า 25) มีความเห็นว่า การเรียนรู้ที่จะอ่านออกได้อย่างแตกฉานเป็นเรื่องสำคัญ และไม่เป็นเพียงความสำคัญสำหรับตัวผู้เรียนเองเท่านั้น แต่ยังมี ความสำคัญต่อผู้อื่นด้วย เพราะว่าการอ่านนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม ของ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ ยิ่งไปกว่านั้นความสามารถในการอ่านได้อย่างแตกฉาน จะเป็น ทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งตลอดชีวิตของคนทุกคน เพราะว่าความสามารถในการอ่านจะมี ความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปสู่การขยายความรู้ตลอดชีวิตของเขา

ประโยชน์ของการอ่าน

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2539, หน้า 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ การอ่านไว้ว่า

1. ช่วยให้เราเรียนเก่ง เพราะเมื่อเรียนเก่งแล้ว จะอ่านวิชาต่างๆ ได้ดี
2. ช่วยให้เราเป็นผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ เพราะได้อ่านเอกสารที่ให้ความรู้ในการ ปรับปรุงงานของตนอยู่เสมอ
3. ช่วยให้เราได้รับความบันเทิงในชีวิตมากขึ้น เพราะการได้อ่านวรรณกรรมย่อมทำให้ เกิดความเพลิดเพลินในยามว่าง
4. ช่วยให้เราเป็นผู้ที่สังคมยอมรับ เพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวในสังคมได้ดี
5. ช่วยทำให้เป็นคนน่าสนใจ เพราะอ่านหนังสือมากจะมีความรู้ลึกซึ้งกว้างขวางสามารถ แสดงความรู้ความคิดเห็นได้ดี

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2540, หน้า 30) มีความเห็นว่า การอ่านมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ผู้อ่านได้รับสาระความรู้ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่ทันต่อ เหตุการณ์ ทันความคิด ความก้าวหน้าของโลกได้เช่นเดียวกับการรับสารจากสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ
2. หนังสือเป็นสื่อที่ดีที่สุด ใช้ง่ายที่สุดและมีราคาถูกที่สุด ที่บุคคลทั่วไปใช้เพื่อศึกษา หาความรู้และความเพลิดเพลิน
3. การอ่านหนังสือเป็นการฝึกให้สมองได้คิด และเกิดสมาธิด้วย ฉะนั้นหากมีการฝึก อย่างต่อเนื่อง จะทำให้ทักษะด้านนี้พัฒนาและเกิดผลสัมฤทธิ์สูง
4. ผู้อ่านหนังสือสามารถสร้างความคิดและจินตนาการได้เอง ในขณะที่สื่ออย่างอื่น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ จะจำกัดความคิดของผู้อ่านมากกว่า ฉะนั้นการอ่านหนังสือ จึงทำให้ผู้อ่าน มีอิสระทางความคิดได้ดีกว่าการใช้สื่อชนิดอื่น ๆ

ถนนวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2537, อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้หลายประการ ดังนี้

1. การอ่านสามารถช่วยป้องกันและแก้ปัญหาบางอย่างได้ เช่น รู้ว่าในผักและผลไม้ อาจมีสารพิษตกค้าง ก่อนกินควรทำอย่างไร
2. การอ่านช่วยพัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้น เช่น อ่านหนังสือธรรมะ ช่วยให้เกิดเมตตาจิต
3. การอ่านช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เช่น เด็กๆ จะรู้วิธีประดิษฐ์ขอลเล่นหรือเครื่องใช้ต่างๆ ได้เองโดยใช้วัสดุเหลือใช้
4. การอ่านช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิต เช่น ก่อนจะไปหาซื้อของบางอย่างอาจตรวจหาแหล่งผลิตหรือจำหน่ายได้จากสมุดโทรศัพท์
5. การอ่านสามารถช่วยพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างให้ตนเองเจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งช่วยเหลือสังคมให้เจริญยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2542, หน้า 6-7, อ้างถึงในระพี พรหมมาลัย, 2535) ประโยชน์จากการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้เพิ่มเติม ช่วยให้รู้กว้าง ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่องรอบตัว
2. ช่วยพัฒนาความคิด เพราะประสบการณ์ในการอ่านจะช่วยเสริมความคิดให้พัฒนาขึ้น
3. ช่วยทำให้ผู้ที่สังคมยอมรับ เพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี
4. ช่วยให้เป็นผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ
5. ช่วยให้ได้รับความบันเทิงในชีวิตมากขึ้น
6. ช่วยให้เป็นคนที่น่าสนใจ เพราะผู้ที่อ่านหนังสือมากจะมีความคิดลึกซึ้ง และกว้างขวาง สามารถแสดงความรู้และความคิดที่ดีได้เสมอ
7. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

จากความสำคัญและประโยชน์ของการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้อ่านคือ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลไปสู่ชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นความต้องการของมนุษย์ ในการเพิ่มพูนความรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์และความเพลิดเพลิน การอ่านเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกจนเกิดความชำนาญ โดยเฉพาะกับเด็กซึ่งจะเป็นแนวทางในการใช้ภาษา เพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญงอกงาม

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตและมีความสัมพันธ์กับชีวิตของคนเราดังได้กล่าวมาแล้ว คนเราจึงต้องอ่าน โดยมีจุดมุ่งหมายของการอ่านต่าง ๆ กัน ซึ่งจุดมุ่งหมายของการอ่าน มีนักการศึกษา ได้เสนอแนะจุดมุ่งหมายการอ่านไว้หลายประการ ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2537, หน้า 127 - 128) แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำรา อ่านบทความ อ่านสารคดี
2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย อ่านการ์ตูน อ่านวรรณคดี
3. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือประเภทชวนหัวต่าง ๆ
4. การอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น อ่านสารคดี อ่านประวัติศาสตร์
5. การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์จากข้อมูลที่ได้ เช่น การอ่านข่าว
6. การอ่านเพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จ ส่วนใดเป็นข้อจริง เช่น การอ่านคำโฆษณาต่าง ๆ
7. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น อ่านบทความในวารสาร
8. การอ่านเพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง อ่านคำแนะนำ อ่านคู่มือการใช้เครื่องไฟฟ้า
9. การอ่านเพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและเหมือนกับพูด เช่น อ่านบทละครต่าง ๆ

ขวัญฤดี อัครวาตุติชัย และคณะ (2538, หน้า 19) มีความเห็นว่าการอ่านมีจุดมุ่งหมาย 4 ประการคือ

1. อ่านเพื่อการเขียน คือ หลังจากอ่านแล้ว ผู้อ่านนำข้อมูลหรือแนวความคิดจากเรื่องที่อ่านนั้นมาเขียนแสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ความถูกต้องของข้อมูล คัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสมและนำไปใช้เขียนหรืออ้างอิงอย่างถูกต้อง
2. อ่านเพื่อหาคำตอบ ผู้อ่านรู้แหล่งค้นคว้าจากเอกสารประเภทต่าง ๆ ก็จะเป็นผู้รอบรู้ และเพิ่มพูนความรู้อย่างไม่หยุดยั้ง
3. อ่านเพื่อปฏิบัติตาม เป็นการอ่านเพื่อทำตามคำแนะนำในข้อความหรือหนังสือที่อ่าน
4. อ่านเพื่อสะสมความรู้ อ่านเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประเด็นสำคัญ โดยการบันทึกข้อมูลเพื่อนำไปจัดทำรายงาน เขียนบทความและอื่น ๆ

นภดล จันทรพิชญ์ (2539, หน้า 74 - 75) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้
2. อ่านเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

3. อ่านเพื่อหาคำตอบที่ต้องการ
4. อ่านเพื่อฝึกทักษะในการอ่านออกเสียง

เตือนใจ ทรุกระโทก (2543, หน้า 18) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านหนังสือทุกครั้ง ผู้อ่านควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน เช่น อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ อ่านเพื่อความสนุกสนานหรืออ่านเพื่อต้องการอยากรู้

กานต์มณี สักดิ์เจริญ (2543, หน้า 84-86) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้ คนเราต้องการให้ความรู้ของตนงอกเงยขยายขอบเขตออกไปจากที่มีอยู่เดิม ต้องการรู้ในสิ่งที่เป็นปัญหาไม่เข้าใจต่างๆ การอ่านจึงเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการแขนงต่างๆ เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยไม่จำเป็นต้องเป็นนักปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เพื่อเข้าใจผู้อื่น เข้าใจตนเองดีขึ้น เพื่อรู้ความเป็นไปของโลก สถานที่ที่ห่างไกล คนที่แปลกเผ่าแปลกพันธุ์ และวัฒนธรรมที่ต่างกันออกไป เพื่อเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของตนและเพื่อทราบข่าวความเคลื่อนไหวของสังคมที่ตนอยู่

2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด การอ่านวัสดุสิ่งพิมพ์ที่แสดงทรรศนะ ได้แก่ บทความ บทวิจารณ์ วิจัยต่างๆ จะช่วยให้ทรรศนะของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น การอ่านในลักษณะนี้ เป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดที่สำคัญการจัดลำดับขั้นแนวความคิดของผู้เขียน พิจารณาเหตุผลและแรงจูงใจในการเขียนเรื่องนั้นๆ ขึ้น เป็นการปลูกฝังนิสัยการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย

3. อ่านเพื่อความบันเทิง สภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อจิตใจ อารมณ์ และร่างกายของมนุษย์เป็นอันมาก บางครั้งก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระไม่เป็นวิชาการนัก เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดีบางอย่าง หรือแม้แต่สารคดีบางชนิดจะช่วยให้เกิดความบันเทิงควบคู่ไปกับความรู้ ความคิด ได้มีความสุขกับความไพเราะของภาษา ได้หัวเราะ ได้สนุก เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ดังเครีด นับได้ว่าการอ่านเพื่อความบันเทิงเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง

4. การอ่านเพื่อสนองความต้องการอื่นๆ มนุษย์เรามีความต้องการตามธรรมชาติ คือ ต้องการความมั่นคงในชีวิต ต้องการการยอมรับเข้ากลุ่มเพื่อนฝูง การมีหน้าตาได้รับความนับถือในสังคม ต้องการความสำเร็จในชีวิต ซึ่งในชีวิตจริงทุกคนจะสมปรารถนาไม่ทุกประการ การอ่านจะช่วยชดเชยให้ได้ เพราะผู้อ่านมักใช้หนังสือเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเอง เพื่อสร้างบุคลิกภาพ ขยายขอบเขตความสนใจในสิ่งใหม่ ทำงานอดิเรกใหม่ๆ เตรียมตัวหาเหตุผลสนับสนุนแนวคิดหรือข้อเสนอแนะของตนหรือหาข้อโต้แย้งที่มีเหตุผล ที่มีน้ำหนัก เพื่อแสดงความคิดเห็นคัดค้าน เพื่อสนองอารมณ์บางอย่างในขณะนั้น หรือสร้างสภาพอารมณ์ที่ต้องการ เช่น ขณะเกิดความกังวลเหนื่ออ่อน เกียจคร้าน กลุ้มใจ ผู้อ่านมักไปหาเรื่องเบาๆ เรื่องที่เคยรู้จักหรือเคยอ่าน

สนุกสนานก่อนแล้วมาอ่าน เป็นการอ่านตามสบาย ไม่ต้องคิดมาก บางครั้งก็อยากรู้เรื่องใหม่ แนวทางใหม่ เพื่อเขาใจตนเอง และปรับตัวให้เข้ากับวิธีการดำเนินชีวิต

สนิท ตั้งทวี (2545, หน้า 279) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียดหรือโดยย่อ
2. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. อ่านเพื่อต้องการทราบข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง
4. อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า
5. อ่านเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม
6. อ่านเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน

จากจุดมุ่งหมายของการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่าน คือเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ความบันเทิง ประสบการณ์ และเพื่อให้สามารถรู้เท่าทัน ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในสังคม ทั้งนี้ทั้งนั้น จุดมุ่งหมายของการอ่าน ยังขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจของแต่ละบุคคล รวมทั้งการนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตต่อไป

รูปแบบวิธีการอ่านของเด็กแต่ละวัย

วันทนา เมืองจันทร์ (2547, หน้า 30 - 31) ได้อธิบายถึงรูปแบบ และวิธีการอ่านของเด็กแต่ละวัยไว้ ดังนี้

อายุ 3 - 5 ปี

1. อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ตัวอักษร ชื่อป้าย ชื่อฉลาก และ logos.
2. ชอบ " อ่านจากภาพ " มากกว่าอ่านข้อความ
3. เริ่มจากอ่านป้ายประกาศ อ่านฉลาก และสังเกตเกี่ยวกับภาพ และเล่าเรื่องจากภาพ
4. อ่านสิ่งพิมพ์ที่คุ้นเคยใกล้ตัว เช่น ป้ายร้านอาหาร, สัญญาณจราจร
5. รู้ว่าสิ่งพิมพ์หนังสือคือแหล่งข้อมูลหรือแหล่งที่ให้ความบันเทิง
6. เริ่มพัฒนาและอยากรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น
7. สนใจเรื่องราวทั้งหมดมากกว่าสนใจคำ ๆ เดียว
8. เริ่มพัฒนาความรู้เกี่ยวกับรูปเล่มของหนังสือว่ามีหน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้ายและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน
9. อาศัยผู้ใหญ่หรือเด็กที่โตกว่าอ่านให้ฟัง
10. ชอบหนังสือที่มีภาพประกอบ , หนังสือที่มีคำซ้ำ ๆ และภาษาที่มีจังหวะทำนองเพราะ ๆ

อายุ 5-7 ปี

1. อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การสร้างคำ การสะกดคำ
2. มักจะสมมติว่าตนเองเป็นนักอ่านและจะอ่านจากความทรงจำ
3. ให้ความสำคัญกับสิ่งพิมพ์ที่มีภาพประกอบและเดาเหตุการณ์ของเรื่อง จากภาพ

มากกว่าจะประสมคำ

4. ค่อย ๆ ให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์อื่น ๆ โกลดตัวออกไป
5. เริ่มต้นพัฒนาการใช้คำศัพท์และคำพูดของตัวเองจากถ้อยคำที่เคยเห็น
6. อ่านได้อย่างช้า ๆ และรอบคอบขึ้น
7. เข้าใจว่าหนังสือ " เล่านิทานให้ฟัง "
8. เริ่มพัฒนา " การอยากรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น " ให้มากขึ้นไปอีก
9. มีความสามารถเพิ่มขึ้นในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์ (ตัวอักษร, คำต่าง ๆ)
10. เริ่มตระหนักว่า หนังสือมีระบบอย่างไร (เริ่มตั้งแต่หน้าแรกไปถึงหน้าสุดท้ายเรียง

ข้อความจากบนไปล่างและมีเครื่องหมายวรรคตอน เป็นต้น)

11. พัฒนาการรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวอักษรกับเสียงของคำ
12. เริ่มพัฒนาความสามารถในการพยายามที่จะอ่านและเริ่มค้นหาและศึกษาคำที่อ่าน

ไม่เข้าใจ

13. เลือกหนังสือเรื่องสั้น ๆ เป็นเรื่องนิทานอ่านง่าย และมีคำอธิบาย มีภาพประกอบ
14. ชอบอ่านหนังสือในแนวทางที่ตนโปรดปราน

อายุ 7-9 ปี

1. สนใจเอกสารสิ่งพิมพ์ (ตัวสะกดและความหมายของคำ)
2. สนใจหัวข้อเรื่องและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. คิดว่าตนเองเป็นนักอ่าน
4. อ่าน เพราะมีจุดมุ่งหมายต่าง ๆ
5. อ่านเพื่อใช้ประโยชน์จากเนื้อหา เพื่อทำนายและยืนยันความหมายของคำ
6. เริ่มแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านของตนเอง
7. มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเกี่ยวกับคำต่าง ๆ ที่เคยผ่านตามาก่อน
8. เริ่มพัฒนาที่จะอ่านในใจได้
9. อ่านปากเปล่าได้คล่องขึ้นมาก
10. พัฒนาการรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการสื่อสาร (เช่น กราฟ, แผนที่ และแผ่น

charts)

11. มีความรู้ลึกเกี่ยวกับ " เรื่องราวที่เกิดขึ้น" และสามารถแยกแยะเหตุการณ์ได้
12. สามารถลงรายละเอียดและจับใจความสำคัญได้
13. เข้าใจรูปแบบของหนังสือ (เครื่องหมาย วรรคตอน ลูกศรที่บอกทิศทาง)
14. มีความรู้เพิ่มในเรื่องความสัมพันธ์ของรูปแบบและการสะกดคำศัพท์ง่าย ๆ
15. เริ่มอ่านโดยอิสระบ้าง
16. เริ่มค่อย ๆ เข้าใจเรื่องที่อ่าน, สรุปลงได้บ้าง
17. สามารถอ่านเรื่องยาว ๆ ขึ้นได้ (นวนิยาย) และเรียนรู้ว่าหนังสือคือแหล่งข้อมูล

อายุ 9 - 11 ปี

1. ขยายความสนใจไปยังเรื่องที่แต่งขึ้นและเรื่องที่ไม่ใช่นิยายเรีงรมย์
2. เริ่มตั้งจุดประสงค์ในการอ่านของตนเอง (อ่านเพราะชอบหรือเพราะสนใจ)
3. แก้ไขข้อผิดพลาดในการอ่านของตนเองได้โดยอิสระ
4. อ่านคำศัพท์ได้เพิ่มขึ้นและใช้เวลาในการอ่านมากขึ้นและมีสมาธิในการอ่านมากขึ้น
5. เพิ่มการอ่านในใจโดยใช้เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น
6. สามารถพัฒนาปรับอัตราการอ่านให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือกับข้อเวลาที่กำหนดให้อ่านตามเวลาที่บังคับไว้ได้
7. เริ่มฝึกอ่านเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กราฟ, แผนที่
8. ตระหนักว่ารูปแบบต่าง ๆ ของหนังสือที่อ่านมีหลากหลายและแยกแยะได้
9. สามารถจํารายละเอียดในเนื้อหาได้ และจับใจความได้ดีขึ้น
10. เข้าใจรูปแบบของหนังสือ (เครื่องหมายวรรคตอน, การเขียนอักษรตัวใหญ่, สัญลักษณ์ต่าง ๆ และรู้ว่าคำศัพท์มีรูปแบบในการสะกดคำอย่างไร)
11. สามารถอ่านเองได้
12. แสดงความสามารถที่จะอ้างอิงและอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ได้
13. ใช้เวลาในการอ่านเพิ่มมากขึ้น และชอบอ่านมากขึ้น อ่านตำราหรือนิยาย

อายุ 11 - 13 ปี

1. ขยายความสนใจไปยังเรื่องนวนิยายและเรื่องเรีงรมย์
2. เริ่มอ่านโดยมีจุดประสงค์ที่หลากหลาย และเริ่มอ่านหนังสือหลายประเภทขึ้น
3. เข้าใจว่าผู้อ่านคนอื่นอาจจะแปลความหรือตีความของเนื้อหาที่อ่านแตกต่างไปจากที่ตนเข้าใจ
4. อ่านคำศัพท์ต่าง ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น เพิ่มอัตราการเร็วในการอ่านในใจ มีเวลาและมีสมาธิในการอ่านมากขึ้นสามารถจะอ่านตามเวลาที่กำหนดได้

5. มีความสามารถเพิ่มขึ้น ที่จะอ่านหนังสือที่หลากหลาย อ่านตำราได้
  6. มีความรู้เพิ่มขึ้นและสามารถที่จะแยกแยะและพุดคุย หรืออภิปรายของตัวละคร แนวคิดของเรื่อง (plot) และเนื้อหาอื่น ๆ
  7. อ่านแล้วจดจำรายละเอียดและจับใจความสำคัญได้
  8. เข้าใจรูปแบบของหนังสือที่อ่านมากขึ้น (เครื่องหมายวรรคตอน, การสะกดคำ, ตัวอักษรตัวใหญ่ เมื่อขึ้นต้นประโยค ฯลฯ)
  9. อ่านเองโดยอิสระ
  10. สามารถอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ และโต้แย้งได้
  11. เข้าใจและอภิปรายเรื่องที่อ่านให้คนอื่นฟังได้ เช่น ความหมายของหัวข้อเรื่อง ข้อขัดแย้งในเรื่อง และรูปแบบการเขียนของผู้เขียน
  12. สามารถอ่านมากขึ้นและอ่านตำรายาก ๆ อ่านนิยาย, อ่านหนังสือเรียนได้อย่างดี
- จาก รูปแบบวิธีการอ่านของเด็กแต่ละวัยที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การที่เด็กแต่ละวัยจะมีรูปแบบและวิธีการอ่านที่เหมาะสมกับตนเองนั้น บุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรให้การฝึกฝน และจัดประสบการณ์การอ่านตามความต้องการ ความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

จิตวิทยาการอ่าน

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2525, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของจิตวิทยาการอ่านว่า หมายถึงการนำเอาหลักวิชาทางจิตวิทยามาเป็นพื้นฐานในการเก็บรวบรวมความคิดจากสิ่งพิมพ์ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลอย่างดีที่สุดตามความมุ่งหมาย ในทางจิตวิทยาการอ่านเป็นกระบวนการอันซับซ้อนและมีความหมายหลายด้าน แล้วแต่ว่าใครจะมองทางด้านไหน เดชานท์ (Dechant, 1982, p. 10-11) อธิบายว่าการอ่านเป็นการตอบสนองอย่างหนึ่งหรือหลายส่วน เช่น การมองเห็น การได้ยิน หรือการสัมผัส เป็นต้นผลจากการอ่านทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งนับเป็นความเจริญงอกงามที่ได้พัฒนาขึ้น นักอ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่านถือว่ามีความเจริญงอกงาม

สุขุม เกลยทรัพย์ (2531, หน้า 98, อ้างจาก Gagne, n.d.) ได้แบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การอ่านไว้ 8 ขั้น คือ

1. ขั้นจูงใจ (Motivation phase) เป็นการชักจูงให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ โดยตั้งเป้าหมายไว้แล้วและเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพอใจเมื่อได้เรียนรู้ กาเย่ กล่าวว่า ความคาดหวัง (Expectancy) ของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจอันสำคัญในการเรียนรู้ ขั้นนี้เรียกว่า "Signal Learning"
2. ขั้นรับรู้เรื่องต่างๆ ที่สัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้เรียนหรือรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) เช่นความตั้งใจ (Attention) และการเลือกรับรู้ (Selective Perception) ความตั้งใจเป็นรากฐานสำคัญของการเลือกการรับรู้ ผู้เรียนจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าที่สอดคล้องกับความ

ตั้งใจของตน เมื่อความตั้งใจเปลี่ยนไป การเลือกการรับรู้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ขั้นนี้เรียกว่า "Stimulus- Response Learning"

3. การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) มีทั้งความจำระยะสั้น (Short-term Memory) ซึ่งเลือนหายไปได้เร็ว และความจำระยะยาว (Long-term Memory) ซึ่งมีจำได้นานกว่า เลือนหายไปได้ช้ากว่า ขั้นนี้เรียกว่า "Chaining"

4. ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าที่จะจำไว้ (Retention Phase) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเก็บรักษาหรือสะสมจากความจำระยะยาวจากการค้นคว้าเพิ่มเติมทำให้ปรากฏผลดังนี้

4.1 ความรู้บางอย่างกลายเป็นความจำที่ถาวร ไม่เลือนหายไป

4.2 ความรู้บางอย่างจะเลือนหายไปตามกาลเวลา

4.3 ความรู้บางอย่างอาจสับสนได้เนื่องจากมีสิ่งอื่นมารบกวนขั้นนี้เรียกว่า "Verbal Association"

5. ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase) เช่น การระลึกถึงกฎแห่งความสมดุล เมื่อแบกของ 2 ข้าง เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า "Discrimination Learning"

6. ความสามารถใช้อย่างที่ได้เรียนรู้แล้วไปประยุกต์กับสิ่งเร้าใหม่ที่ประสบ โดยเฉพาะในชีวิตประจำวัน ซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว (Generalization Phase) เช่น การเรียนเลขแล้วนำมาใช้ในการทอนเงินเมื่อมีคนมาซื้อของ เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า "Concept Learning"

7. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ (Performance Phase) เช่น การเรียนภาษาไทยแล้วสามารถแต่งกลอนได้ไพเราะ เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า "Principle Learning"

8. การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน หรือการที่ผู้เรียนได้รับทราบผลการเรียนรู้ (Feedback Phase) เช่น การแจ้งผลการสอบสัมภาษณ์ หลังจากการสอบสัมภาษณ์เสร็จสิ้นลงเป็นต้น มีการวิจัยหลายครั้งพบว่าการที่ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ได้เร็วเท่าไร ก็ทำให้การเรียนรู้มีผลดีหรือมีประสิทธิภาพสูงเท่านั้น ขั้นนี้เรียกว่า "Problem Solving"

สุขุม เกลยทรัพย์ (2531, หน้า 115-116) นั้นกล่าวว่า กระบวนการอ่านตามแนวความคิดของนักจิตวิทยาจะมีความสัมพันธ์กันดังนี้

1. การมองเห็น (Visual Reception) ผู้อ่านจะมองเห็นสิ่งที่ตนอ่านนั้น สายตาจะเคลื่อนอยู่ระหว่างบรรทัดของตัวพิมพ์ จะช่วยให้เกิดการตีความหมาย นำไปสู่ Visual Center ในสมอง ความหมายที่ตีความนั้น จะออกมาในรูปของการรับรู้

2. การรับรู้ (Perception) การรับรู้เกิดจากการแปลการสัมผัสออกมาเป็นความหมาย แต่ละคนอาจจะมีการรับรู้ต่างกัน แม้ว่าจะมีการสัมผัสเหมือนกัน และการรับรู้ของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องถูกต้องและเป็นจริงเสมอไป เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและสิ่งเร้าซึ่งทำให้การรับรู้เปลี่ยนไป

3. ความคิดรวบยอด (Concept) เมื่อรับรู้แล้วก็นำไปเก็บไว้ที่สมองซึ่งเปรียบเสมือนเป็นคลังที่เก็บสิ่งที่รับรู้ไว้ การเก็บอาจจะเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบหรือไม่เป็นระเบียบแล้วแต่วิธีที่จะเก็บของแต่ละบุคคล เมื่อต้องการใช้สมองก็จะเป็นผู้ดึงโดยจะต้องสำรวจดูเสียก่อนว่ามีอะไรที่จะใช้แล้วจึงทำการสรุปเป็นข้อมูลเพื่อนำออกมาใช้การสรุปข้อมูลของสมองเรียกว่า "ความคิดรวบยอด (Concept) "

4. การสร้างสัมพันธในระดับสูง (Higher levels of Association) การจำและการนำออกมาใช้ ซึ่งนำออกมาใช้อย่างเป็นระเบียบและสามารถใช้ได้ตามความต้องการ

จากแนวคิดดังกล่าว ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2537, หน้า 22-23) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามหลักจิตวิทยานั้น เราจะสนใจอะไรก็ต่อเมื่อหวังผลตอบแทนทางกายหรือทางใจโดยไม่ต้องรอนานเกินไป หรืออย่างน้อย ก็รู้ว่าต้องรอนานเท่าไร ซึ่งบางคนสนใจอ่านเพราะความจำเป็นบังคับ เพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อเอาไว้คุยตอนเข้าสังคม ตลอดจน สนใจทุกเรื่องทุกอย่าง ยิ่งอ่านมาก ยิ่งอยากอ่านมากๆ หลากหลาย

จาก จิตวิทยาการอ่าน ข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมการอ่านนั้น นอกจากจะต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับเรื่องสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus and Response) แล้ว ยังต้องอาศัยหลักจิตวิทยาอื่นๆ ประกอบกันด้วย

กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือการกระทำต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่านพยายามพัฒนาการอ่านของตนเองให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย (เม้นมาส ชาลิต, 2544, หน้า 16-17) โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เร้าใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ
2. ให้เกิดความพยายามที่จะอ่านเพื่อจะได้รู้เรื่องที่น่าสนใจที่มีอยู่ในหนังสือ และนำเสนอตามกิจกรรมที่จัดขึ้น
3. แนะนำ กระตุ้นให้อยากรู้ อยากเห็นเรื่องน่ารู้ต่างๆ เกิดความรอบรู้ คิดกว้าง มีการอ่านต่อเนื่องจนเป็นนิสัย
4. สร้างบรรยากาศที่น่าอ่าน รวมทั้งให้มีวัสดุการอ่าน มีแหล่งการอ่านที่เหมาะสมและเพียงพอ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนับว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยให้การอ่านมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นแรงจูงใจให้ผู้อ่านได้อ่านอย่างมีความสุข ในการจัดกิจกรรมส่งเสริม

การอ่านนั้นมักมีกิจกรรมที่คล้ายกันหรือซ้ำกัน อาจสรุปประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.2549,หน้า 8-9)

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการอ่าน
  - เล่านิทาน
  - เชิดหุ่น
  - Reading Rally.ว่างจากงาน อ่านทุกคน
  - แข่งขันตอบปัญหา
  - ห้องสมุดเคลื่อนที่
  - ค่ายการอ่าน
  - แข่งขันตอบคำถามสารานุกรม
  - ขอดนักร้อง ฯลฯ
2. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการเผยแพร่ข่าวสาร
  - เสี่ยงตามสาย
  - วันสำคัญ
  - ยามหนังสือสู่ชุมชน
  - แหล่งความรู้ในห้องถิ่น
  - นิทรรศการ ฯลฯ
3. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการแก้ไข และพัฒนา
  - คลินิกหมอน้อย
  - พี่ช่วยน้อง
  - ให้ความรู้การใช้ห้องสมุด
  - แข่งขันเปิดพจนานุกรม ฯลฯ
4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นพัฒนาทักษะอันต่อเนื่อง
  - หนูน้อยนักเล่า
  - เล่าเรื่องจากภาพ
  - จากบทเพลงสู่งานเขียน
  - โต้วาทิ
  - เรียงความยวทูตความดี ฯลฯ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

ทฤษฎีการอ่านของไทย

ปรีชา บำรุงศักดิ์ (2548, หน้า27) ได้กล่าวถึงทฤษฎีและหลักเกณฑ์บางอย่าง ซึ่งจะช่วยให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เป็นกิจกรรมที่จูงใจ สร้างความปลอดภัยให้แก่แก่นักเรียน ให้เกิดความกระตือรือร้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้วัตถุประสงค์ ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ เช่น ระบบประสาท ระบบสมอง สัมผัส ความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจเกิดขึ้นได้อย่างไร แนวคิดของคนเช่นก่อนที่ว่าการเรียนต้องประกอบด้วย สุ จี ปุ ลี คิด ถาม เขียน ให้ได้ยิน ได้ฟัง (รวมทั้งให้อ่าน) ให้รู้จักคิดและจำ รู้จักถาม และรู้จักจดบันทึกและเขียน ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการใช้หู (รวมทั้งตา) สมองและมือ กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องง่ายแก่การดูแล การฟัง เข้าใจให้เกิดความคิด สร้างความประทับใจให้จำ ก่อให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ อยากถามอยากรู้ ต่อไป สิ่งที่ได้ยิน ได้เห็นนั้นน่าสนใจ ต้องจดจำและไปเขียนเรื่องราวได้ เป็นต้น

2. ทฤษฎีที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม คนเราต้องการอยู่ในหมู่เหล่า ความคิดใหม่ๆ จะเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองคน คือผู้จัดกิจกรรมและเป้าหมายบุคคล คนแรกต้องมีการพัฒนาตนเองของแต่ละคน การเน้นประโยชน์ที่แต่ละคนจะได้รับ จากกิจกรรม มีส่วนให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จ

3. ทฤษฎีว่ามนุษย์มีการเคลื่อนไหว มีวิวัฒนาการไปสู่สิ่งใหม่ที่แปลกกว่า ให้ผลดีกว่าการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ต้องคำนึงว่ามีอะไรใหม่และแปลกกว่าคนทั่วไปหรือคนในชุมชนนั้น สถานศึกษานั้นเคยเห็น เคยได้ยินแล้วหรือไม่ การดัดแปลงแต่งเติม เปลี่ยนรูปแบบทำให้สิ่งที่คุ้นเคยแล้วมองดูแปลกและใหม่ได้เหมือนกัน

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียภาพ การจัดกิจกรรมเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัย ความรู้และความงาม (ทั้งในด้านด้านภาพ เสียง และความคิด) ช่วยทำให้น่าดู น่าฟังเป็นที่ประทับใจ ดึงดูดให้ชมให้ฟังและจดจำไว้ได้นานก่อให้เกิดจินตนาการและจรรโลงใจที่จะอ่าน

นัยนา อรรณาทร (2544, หน้า 73-108) กล่าวว่า นักวิชาการด้านการอ่าน ได้คิดทฤษฎี กระบวนการอ่านไว้เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกฝนการอ่าน หากผู้อ่านสามารถปฏิบัติตามทฤษฎี กระบวนการอ่านเหล่านี้ได้ก็จะทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ กระบวนการอ่านที่นิยมมาให้รู้จัก 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีของวิลเลียม เอส เกรย์ (William S. Gray)

1.1 ชั้นการรู้จักคำ จำคำศัพท์ได้ ถ่ายทอดเสียงและความหมายของคำในเรื่องนั้นๆ ได้

1.2 ขั้นเข้าใจความหมายของคำ วลีและประโยค โดยใช้ประสบการณ์เดิมมาช่วยตีความหมายและพิจารณาจุดประสงค์ของผู้เขียน ตลอดจนความคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อแก่ผู้อ่าน

1.3 ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่อ่าน โดยมีสติปัญญาและความรู้สึกที่สามารถประเมินได้ว่าผู้เขียนหมายถึงอะไร

1.4 ขั้นบูรณาการ เป็นขั้นที่ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิดและความหมายที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์

2. ทฤษฎี SQ3R แบ่งเป็น 5 ขั้น คือ

2.1 ขั้นสำรวจ (Survey) หมายถึง การสำรวจผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนหน้า จุดมุ่งหมายและแนวคิดของหนังสือเล่มนั้น ๆ

2.2 ขั้นตั้งคำถาม (Question) คือตั้งคำถามว่าต้องการรู้อะไรจากหนังสือเล่มนั้น

2.3 ขั้นอ่าน (Read) คืออ่านเพื่ออะไรจะได้คำตอบที่ได้ตั้งคำถามไว้แล้วในขั้นที่ 2 โดยพยายามมุ่งหารายละเอียด เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจนในคำถามให้มากที่สุด

2.4 ขั้นจดจำ (Recity) เมื่อได้รับคำตอบจากการอ่านแล้วก็ต้องจดจำและจดจำบันทึกเอาไว้ เพื่อเตือนความจำ หรือเพื่อตรวจสอบว่าได้ความคิดอะไรใหม่ ๆ จากการอ่านนั้น ๆ

2.5 ขั้นทบทวน (Review) เป็นขั้นการอ่านเพื่อทบทวนความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านนั้นถูกต้องเพียงใด รวมทั้งการพยายามนำความรู้ความคิดที่ได้ออกมาใช้

ทฤษฎีการอ่านของต่างประเทศ

แนวความคิดของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวถึงพัฒนาการความคิดของเด็กจะเห็นได้ว่าในระยะที่เด็กเจริญทางภาษาเป็นต้นมา คือ ตั้งแต่ระยะ 2-7 ปี ระยะนี้จึงมีความหมายสำคัญ ผู้ปกครองและครูเริ่มที่จำปลูกฝังความสามารถการเรียนรู้และทักษะให้แก่เด็ก เพราะกระบวนการอ่านจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางทักษะหลายอย่างที่เกิดจากประสบการณ์ คำศัพท์ แบบประโยค เข้าใจความหมาย สามารถตีความเข้าใจ แยกความ สรุปความจากรื่องราวที่อ่านได้ นอกจากนี้ Piaget ยังเน้นว่า การอ่านนั้นจำเป็นต้องมีวิภาวีสัย (Effective Domain) เพราะการอ่านจะเป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกมีอารมณ์เช่น สนุกเพลิดเพลิน ขมขื่น รำคาญ หมั่นไส้ น่าสงสาร เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการอ่านนำไปใช้ในการกระทำ เพราะการอ่านทำให้มีอิทธิพลเกิดขึ้นทางจิตใจ และความประพฤติกของผู้อ่านด้วย ทำให้เกิดภาพพจน์ จินตนาการสร้างปรัชญาชีวิตของตนเอง สร้างความเข้าใจระหว่างตนและสังคม ฉะนั้นนิทาน นิยายที่เด็กอ่านจะมีอิทธิพลต่อตัวเด็กด้วย ทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานของการอ่านได้ดี เช่น อ่างคล่อง อ่านเร็ว บทบาทของการสอนจะช่วยพัฒนาการอ่านให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก คนบางคนให้คำจำกัดการอ่านเพียงอ่านออกคงหมายถึง อ่านออกเสียงได้ ให้อ่านคำได้เท่านั้น

แต่ไม่คิดว่าการสอนอ่านจะทำให้อ่านได้เข้าใจเอาไปเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งในด้าน ส่วนตัวผู้อ่านและสังคมที่ตนอยู่ว่าที่จริงแล้วการอ่านออกเขียนได้เป็นทางนำไปสู่ความเข้าใจ และ ช่วยให้สังคมเข้าใจคนได้ดีขึ้นการอ่านกับชีวิตเด็ก เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 7-8 ขวบ ความสำคัญมีมาแต่ กำเนิดอยู่ในครรภ์มารดา คือ จะต้องนึกถึงสมองของเด็กที่จะต้องได้รับการฟุ้งฟักอย่างดีจากมารดา ขณะตั้งครรภ์ เพราะระหว่างนั้น เซลล์ระบบประสาทกำลังจะเติบโตเฉพาะเซลล์สมอง สุขภาพของ มารดาของมารดาเป็นสิ่งสำคัญ การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การรับประทานยาและการดูแลระวังสุขภาพ อนามัยของมารดาที่มีผลต่อทารกในครรภ์เป็นอย่าง หลังจากเกิดความเจริญเติบโตทางร่างกายแล้ว นั้นยังอยู่ที่การเลี้ยงดูให้ได้รับอาหารพอเพียง และความสมบูรณ์ของครอบครัวด้วย ประสิทธิภาพ การเห็น การได้ยิน การอ่านต้องการสายตาที่มองเห็นอะไรชัดเจนมองดูตัวหนังสือความแตกต่างเด็ก มีประสบการณ์จากสัมผัสไปสู่การรับรู้ (Perception) และไปสู่ความคิดรวบยอด (Concept) กล่าวคือ จะต้องมีความรู้จากการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้องได้พูด เพื่อนำไปสู่การรับรู้ และมโนภาพนั่นเอง เพื่อจะทำให้เกิดกระบวนการทางความคิดความเจริญเติบโตของการอ่านในปี แรกๆที่เด็กควรจะได้รับเริ่มมาตั้งแต่ความเจริญเติบโตหรือการพัฒนาทางร่างกาย ความคล่องแคล่ว ของการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ทักษะทางการรับรู้และเข้าใจเรื่องราว สติปัญญาทางสมองและ ประสบการณ์ทางสังคมของเด็กแต่ละคน อันเป็นพื้นฐานสืบเนื่องของเด็กแต่ละคนเตรียมพร้อมที่ จะรับประสบการณ์จากการเรียนการสอนอ่านในขั้นต่อไปซึ่งในขั้นต้น เด็กจะสนใจและมีความ อยากรียนเฉพาะคำที่มีความหมายต่อตัวเด็กที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กจะสนใจใฝ่ดูการเขียนคำ ต่างๆ วิธีลาดเส้นตัวอักษร รูปร่างของตัวอักษรการเปล่งเสียงคำนั้นๆ และอ่านเสียงของพยัญชนะตัว นั้นๆ เด็กจะพอใจในการอ่านตามเป็นคำ วลี ประโยค และจะพอใจในภาษาที่ใช้เรียงด้วยอย่างไรก็ ตาม เพื่อเป็นการพัฒนาการอ่านในภาวะแรก ๆ ของเด็ก ควรจะให้ประสบการณ์อย่างกว้างขวางอัน เหมาะสมกับวัย มีให้อยู่ในวงจำกัดเฉพาะอ่านออก หรืออ่านได้เพียงอย่างเดียว มีกิจกรรมทางภาษา อิกมายากหลายอย่าง เช่น การอ่านบทกลอนง่ายๆ การมีเพลงกล่อมเด็กร้อง มีนิทานสนุกๆ เล่า เรื่องต่างๆ ที่ให้ภาพพจน์ จิตนาการแก่เด็ก เป็นกิจกรรมทางภาษาที่ควรจัดขึ้นให้กับเด็ก เพื่อนำไปสู่ ความรู้สึกรับผิดชอบ สนุก และอยากเรียนภาษาไปด้วยประสบการณ์จากกิจกรรมทางภาษาอย่าง กว้างขวางเช่นนี้จะนำไปสู่เนื้อหาทางความมุ่งหมายในการอ่านออกเขียนได้ในโอกาสต่อไปหรือ เป็นพื้นฐานอันเป็นแบบแผนทางภาษาที่ควรจะฝึกต่อไป เช่น การฝึกออกเสียงโดยการเปล่งเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ การสะกดคำ การเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยคตามทฤษฎีของปีอาเจ มีขั้นตอนของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการอ่าน ดังนี้

ทฤษฎีที่ 1 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางกายและจิตวิทยา ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กัน นับตั้งแต่เด็กเริ่มปฏิสนธิ ได้แก่ ระบบเซลล์ประสาท และเซลล์สมอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ในเรื่อง สุขภาพอนามัย การให้อาหาร การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

ทฤษฎีที่ 2 การช่วยส่งเสริมให้ประสบการณ์ในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมแก่เด็กเพื่อ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ และความเฉลียวฉลาด ด้วยเหตุนี้ผลจากการทดลองเอาเด็กมาเลี้ยงและศึกษาเกี่ยวกับอายุสมองปรากฏว่า อายุสมองเด็ก 2 คน ที่เกิดจาก มารดามีสติปัญญาเท่ากันทั้งคู่ I.Q.46 และ 35 ตามลำดับ เมื่อส่งเด็กไปอยู่ในสถาบันบำบัดเกี่ยวกับ สติปัญญาทราบเป็นเวลา 8 เดือน I.Q. ของเด็กเปลี่ยนเป็น 77 และ 87 และพอ 1 ปี เด็กเปลี่ยนมา เกือบเท่าคนธรรมดา วิธีการเลี้ยงดู คือจัดหาผู้หญิงมาดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น ร้องเพลงให้ ฟัง ให้ของเล่น พาเดินดูอะไรต่ออะไร เด็กได้รับความสนใจ ความรัก ความเอ็นดู ความอบอุ่น สิ่ง เหล่านี้เป็นยาขุมกำลังให้เด็กเปลี่ยนได้ และสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเรียนภาษาและการเรียนอ่านมาก ฉะนั้นการค้นคว้าวิจัยต่างๆ ช่วยสนับสนุนให้เห็นว่าเด็กก่อนวันเรียนนั้นมีความต้องการเป็นอย่างมากในเรื่องที่ครู โรงเรียน หรือศูนย์รับเลี้ยงเด็ก หรือแม้แต่ในบ้านของเด็กเอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง แม่บ้านในสถานพยาบาล ที่เลี้ยงเด็กจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็กวัยนี้ก่อน จึงจะช่วยปู พื้นฐาน เพื่อพัฒนาการเรียนอ่านของเด็ก ตลอดจนการเรียนภาษาของเด็กในโอกาสต่อไป

ทฤษฎีที่ 3 การประสมกลมกลืนระหว่างการจัดประสบการณ์ทางภาษาในส่วนกว้างๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ และเพื่อพัฒนาในทางการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมทางภาษาต่างๆ เช่นการเล่า นิทาน การท่องกลอน การร้องทำเพลง การเล่นเกม การเชิดหุ่น กิจกรรมเหล่านี้สามารถช่วยให้เด็ก มีพื้นฐานทางภาษากว้างขวางขึ้นในทางทักษะการเรียนภาษาโดยเฉพาะ เช่น การออกเสียงและการ เขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ อ่านคำ วลี ประโยค สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะโดยตรงเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน เป็นกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่เห็นสมควรว่านำมาสอนเด็กได้ในระยะใด

ทฤษฎีที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนภาษานั้นควรจะเริ่มจากจุดสนใจของเด็กและความสนุก เพลิดเพลิน ความพอใจ และสนใจอยากเรียน ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่จะต้องจัดกิจกรรมซ้ำๆ ให้เด็กได้เล่น ได้เรียนอยู่บ่อยๆ เสมอๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนและช่วยให้เด็กอยากเรียน

ทฤษฎีที่ 5 สมรรถภาพในการเรียน การอ่านจะดีหรือไม่ดีก็ตาม มีสาเหตุมาจากปัจจัย หลายๆ อย่าง อาจซับซ้อนและไม่ซับซ้อน แต่เป็นปัญหาสืบเนื่องเกี่ยวเนื่องกัน

ทฤษฎีที่ 6 การวิเคราะห์ปัญหาเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น เพื่อทราบสถานการณ์ขณะนั้นครู จะต้องศึกษาสาเหตุและทราบข้อมูลปัญหาด้วย

ทฤษฎีที่ 7 วางวัตถุประสงค์ของความมุ่งหมายในเรื่องการสอนอ่าน หรือการแนะแนว การอ่านว่าจะสอนหรือแนะแนวการอ่าน เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอะไร

1. เพื่ออ่านออก เพื่อทักษะมนการอ่านเท่านั้นหรือ
2. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของผู้อ่านในเรื่องของกระบวนการอ่าน กล่าวคือ อ่านได้ มีทักษะดีเยี่ยม มีความสนใจ เข้าใจความหมาย และเอาไปใช้ได้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านในเรื่องพัฒนาตนเอง

3. สามารถรู้จักที่จะเลือกสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อคนได้

แนวความคิดของบรูเนอร์ (Bruner)

บรูเนอร์ (Jerome Bruner) เป็นบุคคลสำคัญเกี่ยวกับการสอนชนิด “discovery Approach” โดยมีความคิดเกี่ยวกับการสอนว่าในการสอนเรามุ่งหวังที่จะสอนให้คนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ เราสอนเนื้อหาแต่ไม่ใช่เพื่อให้ท่องจำ แต่สอนเพื่อจะให้ได้ผลผลิต

แนวความคิดเกี่ยวกับการอ่านตามทฤษฎีของบรูเนอร์ นั้นจะเป็นการผสมผสานกระบวนการต่างๆ 3 กระบวนการ ต่อไปนี้เข้าด้วย ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนั้นอาจเกิดขึ้นเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้คือ

1. ขั้นค้นหาความรู้ (Acquisition) เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลความรู้จากการอ่านใหม่ ๆ เข้าแทนที่ความรู้เก่า หรือเป็นการจัดระเบียบ โครงร่างของความรู้ที่ได้มาให้เป็นระเบียบมากขึ้น
2. ขั้นดัดแปลงความรู้ (Transformation) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงข่าวสารความรู้ที่ได้รับมาจากการอ่าน ให้เกิดประโยชน์ต่อประสบการณ์ หรือสถานการณ์ใหม่ๆ หรือเกิดแนวทางการคิดใหม่ๆ ที่จะจัดระเบียบ โครงร่างของข่าวสารความรู้เดิมนั้นเพื่อให้สัมพันธ์หรือต่อเนื่องกับสถานการณ์ หรือความรู้ใหม่ๆ
3. ขั้นประเมินผลความรู้ (Evaluation) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกับข้อ 2 โดยผู้เรียนหรือผู้อ่านจะประเมินว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีหรือทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นหรือไม่เพียงไร เป็นต้น

จากแนวคิดของบรูเนอร์ สามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้คือ ผู้อ่านเมื่ออ่าน ไปแล้วได้รับความรู้ใหม่กว่า การจัดทำขนมที่ไม่ให้บูดง่ายนั้นจะต้องทำอย่างไร เมื่อทราบแล้วก็นำมาดัดแปลงกับความรู้เก่าที่ผู้อ่านรู้แต่เพียงว่า การทำขนมนั้นทำอย่างไรและเมื่อมาถึงขั้นประเมินผลก็พอสรุปได้ว่าควรจะลดส่วนผสมอะไรและใส่อะไรเพิ่มจากความรู้เก่าและใหม่ที่ได้มาทั้งสองอย่างมาประเมินผลครั้งสุดท้ายอีกทีหนึ่ง เพื่อไม่ให้ขนมบูด

จากทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ต่างก็มีความน่าสนใจแตกต่างกันไป แต่ทฤษฎีที่น่าสนใจในการนำมาใช้ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก ได้แก่แนวคิดและทฤษฎีของปีอาเจ

(Piaget) ซึ่งให้ความสำคัญของการพัฒนาการมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดและแบ่งออกเป็นช่วงๆ โดยเฉพาะในช่วงที่สำคัญ เพราะเป็นช่วงของการเริ่มเรียนรู้ทางภาษา เป็นวัยที่เรียนรู้จากการสัมผัสไปสู่การรับรู้จะต้องมีการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้อง ได้พูดเพื่อนำไปสู่การรับรู้และมโนภาพ และเพื่อจะทำให้เกิดพัฒนาการการอ่าน ซึ่งจะก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านต่อไปนั้น กิจกรรมที่สามารถปลูกฝังและควรจัดให้กับเด็กประถมศึกษา เพื่อให้มีความสามารถเรียนรู้ทางด้านภาษา การอ่านและเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนั้นจะต้องคำนึงถึงถึงพัฒนาการเด็กเป็นหลักและการให้ความสำคัญกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่พ่อแม่ หรือครูประจำชั้นจะต้องเลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพกายและใจที่ดีให้ความอบอุ่น เข้าใจธรรมชาติของเด็ก การบอกให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่าน จัดหาหนังสือให้เด็กได้อ่านตามความสนใจ อ่านหนังสือให้เด็กฟัง การเป็นแบบอย่างในการอ่าน การแสดงให้เด็กเห็นว่าการอ่านหนังสือมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การอ่านช่วยให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน มีการรับหนังสือพิมพ์ หรือวารสารต่างๆ เป็นประจำ จัดมุมหนังสือภายในบ้านง่ายและสะดวกต่อการหยิบจับ ไปอ่าน การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาการ ความสนใจของเด็กการเสริมแรงให้กำลังใจกับเด็ก เช่น การให้รางวัลในวันเกิด หรือวันสำคัญต่างๆ เป็นหนังสือให้กับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นเจ้าของหนังสือ หรือให้รางวัลที่เด็กชอบ เมื่อเด็กอ่านหนังสืออย่างสนใจด้วยตนเอง แต่การเสริมแรงต้องระวัง ต้องให้รางวัลทันทีหลังจากเกิดพฤติกรรมการอ่านที่เราต้องการและไม่ให้รางวัลกับเด็กมากเกินไปจนเกินไปเพราะจะทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ต้องการไม่แท้จริง แต่เป็นการทำเพื่อให้ได้รางวัลเท่านั้น (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2547, หน้า 34-39)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน

ความหมายของนิสัยรักการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้โดยไร้ขีดจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ การอ่านทำให้บุคคลมีความรู้ และเฉลียวฉลาด มีวิสัยทัศน์ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของ นิสัยรักการอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้

เกสสุรางค์ สักกะบุชา (2540, หน้า 7) ได้ให้ความหมายนิสัยรักการอ่านว่า หมายถึงการแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับความสนใจ การชอบอ่าน การมีความพร้อม และความพยายามในการอ่าน ได้แก่ การดูหนังสือ การดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือเรียน หนังสืออ่านสำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อการอ่าน ซึ่งมีการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเป็นประจำ โดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม

ปราณี รัตน์ (2541, หน้า 10) ได้ให้ความหมายนิสัรกรการอ่านว่า คือการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่าน ที่ได้รับการฝึกฝนเป็นเวลานานจนกระทั่งสภาพจิตใจเกิดความสนใจที่จะอ่าน จิตใจถูกกระตุ้นให้อยากอ่าน ชอบที่จะอ่าน และแสดงออกให้เห็นทางพฤติกรรม เช่น การใช้เวลาว่างในการอ่าน ลักษณะการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน มีสมาธิในการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน เหล่านี้คือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงนิสัรกรการอ่าน

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2542, หน้า 34) ได้ให้ความหมายนิสัรกรการอ่าน ไว้ว่า นิสัรกรการอ่านหมายถึง การใฝ่ มุ่งมั่นแต่การอ่าน และอ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัย แม้บางครั้งจะมีปัญหาและอุปสรรคต่อการอ่านบ้าง ก็ไม่ย่อท้อ คนที่มีนิสัรกรการอ่านย่อมอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุสำหรับการอ่านไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา ประชาสัมพันธ์ต่างๆ หรือแม้แต่กระดาษห่อของ สามารถอ่านได้ทุกสถานที่ ทุกโอกาส แม้แต่อยู่ในห้องสุขา และไม่ปล่อยเวลาว่างไปกับกิจกรรมอื่นใดนอกจากการอ่าน

จากความหมายของนิสัรกรการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า นิสัรกรการอ่าน คือ คุณลักษณะที่ชอบอ่านหนังสือของบุคคล จนเป็นนิสัย ที่เกิดขึ้นเป็นประจำและสม่ำเสมอ อย่างต่อเนื่องในทุกสถานที่และโอกาส เมื่อมีเวลาว่างจะชอบอ่านมากกว่าทำอย่างอื่น และชอบอ่านหนังสือหรือวัสดุการอ่านทุกชนิดทุกประเภท ทั้งหนังสือที่ให้ความบันเทิง และสารคดี คนที่อ่านหนังสือตลอดเวลาเรียกว่า "หนอนหนังสือ" (Bookworm)

ความสำคัญและประโยชน์ของการมีนิสัรกรการอ่าน

ความสำคัญและประโยชน์ของการ ที่ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องสร้างนิสัรกรการอ่านให้กับเด็ก ซึ่งฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 2 - 3) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัรกรการอ่าน ว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ซึ่งจะต้องเริ่มจากการสร้างความสนใจในการอ่านของเด็ก และส่งเสริมการอ่านตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน ในปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีนักวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยา นักการศึกษาและนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องเด็ก ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศหลายคนได้ค้นพบว่า การสร้างความสนใจในการอ่านมีความสำคัญมาก ควรเริ่มตั้งแต่ขณะที่เป็นทารกอยู่ในครรภ์ของมารดาจึงจะมีผลดีต่อสมองของเด็กทารกและเมื่อเติบโตขึ้นมาก็ต้องปลูกฝังและสร้างความสนใจในการอ่านไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีนิสัรกรการอ่าน เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ประสบความสำเร็จในชีวิตหน้าที่การงานและมีนิสัรกรการอ่านไปจนชั่วชีวิต สรุปได้ว่าความสำคัญและประโยชน์ของนิสัรกรการอ่านจะช่วยในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้ประสบความสำเร็จได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

แนวคิด การสร้างนิสัยรักการอ่าน

นิสัยรักการอ่านจะเกิดขึ้นเองในตัวบุคคลยากมาก หากไม่ได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังให้รักการอ่านจนเป็นนิสัย เพราะการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Having a nature talent) การอ่านไม่ใช่พรสวรรค์ที่ติดตัวมาโดยเฉพาะสำหรับบางคน เช่นเกิดมาเพื่อเป็นนักอ่าน (แต่อาจมีเด็กอัจฉริยะบางคนที่อ่านเก่งเป็นพิเศษซึ่งน้อยมาก) และการอ่านไม่ใช่กรรมพันธุ์ แต่การอ่านเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝน ต้องอ่านมาก ๆ จนกระทั่งเกิดนิสัยรักการอ่าน

วันทนา เมืองจันทร์ (2547, หน้า 27 - 29) ได้กล่าวถึง วิธีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กรักการอ่าน มีดังต่อไปนี้

1. ควรแสดงความชื่นชมในความพยายามของเขาที่จะอ่าน และต้องไม่รีบแก้ไขข้อบกพร่องทันที แต่จะใช้วิธีการอื่น ๆ ที่นุ่มนวลกว่า
2. พ่อแม่ควรใช้วิธีการค่อยเป็นค่อยไป และการยืดหยุ่นมากกว่าการบังคับลูก ควรจำไว้ว่าการกระวนกระวายของพ่อแม่ ถ้าลูกยังอ่านไม่ได้ จะส่งผลให้ลูกเครียดไปด้วย และจะทำให้การฝึกอ่านของลูกกลายเป็นเรื่องไม่สนุก น่าเบื่อ และทำให้เขามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน
3. ควรให้ความช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการความช่วยเหลือ เช่น การอ่านที่ต้องอาศัยการตีความเพื่อความเข้าใจความหมายแฝง เป็นต้น
4. ควรให้การยอมรับในสิ่งที่ลูกทำได้ถูกต้อง มากกว่าการย้ำพูดแต่สิ่งผิดพลาดของลูก
5. ให้ความสำคัญในเรื่องความหมายของคำ มากกว่ามุ่งแก้ไขในข้อบกพร่องเล็ก ๆ น้อยๆ เช่น ถ้าลูกอาจจะใช้คำว่า " ปะ ป๊า " ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาผิด
6. เสนอทางเลือกอื่นในการแก้ไข เมื่อต้องการจะชี้ให้เห็นข้อบกพร่องมากกว่า การย้ำในสิ่งที่เด็กทำผิด

ในกรณีที่เด็กไม่รู้ คำศัพท์ยาก ๆ ก็ต้องให้เวลาเขาให้เพียงพอที่จะได้ใช้เวลาคิด หรือทบทวนหรือบางครั้งก็ต้องบอกเขาไป บางทีก็ต้องบอกให้เขาใช้ความพยายามในการ " ทำนาย " ความหมายของคำศัพท์นั้น จากเนื้อความในเรื่องที่อ่านหรืออาจจะให้เขาอ่านทั้งประโยคใหม่ ตั้งแต่ต้นที่ผ่านมาเพื่อว่าเขาอาจจะนึกได้ว่า คำศัพท์ตัวนี้ มีความหมายว่าอย่างไร หรืออาจจะใช้วิธีการอภิปรายกันว่าคำที่เขาอ่านผ่านไปนี้ มีความหมายว่าอย่างไร เช่น คำว่า " สิ่งแวดล้อม " เป็นคำศัพท์ที่ยากต่อการเข้าใจความหมายสำหรับเด็กเล็ก ๆ พ่อ แม่ หรือครูก็อาจจะจัดช่วงเวลาพูดคุยกันเกี่ยวกับคำว่า " สิ่งแวดล้อม " โดยให้เด็กตอบคำถามว่า สิ่งแวดล้อมในเรื่องที่อ่านตอนนี้ น่าจะหมายถึงอะไรบ้าง วิธีการเช่นนี้ก็จะทำให้เขาเข้าใจความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อมได้ในที่สุด

วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเป็นนักอ่านที่ดี

การมีนิสัยรักการอ่านเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาสะสมมากกว่าการบังคับ หรือกำหนดให้ทำเด็ก ๆ ที่ได้รับการฝึกฝนให้รักการอ่านไปพร้อม ๆ กับการถูกฝึกให้หัดอ่าน ต่อมาเขาจะกลายเป็นนักอ่านที่ดี วิธีการต่อไปนี้ 2 วิธีที่จะช่วยให้เด็กเป็นนักอ่านที่ดี คือ (1) พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือครูต้องอ่านให้เขาฟังก่อน ตั้งแต่เขายังอ่านไม่เป็น (2) ต้องกระตุ้นให้เขาได้ฝึกอ่านเองโดยอิสระการอ่านให้เด็กฟังจะช่วยให้เกิดการพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

1. ทำให้เด็กมีทัศนคติทางบวกที่มีต่อการอ่านหนังสือ กล่าวคือ หนังสือที่อ่านให้เด็กฟังต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กด้วย ต้องสนุก ไร้อันตราย ชวนให้ติดตาม เป็นต้น

2. เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์

3. เด็กได้รับความรู้ในเรื่องอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

4. เด็กได้รับความรู้ในการใช้ภาษาเขียน การใช้ภาษาในหนังสือ รวมทั้งการผูก

โครงสร้างของเรื่องราวให้เป็นนิทาน

เด็กจะนำความรู้จากการอ่านมาพูดคุยกับเพื่อน และการได้พูดคุยหรืออภิปรายกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องนิทานที่อ่าน หรือจากการพูดคุยเกี่ยวกับภาพประกอบในเรื่องก็จะทำให้เขาได้พัฒนาความคิด ในการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และการคิดสะท้อนกลับ ซึ่งจะนำไปสู่ความแตกฉานทางปัญญา

พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือครู ควรมีวิธีการจูงใจให้เด็กรักการอ่าน โดยวิธีการต่อไปนี้

1. ควรยังคงอ่านให้เด็กฟังอยู่บ้าง ในโอกาสอันเหมาะสม แม้ว่าเขาจะสามารถอ่านเองได้แล้วแม้ว่าเขาจะเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นแล้วก็ตาม

2. ควรหาโอกาสที่จะได้อ่านไปพร้อม ๆ กันกับเด็กบ้าง แต่ถ้าเด็กเล็ก ควรอ่านหนังสือที่มีจังหวะและถ้อยคำซ้ำ ๆ กัน

3. ควรทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น พ่อ แม่ ต้องการให้ลูกรักการอ่าน พ่อ และแม่ก็ต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย เพราะเด็กจะเห็นคุณค่าจากการที่มีผู้ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นมากกว่าจะเชื่อตามที่มีคนบอกให้เขาทำ

4. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของเด็กไว้ให้เพียงพอ เช่น ห้องสมุดในโรงเรียน ควรจัดให้มีหนังสือหลากหลายประเภทให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

5. ใช้ความสนใจในการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาหรือปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก

6. ควรจัดเวลาให้เด็กได้อ่านหนังสือด้วย เช่น เมื่ออยู่บ้าน เด็กควรมีเวลาหลังจากรับประทานอาหารเย็นแล้ว โดยจัดหามุมอ่านหนังสือที่มีแสงสว่างเพียงพอและให้เขาได้มีโอกาสอ่านประมาณครึ่งชั่วโมงก่อนนอนทุกวันก็จะดี

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538, หน้า 35) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนไทยขาดนิสัยรักการอ่านสรุปได้ดังนี้

1. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
2. ปัญหาการอ่าน
3. วัสดุการอ่าน
4. ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่าน
5. ความบกพร่องทางร่างกาย
6. ความสามารถทางสมอง
7. ความพร้อมที่จะเรียนอ่าน
8. สภาพอารมณ์
9. สภาพเศรษฐกิจ
10. อิทธิพลจากสิ่งอื่นๆ

อย่างไรก็ตามนิสัยรักการอ่านนี้ ไม่สามารถจะปลูกฝังได้ในระยะเวลาอันสั้น หรือในผู้ที่พ้นวัยเด็กแล้ว การสร้างนิสัยรักการอ่านให้ได้ผลนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยมีพ่อแม่ผู้ปกครองและครูเป็นผู้ปลูกฝัง ตลอดจนจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลให้เป็นปัจจัยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531, หน้า 19) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กจะชอบอ่านหนังสือหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดู บทบาทของครอบครัวต่อการอ่านหนังสือของเด็กจะมีมากกว่าโรงเรียน พ่อแม่ควรมีเวลาให้กับลูก หาหนังสือที่ดีให้ลูก อ่านหนังสือที่ลูกชอบมา ป้อนคำถามให้กับลูกเพื่อจะได้เข้าใจ พัฒนาการของลูกด้วย สิ่งที่สำคัญที่สุดของพ่อแม่ คือ การเตรียมพร้อมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ในญี่ปุ่นเขาจะหารูปสวย ๆ มาให้เด็กได้สัมผัส เด็กจะได้สุนทรียะว่ารูปไหนสวย รูปไหนไม่สวย ถ้าเราให้เขาพบแต่สิ่งสวยงามสิ่งเหล่านี้จะอยู่ในตัวเขา เด็กญี่ปุ่นถ้าอ่านหนังสือไม่ออกจะให้พ่อแม่อ่านให้ฟัง หนังสือเป็นสื่อให้พ่อแม่ได้ใกล้ชิดลูกเพราะเราไม่สามารถปิดกั้นสิ่งแวดล้อมได้ทั้งหมดและการปิดกั้นสิ่งแวดล้อมไม่ใช่สิ่งที่ดี เพราะลูกก็คือนุญต์ในสังคม ถ้าเราปิดกั้นเด็กจะล้มเหลวในชีวิต

ขวัญฤดี อัครวาอุติชัย และคณะ (2538, หน้า 30 - 32) มีความเห็นว่า การอ่านหนังสือได้มีใช้ทักษะที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่ต้องเรียนและฝึกฝน ต้องอ่านให้มาก อ่านเรื่องราวต่าง ๆ ให้หลากหลาย เมื่อพบคำยากหรือเรื่องราวที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อน ให้ใช้หนังสือที่ช่วยการค้นคว้า เช่น พจนานุกรม สารานุกรม หรือหนังสือเล่มอื่นที่มีแนวเดียวกันแต่ง่ายกว่า ถ้าทำได้ดังนั้นก็ทำให้ อ่านได้คล่องและแตกฉาน การสร้างนิสัยรักการอ่าน และการสร้างสังคมการอ่านเป็นหน้าที่ของทุกคน ทุกคนต้องพยายามฝึกฝนตัวเองให้เป็นนักอ่านที่ดี และช่วยส่งเสริมสนับสนุน

ชักชวนให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของการอ่าน ให้เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้อ่านต้องเป็นผู้รู้จักอ่าน รู้จักใช้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ที่ได้จากการอ่าน ควรอ่านหนังสือที่มีคุณค่า การอ่านเป็นการป้อนข้อมูลอันเป็นเสมือนอาหารสมองให้แก่ตน การอ่านจึงเป็นการพัฒนาสติปัญญาความรู้โดยตรงผู้เรียนควรจะอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากการเล่าเรียนในห้องเรียนเป็นการหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการเรียน คือการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถยิ่งขึ้นทางการรับสารการคิดและการแสดงออก จึงจำเป็นต้องมีทักษะและทัศนคติที่ถูกต้องในการแสวงหาความรู้ให้เพิ่มพูนอยู่จนตลอดชีวิต เพราะนอกจากเป็นการช่วยตนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาแล้ว ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตรอบด้าน รู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม หนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นสื่อความรู้ ส่งเสริมความคิดทางวิทยาศาสตร์และช่วยพัฒนาวัฒนธรรม ช่วยให้นุษย์เข้าใจกันและเข้าใจสิ่งแวดล้อมของตนเอง ช่วยให้เราได้ท่องเที่ยวไปในโลกกว้าง ตลอดจนสร้างสันติภาพในโลก แม้ผู้มีการศึกษาทั้งหลายได้ตระหนักแล้วว่า การมีนิสัยรักการอ่านเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ การจะสร้างนิสัยรักการอ่านก็ยังมีอุปสรรค ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมไม่ดี เช่น อยู่ในที่ที่ไม่สงบ สถานที่ยังไม่เหมาะ อุณหภูมิไม่พอดีและแสงสว่างไม่พอ เป็นต้น
2. มีอุปสรรคทางสุขภาพทางกาย เช่น สายตาไม่ดี และความเจ็บไข้ต่าง ๆ อุปสรรคทางสุขภาพใจ เช่น มีเรื่องกังวล เครียดและขาดสมาธิ
3. ขาดทักษะทางภาษา
4. พื้นความรู้เดิมมีจำกัด
5. กังวลเรื่องศัพท์หรือข้อความบางตอนที่แปลกใหม่ในหนังสือมากเกินไป จนขาดการรวบรวมความคิดและไม่เข้าใจสิ่งที่อ่าน
6. ไม่ทราบว่าอ่านแล้วจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร จึงไม่เห็นประโยชน์ของหนังสือและทำให้ไม่ชอบอ่านหนังสือ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 86) ได้กล่าวถึงองค์กรที่มีบทบาทในการสร้างนิสัยรักการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. บ้านหรือครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ฯลฯ
2. โรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบ

ปัญหาได้ว่าที่ แสดงละคร สนทนาเรื่องหนังสือ ฯลฯ ทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กทั้งสิ้น

ทิพย์วรรณ แจ่ม ไพบุลย์ (2546, หน้า 50) ได้กล่าวถึงการฝึกตนเองให้มีลักษณะนิสัย และคุณลักษณะที่ดีของนักอ่าน มีแนวทางการฝึก ดังนี้

1. พยายามสร้างนิสัยตนเองให้รักการอ่าน โดยพยายามอ่านหนังสือทุกประเภทที่จะให้ประโยชน์ และอ่านจนเป็นนิสัย
2. ฝึกการอ่านหนังสือให้เร็วและพยายามจับใจความให้ได้ วิธีการคือต้องใช้ช่วงสายตาให้กว้าง พยายามไม่ให้มีจุดสะดุดหรือสายตาหยุดนิ่ง เพื่อให้ให้อ่านได้เร็ว ขณะที่อ่านก็พยายามจับใจความไปด้วย
3. ฝึกฝนตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน คือ อ่านเพราะต้องการความรู้ และอ่านเพราะอยากรู้การที่จะเป็นคนเก่งกว่า หรือมีความสามารถเหนือคนอื่นได้ เราต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน แล้วพยายามทำให้บรรลุจุดหมายนั้นให้ได้
4. ฝึกสังเกตส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ปก คำนำ สารบัญ คำนิยาม หัวข้อเรื่อง บรรณานุกรม จะทำให้เข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น
5. ใช้เทคนิคหรือองค์ประกอบอื่นๆ เข้าช่วย เช่น สร้างบรรยากาศ ทำจิตใจให้มีสมาธิ ใช้ประสาททุกส่วนให้ช่วยจำ ตั้งใจให้แน่วแน่ ทำอารมณ์ให้สดชื่นแจ่มใส

จากแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนิสัยรักการอ่าน ข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างนิสัยรักการอ่านมีความสำคัญเพราะการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ การสร้างนิสัยรักการอ่านจะต้องปลูกฝังและส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็กๆ จึงจะได้ผลและถ้าจะให้ได้ผลดียิ่งขึ้นควรเริ่มตั้งแต่ยังเป็นทารกอยู่ในครรภ์ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่าง ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ในการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกอ่านด้วยตนเอง อีกทั้งควรแสดงความชื่นชมหรือให้รางวัลเมื่อเด็กอ่านได้ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านกับเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยา วิมลถนอม (2530, หน้า 94 -103) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล ผลการศึกษาพบว่าบทบาทในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลมีความสัมพันธ์กับ

นิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนทัศนคติในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครอง นักเรียนชั้นอนุบาลมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญกับนิสัยรักการอ่าน

อภิญชลิต พุทธมาตย์ (2531, หน้า 56 - 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2532, หน้า 81 - 85) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความอยากรู้อยากเห็นและนิสัยรักการอ่าน และคุณสมบัติส่วนตัวบางประการ ของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากและนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอยากรู้อยากเห็นและนิสัยรักการอ่าน กับความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียน พบว่านักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากจะมีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันกับนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและคุณสมบัติส่วนตัวที่แตกต่างกันคือ กลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากจะเข้าใช้ห้องสมุดเมื่อว่างจากกิจกรรมอื่น ส่วนผู้เข้าใช้ห้องสมุดน้อยจะเข้าใช้ห้องสมุดเมื่อครูสั่งให้ค้นคว้าทำรายงาน งานอดิเรกที่กลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดชอบเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 คืออ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และวาดรูป ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดน้อย ชอบดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ และไปเที่ยว เป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

วิฑูรย์ รองศรีแย้ม (2534, หน้า 63 - 67) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนในระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนในระดับน้อยมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพจน์ พันธนิยะ (2535, หน้า 90 - 96) วิจัยเชิงทดลองโดยนำตัวแบบมาใช้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านในนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) และใช้ตัวแบบที่มีพฤติกรรมการอ่านในรูปแบบชีวประวัติบุคคลสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน แต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มุ่งอนาคตสูง เป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน และนักเรียนที่มุ่งอนาคตต่ำ เป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน จากนั้นกำหนดให้กลุ่มแรกเป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งอ่านตัวแบบในรูปชีวประวัติบุคคลสำคัญในรูปของการบรรยาย กลุ่มถัดมาเป็นกลุ่มทดลองที่หนึ่ง ซึ่งอ่านตัวแบบในรูปของการ์ตูนชีวประวัติบุคคลสำคัญ และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มทดลองที่สอง ซึ่งอ่านตัวแบบในรูปบทความ

ชีวประวัติบุคคลสำคัญ ภายหลังจากทดลองได้วัดพฤติกรรมการอ่านโดยใช้ตัวแปรที่เป็น
 ปฏิกริยาร่วมระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับตัวแบบทั้ง 3 ลักษณะมาทำนายพฤติกรรมการอ่าน
 ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า การส่งเสริมการอ่านโดยใช้ตัวแบบทั้ง 3 ลักษณะส่งผลต่อพฤติกรรมการ
 การอ่านของนักเรียนไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีพฤติกรรมการอ่านสูง
 กว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ และนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการอ่านมากกว่านักเรียนชาย
 ดวงพร พวงเพชร (2541, หน้า 84 - 96) ศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจาก
 ครอบครัว และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร เพื่อ
 เปรียบเทียบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับ
 ประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิหลังต่างกัน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการ
 ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยการวิจัยนี้แบ่งการ
 ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้าน "การให้ความรู้" "การเป็นตัวอย่าง"
 "การเสริมแรง" และ "การจัดสภาพแวดล้อม" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6
 จำนวน 416 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวม
 และรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง
 นักเรียนหญิงได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวม ด้าน "การให้ความรู้" ด้าน
 "การเป็นตัวอย่าง" ด้าน "การจัดสภาพแวดล้อม" สูงกว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีนิสัยรักการ
 อ่านมากกว่านักเรียนชาย

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนในชั้นประถม
 ศึกษาปีที่ 6 โดยอยากทราบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน และ
 ระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน จะมีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันหรือไม่ และทำการสำรวจว่า
 มีผลปฏิสัมพันธ์นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียน ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ที่เกิดจาก
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และที่เกิดจาก
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า การที่นักเรียนจะมีนิสัยรัก
 การอ่านส่วนใหญ่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่าน คือ บทบาทและทัศนคติของผู้ปกครอง
 ในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน วิธีการอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่อ่านหนังสือให้เด็กฟัง หรือพา
 เด็กไปห้องสมุด เด็กมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หรือเข้าใช้บริการของห้องสมุด
 และสื่อที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่าน คือ สิ่งตีพิมพ์ และโทรทัศน์ แม้ว่าจะมีอิทธิพลจากผู้ปกครอง
 หรือโรงเรียนและสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ แต่นิสัยรักการอ่านยังสามารถเกิดขึ้นได้จากอีก

หลาย ๆ ปัจจัยเช่น ประสบการณ์ เพศ อายุ พันธุกรรม เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญกับนิสัยรักการอ่านมาก ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญกับนิสัยรักการอ่าน ซึ่งได้แก่ เพศ เนื่องจากเพศอาจจะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงนิสัยออกมา ปัจจัยอีกตัวหนึ่งคือ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการค้นคว้าหรือเรียนรู้ ปัจจัยสุดท้ายคือระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เนื่องจากความรู้ หรือทัศนคติของผู้ปกครอง ทำให้แสดงบทบาทออกมาในการที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

สฤณี เกรียงชัยพร (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคณาอุปถัมภ์ ตามองค์ประกอบด้านส่วนตัว ครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสังคม องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยในการเรียน บุคลิกภาพ และแรงจูงใจในการอ่าน องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง จำนวนพี่น้อง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด และการสนับสนุนด้านการอ่านของครู และองค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ การรับสื่อและสิ่งพิมพ์ และการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคณาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ นิสัยในการเรียน (X_{17}) แรงจูงใจในการอ่าน (X_{19}) การสนับสนุนด้านการอ่านจากผู้ปกครอง (X_{20}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{21}) ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด (X_{22}) การสนับสนุนด้านการอ่านของครู (X_{23}) การรับสื่อและสิ่งพิมพ์ (X_{24}) และ การใช้เทคโนโลยี (X_{25}) และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้นที่ศึกษา : มัธยมศึกษาปีที่ 3 (X_0) และ อาชีพของผู้ปกครอง : พนักงานบริษัทเอกชน (X_{10})

เบญจรงค์ ปั่นคล้าย (2551 , บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดนิมมานรดี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดนิมมานรดี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และการสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน และการสนับสนุนด้านการอ่าน

ของครู ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดนิมมานรดี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_{12}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{17}) การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง (X_{18}) ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน (X_{19}) การสนับสนุนด้านการอ่านของครู (X_{20})

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระยะที่ 2 : กำแพงเพชร คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย

1.1 กระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร

1.2 การ ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.3 การศึกษา ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ 1 การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของจังหวัดกำแพงเพชร

1. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ได้ดำเนินการดังนี้

1.1 กระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร

การได้มาซึ่งข้อมูลวิจัย ใช้วิธีการศึกษา 2 วิธี คือ ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ และการใช้แบบสอบถาม

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นเครือข่ายหลัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เทศบาลเมืองกำแพงเพชร หน่วยงานนิเทศก์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 24 คน ดังนี้

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 16 คน
- 2.ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน
3. นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 5 คน
4. ผู้บริหารทางการศึกษา จำนวน 2 คน

การดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระยะที่ 1 ดำเนินการในปีงบประมาณ 2552 มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมสร้างความเข้าใจและแนวทางการดำเนินงานตามโครงการในทีมนักวิจัย เพื่อร่วมกันพิจารณาการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และความรู้ ความสามารถของคณะผู้วิจัย และศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของชาติ ซึ่งทำให้ได้แนวคิดในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการขร่างรูปแบบเครือข่ายที่เหมาะสม

3. เชิญผู้บริหารในเขตพื้นที่ ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ตัวแทนจากสถานศึกษาภายในจังหวัดกำแพงเพชรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ กิจกรรม การส่งเสริมการอ่านร่วมประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ และเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเป็นเครือข่ายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยร่วมกันคัดเลือกสมาชิกเครือข่ายด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีความพร้อม และมีนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านที่ได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาว่าเป็นสถานศึกษาที่สมควรเป็นต้นแบบในการสร้างเครือข่าย เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นเครือข่ายส่งเสริมการอ่านของครู บุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ที่เข้มแข็งต่อไป

4. จัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ของครู บุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเป็นสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำนวน 3 โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 2 โรงเรียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นฐานในการจัดตั้งเครือข่าย รวมเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นเครือข่ายทั้งสิ้น 6 สถาบันการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลักดัน

เครือข่ายได้แก่ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และผู้บริหารสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

5. จัดเวทีแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการพัฒนาเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านของแต่ละเครือข่ายว่ามีรูปแบบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างไร มีแนวทางในการจัดกิจกรรมต่างๆ มีการใช้นวัตกรรมอย่างไร ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเห็นความสำคัญในการอ่าน และพยายามพัฒนาการอ่านของตนเองจนมีนิสัยรักการอ่าน

6. วิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของการดำเนินงานเครือข่ายการเรียนรู้ที่จะทำให้เครือข่ายการเรียนรู้เข้มแข็ง โดยแกนนำในการจัดตั้งคือครูที่มีนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นเครือข่ายหลัก และสร้างเครือข่ายย่อยในแต่ละสถานศึกษา ทำให้ได้ครูที่เป็นเครือข่ายย่อยในแต่ละสถานศึกษาเพิ่มเป็นเครือข่ายแบบใยแมงมุม

7. หลังจากที่ได้เครือข่ายการเรียนรู้แล้วได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัย บริบท และเงื่อนไขที่ทำให้การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อนำปัจจัยต่างๆ มาสร้างเสริมเพื่อให้ได้เครือข่ายที่เข้มแข็ง

8. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษาในเครือข่าย

9. นำเสนอผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สมาชิกเครือข่าย

10. ลงพื้นที่ในสถาบันเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านของแต่ละพื้นที่

11. ประชุมสถาบันเครือข่ายเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยและหาข้อสรุปแนวทางการใช้นวัตกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดตั้งเครือข่ายที่ยั่งยืน

12. จัดทำแผนเพื่อเผยแพร่กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเครือข่าย

13. เผยแพร่รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสื่อต่าง ๆ เพื่อขยายเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ที่สนใจร่วมเป็นเครือข่ายได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการที่จะทำให้เครือข่ายขยายเพิ่มขึ้น

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมนวัตกรรม เครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 ในปีงบประมาณ 2553 มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อพิจารณาและทบทวนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ระยะเวลา 1 ปี
2. เชิญสถานศึกษาในเครือข่ายร่วมประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดของกรดำเนินงานและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตลอดจนการวางแผนดำเนินงานในระยะที่ 2
3. ประชาสัมพันธ์เพื่อรับสมัครสมาชิกเครือข่ายส่งเสริมการอ่านเพิ่มเติม ทำให้มีจำนวนสมาชิกเครือข่ายสมทบ เป็น 15 โรงเรียน
4. จัดอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่ายให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่ายให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. นำเสนอผลสรุปการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่ายให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสถานศึกษาในเครือข่าย และหาข้อสรุปแนวทางพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่ายให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
7. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยเน้นกระบวนการจัดการความรู้สำหรับเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษา และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในการจัดกิจกรรมด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
8. นำเสนอผลสรุปการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยเน้นกระบวนการจัดการความรู้สำหรับเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษา และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในการจัดกิจกรรมด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อสถานศึกษาในเครือข่ายและหาข้อสรุปแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน
9. จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะเครือข่ายการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจังหวัดกำแพงเพชร โดย

9.1 สมาชิกเครือข่ายหลักและเครือข่ายสมทบเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

9.2 นำเสนอนวัตกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นต้นแบบ (Best Practice) ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจังหวัดกำแพงเพชร

10. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อ สร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการดำเนินงาน คณะผู้วิจัยลงพื้นที่สถานศึกษา ในเครือข่ายสมทบ เพื่อติดตาม นิเทศ แนะนำสถานศึกษาในเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาในเครือข่าย

11. คณะผู้วิจัยลงพื้นที่สถานศึกษาในเครือข่าย หลัก เพื่อติดตาม นิเทศ แนะนำสถานศึกษาในเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาในเครือข่าย โดยการสังเกต สัมภาษณ์ครู ผู้บริหาร และพูดคุยกับนักเรียนถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทางโรงเรียนจัดให้

12. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือสถานศึกษาในเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาในเครือข่าย

13. ติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้านการอ่าน ของสถานศึกษาในเครือข่าย

14. อบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงานผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

15. สถานศึกษาในเครือข่ายส่งรายงานการดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

16. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อสรุปผลการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระยะที่ 2 จังหวัด กำแพงเพชร

17. วิเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์เพื่อสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู บุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

18. นำเสนอรายงานการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระยะที่ 2 จังหวัด กำแพงเพชร ต่อ ผู้บริหารและสถานศึกษาในเครือข่ายเพิ่มให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการรายงานผลการศึกษา

19. นำเสนอรายงานการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระยะที่ 2 จังหวัด กำแพงเพชร ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและสถาบันผลิตครู

20. จัดทำรายงานการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระยะที่ 2 จังหวัด กำแพงเพชร ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและสถาบันผลิตครู

1.2 การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาผู้เรียน

การให้ได้มาซึ่งข้อมูลวิจัยใช้วิธีการศึกษา 2 วิธี คือ การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และศึกษาเอกสาร

1. การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย สมาชิกเครือข่ายครูผู้สอน จากโรงเรียนเครือข่ายหลักด้านการส่งเสริมการอ่านจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 5 คน ครูผู้สอน สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 9 คน และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 2 คน และสมาชิกเครือข่ายสมทบครูผู้สอน 38 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการประชุม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนต่างๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่ครูบรรณารักษ์ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยดำเนินการดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอเชิญครูบรรณารักษ์จากโรงเรียนเครือข่ายหลัก 5 โรงเรียน และโรงเรียนต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ให้เข้าร่วมฟังบรรยายทางวิชาการ

1.1.2 จัดกิจกรรมบรรยายทางวิชาการและสาธิตการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในหัวข้อเรื่อง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2553 เวลา 9.00 – 15.00 น. ณ ห้องต้นสัก อาคารโสตทัศนวัสดุ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 รวบรวมรายชื่อและที่อยู่ของครูที่เข้าร่วมกิจกรรมบรรยายทางวิชาการและสาธิตการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นข้อมูลในการประสานงานเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการส่งเสริมการอ่าน

1.3 จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้
ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอเชิญครู
บรรณารักษ์ จากโรงเรียนเครือข่ายหลัก 5 โรงเรียนและโรงเรียนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมบรรยายทาง
วิชาการ ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผู้เข้าประชุมสามารถเลือกลักษณะของการเข้าร่วม
ประชุม ได้ 3 แบบ ประกอบด้วย

แบบที่ 1 เข้าร่วมประชุมอย่างเดียว

แบบที่ 2 เข้าร่วมประชุมและส่งเอกสารเล่าประสบการณ์การจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่าน

แบบที่ 3 เข้าร่วมประชุม ส่งเอกสารเล่าประสบการณ์การจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่าน ขึ้นเวทีเล่าประสบการณ์

1.3.2 จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้
ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในวันที่ 6
มิถุนายน 2553 ณ ห้องต้นสัก อาคารโสตทัศนวัสดุ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการนำเสนอบนเวที โดยการจดบันทึกและ
บันทึกภาพ

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ วิธีดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม

การอ่าน

1.3 การศึกษา ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาผู้เรียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553
โรงเรียนเครือข่าย ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด
กำแพงเพชร จำนวน 9 โรงเรียน และสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น
11 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างแล้ว ขอความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายนำไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยผู้เรียนเป็นผู้ตอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามพฤติกรรมการอ่าน เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยกำหนดให้ผู้เรียนเลือกตอบข้อที่ตรงกับลักษณะของผู้เรียนด้านพฤติกรรมการอ่าน จำนวน 15 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ โดยให้ความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่พอใจมาก
- 2 หมายถึง ไม่พอใจ
- 3 หมายถึง พึงพอใจน้อยจนเกือบไม่พอใจ
- 4 หมายถึง พึงพอใจ
- 5 หมายถึง พึงพอใจมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ขอความร่วมมือจาก โรงเรียนเครือข่ายทั้ง 11 โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมรวบรวมข้อมูล แล้วรายงานผล การส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการส่งเสริมการอ่าน ตามแบบรายงานที่ผู้วิจัยกำหนดให้ แล้วนำส่งผู้วิจัยเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยดังนี้

1. พฤติกรรมการอ่านโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของพฤติกรรมการอ่านก่อนและหลังการใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของผู้เรียนโรงเรียนเครือข่ายแล้วเปรียบเทียบผลพฤติกรรมการอ่านของผู้เรียน

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเครือข่ายแล้วประเมินระดับคะแนนเฉลี่ยรายชื่อตามเกณฑ์ ดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยการแปลความหมายของ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	ไม่พอใจ

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อยจนเกือบไม่พอใจ
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	พึงพอใจ
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก

ตอนที่ 2 จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ฯ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
แหล่งข้อมูล

1. นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน
2. ข้อเสนอแนะในการจัดการเครือข่ายจากการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริม
นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 1
: กำแพงเพชร
3. สมาชิกเครือข่ายในสถานศึกษา 11 แห่ง และผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษา
เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) โดยการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
นโยบาย/วิธีการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ที่จะทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู
และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชรให้ประสบความสำเร็จ
และมีการดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยสัมภาษณ์ใน 5 ประเด็น คือ

1. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา
3. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับสถานศึกษา (โรงเรียน)
4. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น
เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล วัด ผู้ปกครอง เป็นต้น
5. กระบวนการศึกษาธิการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศควรจะ
ดำเนินการอย่างไรเพื่อให้นโยบายการส่งเสริมการอ่านของประเทศไทยประสบความสำเร็จ

วิธีการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชรเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ฯ
2. ข้อเสนอแนะในการจัดการเครือข่าย จาก การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 1 : กำแพงเพชร มาทบทวนและดำเนินการต่อเนื่องในระยะที่ 2
3. นำผลการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผู้เรียน ของจังหวัดกำแพงเพชร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ฯ
4. การลงพื้นที่เพื่อสังเกตและสัมภาษณ์เครือข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา
5. ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เขตพื้นที่การศึกษา และเครือข่ายเกี่ยวกับ นโยบาย/วิธีการ ที่จะทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ประสบความสำเร็จและมีการดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง
6. นำข้อมูลจากข้อ 1-5 มาทำการวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเรียบเรียงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

บทที่ 4

ผลการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เสนอผลการดำเนินการเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย

- 1.1 ผลการศึกษากระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร
- 1.2 สภาพการ ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 1.3 ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตอนที่ 2 ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร คณะผู้วิจัยขอนำเสนอออกเป็น 3 ตอนย่อย ดังนี้

- 1.1 ผลการศึกษากระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร
- สืบเนื่องจาก กิจกรรมการดำเนินงานที่ได้จัดทำในระยะที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยจัดกิจกรรมให้กับสมาชิกทุกเครือข่ายพร้อมกันได้แก่
- 1.1.1 สร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ โดยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดกิจกรรม สนับสนุนส่งเสริม การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร จัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์เครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ผลที่ได้รับ ทำให้หน่วยงานและสมาชิกในเครือข่ายได้เรียนรู้ร่วมกัน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการส่งเสริมการอ่าน

1.1.2 เสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยให้ความรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล การประเมินผล และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ ด้านส่งเสริมการอ่านตามความต้องการของเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษา และจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เอื้อต่อการส่งเสริมการอ่านของครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน

ผลที่ได้รับ เครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การวัดผลประเมินผลและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มขึ้น โรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มมากขึ้น จำนวนนักเรียนรักการอ่านเพิ่มขึ้นและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้สอนสามารถนำความรู้ที่แลกเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ได้

1.1.3 ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านส่งเสริมการอ่าน โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการจัดการความรู้สำหรับเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และติดตามเยี่ยมชมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเครือข่าย

ผลที่ได้รับ เครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษามีนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านส่งเสริมการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.1.4 การผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2553 มีเครือข่ายเข้ารับการอบรม จำนวน 60 คน ได้ผลดังแสดงตาราง

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ สถานภาพ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	15	25.0
หญิง	45	75.0
2. สถานภาพ		
ระดับอนุบาลศึกษา	6	10.0
ระดับประถมศึกษา	46	76.0
ระดับมัธยมศึกษา	8	14.0

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมอบรมที่ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ มีเพศชาย ร้อยละ 25.00 เพศหญิง ร้อยละ 75.00 และสถานภาพ พบว่า ระดับอนุบาลศึกษา ร้อยละ 10.00 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 76.00 และระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 14.00

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน
ในประเด็นความรู้ที่ได้รับ

ลำดับที่	ประเด็น	ความถี่
1	เทคนิคเกี่ยวกับการทำสื่อส่งเสริมการอ่าน ได้ทำหุ่นถูมมือ กล่องมหัศจรรย์	25
2	เทคนิคการทำสื่อประเภทโครงการรักการอ่าน	7
3	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย เพื่อดึงดูด ความสนใจของนักเรียน	5
4	เทคนิคการประกอบกล่องและติดภาพโดยใช้กาวร้อน	3
5	การแต่งตัวและแต่งหน้าหุ่น	2
6	ปฏิบัติการผลิตสื่อการสอนที่ไม่เคยทำมาก่อน	2
7	การทำหนังสือสามมิติ	1
8	เทคนิคการทำสื่อประสบผลสำเร็จและรวดเร็ว	1
9	การรักษาสภาพสื่อให้คงทน	1
10	ประสบการณ์ใหม่ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายวิชา ได้ลงมือทำสื่อด้วยตนเอง โดยใช้ศิลปะ จินตนาการเข้ามา ช่วยในการทำสื่อ นักเรียนจะได้เรียนรู้จากสื่อเพื่อนำไปสู่ การอยากอ่านเรื่องต่างๆ เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับ นักเรียน	1

จากตารางที่ 3 แสดงว่าความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง
ประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่านใน
ประเด็นความรู้ที่ได้รับ โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ 1. เทคนิค
เกี่ยวกับการทำสื่อส่งเสริมการอ่าน ได้ทำหุ่นถูมมือ กล่องมหัศจรรย์ 2. เทคนิคการทำสื่อประเภท
โครงการรักการอ่าน และ 3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย เพื่อดึงดูดความสนใจ
ของนักเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน
ในประเด็นการนำไปใช้

ลำดับที่	ประเด็น	ความถี่
1	นำไปเล่นนิทานให้นักเรียนฟัง	20
2	บูรณาการกับการนำไปใช้ทุกกลุ่มสาระ	15
3	ใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	5
4	ใช้ในการเรียนการสอน ทำสื่อในห้องสมุด ขยายผลให้แก่ครูนักเรียน	3
5	ใช้สอนจริงกับนักเรียนอนุบาล 1, 2 ที่กำลังสอนอยู่	3
6	นำไปใช้กับการให้นักเรียนทำหุ่นประกวด เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงาน และกล้าแสดงออกในการเอาหุ่นมาเล่นนิทาน	2
7	นำไปใช้ 100 เปอร์เซ็นต์ เพราะทำแล้วมีผลงาน ชิ้นงาน และนำไปเล่นนิทานให้เด็กฟังและร่วมกิจกรรมด้วย	2
8	สอนนักเรียนให้มีพัฒนาการด้านการพูด อ่าน ฟัง เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ในห้องเรียนและห้องสมุด	1
9	ใช้ประโยชน์กับการจัดนิทรรศการได้	1
10	จะจัดแข่งขันให้นักเรียนเล่นนิทานหรือเขียนเรื่องโดยใช้กล่อง และอื่นๆ ที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน	1

จากตารางที่ 4 แสดงว่าความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่านในประเด็นการนำไปใช้ โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ 1. นำไปเล่นนิทานให้นักเรียนฟัง 2. บูรณาการกับการนำไปใช้ทุกกลุ่มสาระ และ 3. ใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน
ในประเด็นความพึงพอใจ

ลำดับที่	ประเด็น	ความถี่
1	สนุกและได้รับความรู้มาก ต้องการให้มีการจัดการอบรมอีก	20
2	พอใจมาก เพราะสามารถนำไปใช้กับโครงการรักการอ่านได้จริง	11
3	ดีสั้น รูปแบบดี ได้รับความสนใจ มีผลงานที่นำไปขยายผลสู่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้เรียนและผู้สนใจ	5
4	พอใจ เนื่องจากมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ไม่ทัน	5
5	เนื้อหาสาระการอบรมดี แต่ผลงานของข้าพเจ้ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากเวลาจำกัด ถ้ามีเวลาจะทำให้ได้ดีกว่านี้ก็จะพยายามฝึกฝนให้ดีขึ้น	3
6	ใช้เวลาคุ้มค่าดีมาก	2
7	มีความสุข และเด็กนักเรียนคงสนใจดี	2
8	เป็นกิจกรรมเชื่อมความสนใจ ความสามัคคีได้ดี แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	2

จากตารางที่ 5 แสดงว่าความคิดเห็นหลังการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเครือข่าย หัวข้อการผลิตสื่อส่งเสริมการอ่านในประเด็นความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ 1. สนุกและได้รับความรู้มาก ต้องการให้มีการจัดการอบรมอีก 2. พอดีมาก เพราะสามารถนำไปใช้กับโครงการรักการอ่านได้จริง และ 3. ดีสั้น รูปแบบดี ได้รับความสนใจ มีผลงานที่นำไปขยายผลสู่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้เรียนและผู้สนใจ และพอใจ เนื่องจากมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ไม่ทัน ตามลำดับ

ภาพที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการ “การผลิตสื่อส่งเสริมการอ่าน” ณ หอประชุม คณะวิทยาการจัดการ

1.1.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว ” ณ ห้องต้นสัก สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ วันที่ 16 มกราคม 2553 ได้ผลดังแสดงตาราง

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ
สถานภาพ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	12	24.0
หญิง	38	76.0
2. สถานภาพ		
อาจารย์	42	84.0
เจ้าหน้าที่	8	16.0

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมอบรมที่ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ มีเพศชาย ร้อยละ 24.00 เพศหญิง ร้อยละ 76.00 และสถานภาพ พบว่า อาจารย์ ร้อยละ 84.00 เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 16.00

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและ
ครอบครัว ด้านพึงพอใจ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หัวข้อการอบรม	3.61	0.70	มาก
2. ระยะเวลาที่จัดไว้สำหรับการอบรม	3.72	0.56	มาก
3. เอกสารประกอบการอบรม	3.52	0.61	มาก
4. สื่อที่วิทยากรใช้ประกอบการอบรม	3.56	0.61	มาก
5. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกิจกรรม	3.75	0.58	มาก
6. การตอบข้อซักถาม	3.62	0.62	มาก
7. ความพร้อมของพิธีกร	3.77	0.80	มาก
8. ความพร้อมของสถานที่อบรม	3.66	0.71	มาก
9. การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่	3.54	0.61	มาก
10. วิทยากรที่ให้การอบรม	3.55	0.62	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.62	0.21	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว ด้าน
พึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3
อันดับแรก ได้แก่ ความพร้อมของพิธีกร ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรม
ร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.75$) และระยะเวลาที่จัดไว้สำหรับการอบรม ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เอกสารประกอบการอบรม ($\bar{X} = 3.52$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก	3.88	0.71	มาก
2. ทักษะการสอนภาษาไทยเบื้องต้นแบบพหุปัญญา	3.72	0.74	มาก
3. กิจกรรมครอบครัวรักการอ่าน	3.52	0.82	มาก
4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน	4.11	0.69	มาก
5. กิจกรรมการอ่านสู่ความสำเร็จ	3.75	0.70	มาก
6. ตัวอย่างการจัดกิจกรรม	3.61	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	0.48	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก ($\bar{X} = 3.88$) และกิจกรรมการอ่านสู่ความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมครอบครัวรักการอ่าน ($\bar{X} = 3.52$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและ
ครอบครัว ด้านการนำไปใช้

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. นำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน	3.81	0.36	มาก
2. นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในโรงเรียนหรือสถานศึกษา หรือครอบครัว	3.64	0.53	มาก
3. นำไปใช้กับการพัฒนาตนเอง	3.58	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.52	0.48	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว ด้าน
การนำไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา
นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนหรือสถานศึกษา หรือครอบครัว ($\bar{X} = 3.64$)
และนำไปใช้กับการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ

ภาพที่ 2 อบรมเชิงปฏิบัติการ “กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว”
ณ ห้องต้นสัก สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.1.6 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ณ ห้องต้นสัก สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ วันที่ 6 มิถุนายน 2553 ได้ผลดังแสดงตาราง

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและช่วงชั้นที่สอนเป็นส่วนใหญ่

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	8	18.6
หญิง	35	81.4
รวม	43	100.0
2. ช่วงชั้นที่สอนเป็นส่วนใหญ่		
อนุบาล	3	7.0
ป. 1 – 3	10	23.3
ป. 4 – 6	13	30.3
ม. 1 – 3	9	20.9
ม. 4 – 6	4	9.3
อื่นๆ	4	9.3
รวม	43	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 18.60 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.40 ช่วงชั้นที่สอนเป็นส่วนใหญ่ ป.4 – 6 คิดเป็นร้อยละ 30.30 รองลงมา ป. 1-3 คิดเป็นร้อยละ 23.30 และ ม. 1-3 คิดเป็นร้อยละ 20.90

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ของเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากร
ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. กิจกรรมช่วงเวลา 9.00 – 10.40 น.	4.56	0.50	มากที่สุด
2. กิจกรรมช่วงเวลา 10.50 – 12.00 น.	4.65	0.48	มากที่สุด
3. กิจกรรมช่วงเวลา 13.00 – 14.40 น.	4.65	0.48	มากที่สุด
4. กิจกรรมช่วงเวลา 14.50 – 16.00 น.	4.65	0.48	มากที่สุด
5. การจัดนิทรรศการ	4.65	0.48	มากที่สุด
6. เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.56	0.50	มากที่สุด
7. สถานที่จัดอบรม	4.84	0.37	มากที่สุด
8. อาหารว่างและอาหารกลางวัน	4.72	0.45	มากที่สุด
9. ความพึงพอใจในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวม	4.67	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.66	0.31	มากที่สุด

ตารางที่ 11 พบว่า ความพึงพอใจต่อกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานที่จัดอบรม ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมา อาหารว่างและอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 4.72$) และความพึงพอใจในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.67$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมช่วงเวลา 9.00 – 10.40 น. และเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$)

ตารางที่ 12 ความถี่ของการนำไปใช้

รายการ	ความถี่
1. ความรู้ ประสบการณ์หลังจากร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	
เท่าเดิม	1
มากขึ้นเล็กน้อย	6
มากขึ้นค่อนข้างมาก	36
2. ท่านคิดว่านำประสบการณ์หลังจากร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปใช้พัฒนาผู้เรียน	
นำไปใช้น้อย	1
นำไปใช้ปานกลาง	6
นำไปใช้ค่อนข้างมาก	36

จากตารางที่ 12 พบว่า ความถี่ของการนำไปใช้ ด้านความรู้ ประสบการณ์หลังจากร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีความถี่มากขึ้นค่อนข้างมาก (ความถี่ = 36) และการนำประสบการณ์หลังจากร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปใช้พัฒนาผู้เรียน ส่วนใหญ่นำไปใช้ค่อนข้างมาก (ความถี่ = 36)

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นเพิ่มเติมหลังการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ลำดับที่	ประเด็น	ความถี่
1	ได้ความรู้จากการแลกเปลี่ยนดีมาก	3
2	ควรมีการจัดกิจกรรมแบบนี้บ่อยๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้	2
3	น่าจะมีการปฏิบัติกิจกรรมแทรกบ้าง จะได้นำไปใช้เป็นประโยชน์มากขึ้น และเปลี่ยนบรรยากาศให้มีการปฏิสัมพันธ์กันในระหว่างสมาชิก	2
4	ควรมีการจัดนิทรรศการของแต่ละโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1
5	การจัดครั้งต่อไป ควรนำกิจกรรมที่เกิดผลกับนักเรียนมาแสดง นำกิจกรรมที่เป็นตัวอย่างประสบความสำเร็จในโรงเรียนในช่วงชั้นต่างๆ	1

ภาพที่ 3 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ
โรงเรียนเครือข่ายหลักและเครือข่ายสมทบ

1.1.7 ความพึงพอใจของเครือข่ายหลักต่อกระบวนการในการพัฒนาเครือข่าย การเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการอ่าน โดยเป็นครูในเครือข่ายหลัก จำนวน 24 คน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา เครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชรต่อกระบวนการในการพัฒนา เครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้กับเครือข่ายหลัก 5 โรงเรียน	4.67	0.48	พอใจมาก
2. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนนวัตกรรมเครือข่ายโดยโรงเรียนนำเสนอ Best practice	4.50	0.51	พอใจ
3. วิธีการจัดตั้งเครือข่ายสมทบโดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัคร เข้าร่วมเครือข่าย	4.50	0.51	พอใจ
4. การลงพื้นที่ของสมาชิกเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ 5 โรงเรียน	4.33	0.76	พอใจ
5. การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิตสื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่าน (อ.วันทนา สุขเทศ)	4.50	0.51	พอใจ
6. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว (อ.เจริญ)	4.17	0.70	พอใจ
7. การนำเสนอผลงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	4.33	0.48	พอใจ
8. การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานของสมาชิกเครือข่าย	4.33	0.48	พอใจ
9. การได้รับการสนับสนุนด้านสื่อ เอกสาร ความรู้ในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	4.17	0.38	พอใจ
10. การได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน	4.67	0.48	พอใจมาก
11. การอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการ ดำเนินกิจกรรม (อ.สุภาพร พงษ์ภิญโญโอกาส)	4.50	0.51	พอใจ
12. การนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรม	4.33	0.48	พอใจ
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	0.30	พอใจ

ตารางที่ 14 พบว่า ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชรต่อกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้กับเครือข่ายหลัก 5 โรงเรียน และการได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนนวัตกรรมเครือข่ายโดยโรงเรียนนำเสนอ Best practice วิธีการจัดตั้งเครือข่ายสมทบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัครเข้าร่วมเครือข่าย และการเสริมสร้างประสบการณ์การผลิตสื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (อ.วันทนา สุขเทศ) และการอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการดำเนินงาน (อ.สุภาพร พงษ์ภิญโญ โอภาส) ($\bar{X} = 4.50$) และการลงพื้นที่ของสมาชิกเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ 5 โรงเรียน การนำเสนอผลงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานของสมาชิกเครือข่าย และการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือสถานศึกษาในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว (อ.เจริญ บุศิริ) และการได้รับการสนับสนุนด้านสื่อ เอกสาร ความรู้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X} = 4.17$)

1.1.8 การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเครือข่ายหลัก

การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเครือข่ายหลัก ได้ดำเนินการดังนี้

1. ประสานงาน โรงเรียนที่เป็นเครือข่ายหลัก ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาล

กำแพงเพชร โรงเรียนบ้านหนองหลวง โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) และกำหนดลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมในวันที่ 9 ธันวาคม 2552

2. คณะกรรมการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม ประกอบด้วย คณะผู้วิจัย ตัวแทนจาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตัวแทนจากเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ตัวแทนจากโรงเรียนเครือข่าย และมีการลงพื้นที่โดยนักวิจัยเป็นระยะ ๆ เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

3. ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม

ผลจากการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม มีดังนี้

1. โรงเรียนบ้านหนองหลวง

ผู้บริหารโรงเรียน ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่

- 1) กิจกรรม “อ่านทุกที่ อ่านทุกเรื่อง”
- 2) Library delivery
- 3) ภาษาไทยวันละคำ

- 4) ภาษาอังกฤษวันละคำ
- 5) จัดรายการเสียงตามสาย “สอนการอ่าน”
- 6) จัดมุมหนังสือในห้องเรียน
- 7) กิจกรรม “อ่านหนังสือให้ลูกฟัง”
- 8) กิจกรรม “เล่านิทานให้แม่ฟัง”
- 9) นักอ่านสำนักธุรกิจรุ่นเยาว์

ผลจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายและดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้รับการยกย่องให้เป็น “โรงเรียนรักการอ่าน” ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านมากขึ้น และขยายผลไปสู่ผู้ปกครองนักเรียน

2. โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ

โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีผู้บริหารและครูเพียง 6 คน ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แต่เนื่องจากบุคลากรน้อย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจึงบูรณาการไปด้วยกันกับการเรียนการสอน โดยโรงเรียนจัด “โครงการบูรณาการรักการอ่านแบบคละชั้น” มีการจัดทำฐานการเรียนรู้ 5 ฐาน (5 สาระการเรียนรู้) โดยนักเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งคละชั้นจะหมุนเวียนไปทุกฐานการเรียนรู้สัปดาห์ละฐานการเรียนรู้ ผลการจัดกิจกรรม ทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม ครูรักการอ่านยอดเยี่ยม ผู้บริหารรักการอ่านยอดเยี่ยม โรงเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม และคาดว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

3. โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร

โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดมีดังนี้

- 1) การเล่านิทาน และการเล่านิทานประกอบการเชิดหุ่น
- 2) การแสดงละครภาษาอังกฤษ
- 3) การจัด “ห้องสมุดกระเบื้อง”
- 4) การเล่าข่าว
- 5) ห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับนักเรียนและผู้ปกครอง

ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทำให้นักเรียนมีความสนใจและมีพฤติกรรมการอ่านและการค้นคว้าเพิ่มขึ้น

4. โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์)

โรงเรียนเทศบาล 1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ และกิจกรรมเล่านิทานให้น้องฟัง จุดเด่นของการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเทศบาล 1 ให้รุ่นพี่ช่วยจัดกิจกรรม ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง ผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความสนใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

5. โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน)

โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย โดยแทรกกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดมีดังนี้

- 1) จัดนิทรรศการ
- 2) แข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทย
- 3) ใ้ดูวาที
- 4) เล่านิทาน
- 5) สนทนาเรื่องหนังสือ
- 6) ประกวดการอ่านร้อยแก้ว , การอ่านทำนองเสนาะ
- 7) นิทานสี่เขียว (แตงนิทานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ)

นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ผลการดำเนินงานพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านเพิ่มขึ้น และเขียนภาษาไทยได้ถูกต้องมากขึ้น

โดยในการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเครือข่ายหลักของคณะผู้วิจัยได้มีการพูดคุยกับครูและผู้บริหาร โดยผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านค่อนข้างมาก เพราะหากนักเรียนมีปัญหาเรื่องการอ่านจะทำให้ให้นักเรียนตามเพื่อนๆ ไม่ทัน ทำให้ไม่ยอมมาเรียน เพียงแต่ปัญหาของผู้บริหารและครูที่พบที่สำคัญคือ

1. เวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเนื่องจากทางโรงเรียนมักได้รับนโยบายต่างๆ มาก่อนข้างเยอะ ทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้เต็มที่
2. ขาดงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหนังสือใหม่ๆ เข้าห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์
3. ไม่มีครูที่จบบรรณารักษณ์มาโดยตรงที่จะรับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้บางโรงเรียนได้เสนอแนะว่า ขอให้ทางมหาวิทยาลัยจัดนักศึกษาฝึกสอนมาเพื่อมาช่วยแบ่งเบาภาระครูผู้สอน และมาร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านน่าจะเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดีวิธีหนึ่ง

และสิ่งที่มีผลทางอ้อมต่อการส่งเสริมการอ่านคือ การที่ผู้ปกครองของนักเรียน ส่วนใหญ่จะการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถสอนหรือส่งเสริมกิจกรรมการอ่านให้นักเรียนได้ ดังนั้นการที่นักเรียนจะอ่านได้หรือไม่ได้จะขึ้นอยู่กับโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้จะทำให้ให้นักเรียนใช้เวลาอยู่กับบ้านในการฝึกทักษะการอ่านได้ โรงเรียนบ้านท่าเสด็จเป็นโรงเรียนที่ใช้การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมเต็มรูปแบบ ดังนั้นสิ่งสำคัญคือหากนักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดีจะทำให้การเรียนทางไกลประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

สำหรับการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน และการพูดคุยกับนักเรียนถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทางโรงเรียนได้ดำเนินการกับนักเรียน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจใน กิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างสูง และจากการพูดคุยกับนักเรียน นักเรียนมีความต้องการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ต้องการให้โรงเรียนมีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มมากขึ้น
2. ต้องการมีเวลาในการเข้าห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือต่างๆ เนื่องจากจะเข้าห้องสมุดได้ตอนก่อนเรียนและตอนพักกลางวัน
3. ต้องการให้มีหนังสือเยอะๆ และหนังสือใหม่ๆ โดยเฉพาะหนังสือที่เป็นคติสอนใจ นิทานอีสป และหนังสือที่มีภาพประกอบเพราะทำให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น
4. ต้องการให้มีห้องสมุดประชาชนเพื่อที่วันเสาร์ - อาทิตย์จะได้ไปอ่านหนังสือหรือยืมหนังสือมาอ่าน

ภาพที่ 4 การสัมภาษณ์ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนเครือข่ายหลัก
ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ณ โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ

1.1.9 การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม

ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด 19 คน จาก 11 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านดาดทองเจริญ จำนวน 2 คน
2. โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์) จำนวน 1 คน
3. โรงเรียนนครไตรตรึงษ์ จำนวน 3 คน
4. โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล จำนวน 3 คน
5. โรงเรียนชิรปราการวิทยาคม จำนวน 2 คน
6. โรงเรียนบ้านทรงธรรม จำนวน 1 คน
7. โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ จำนวน 1 คน
8. โรงเรียนอนุบาลเมืองกำแพงเพชร (บ้านนครชุม) จำนวน 1 คน
9. โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จำนวน 3 คน
10. โรงเรียนบ้านหนองหลวง จำนวน 1 คน
11. โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร จำนวน 1 คน

1.1.10 กิจกรรมการดำเนินงานของโครงการที่จะก่อให้เกิดนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูในเครือข่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้ดำเนินการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกับหน่วยงานจัดการศึกษา และสถานศึกษาในพื้นที่โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการไประยะหนึ่งแล้ว โดยมีสมาชิกเครือข่ายการเรียนรู้ด้านส่งเสริมการอ่านจากหน่วยงานและสถานศึกษาต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรม และในขณะนี้มหาวิทยาลัยฯ กำลังจะดำเนินจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในวันที่ 6 มิถุนายน 2553 เพื่อเติมเต็มความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด วิธีการในการพัฒนาและขับเคลื่อนเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต ของผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยกำหนดรูปแบบกิจกรรมไว้คือ

1. การบรรยายให้ความรู้เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับผู้เข้าร่วมประชุม โดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ
2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยลักษณะการเข้าร่วมประชุมมีให้สมาชิกเครือข่ายได้เลือก ดังนี้

2.1 เข้าร่วมประชุมเพียงอย่างเดียว

2.2 เข้าร่วมประชุม และส่งเอกสารเล่าประสบการณ์การจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการอ่านเพื่อเผยแพร่ตามแบบฟอร์มที่คณะดำเนินงานกำหนดให้

2.2 เข้าร่วมประชุม และส่งเอกสารเล่าประสบการณ์การจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการอ่านเพื่อเผยแพร่พร้อมขึ้นเวทีเล่าประสบการณ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
ผลที่ได้รับ

1. สมาชิกเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงในการพัฒนาวัฒนธรรมด้านการส่งเสริมการอ่าน อันส่งผลให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นต่อการอ่านจนเคยชินอ่านจนเป็นนิสัย โดยอ่านได้ทุกที่ทุกเวลา ทุกโอกาส จนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้

2. สมาชิกเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิด วิธีการในการพัฒนาและขับเคลื่อนเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

3. สมาชิกเครือข่าย เกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มึนนิสัยรักการอ่าน

4. ใต้นวัตกรรมด้านการส่งเสริมการอ่านรูปแบบใหม่ๆ ที่มีความหลากหลาย และมีคุณภาพ สามารถให้สมาชิกเครือข่ายนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ของตนเอง

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของสมาชิกเครือข่าย

2. แบบประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. เอกสารรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. สัมภาษณ์สมาชิกเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรม

5. ประเมิน 4 ระดับ ได้แก่ ประเมินตนเอง ประเมิน โดยเพื่อนสมาชิกเครือข่าย

ประเมิน โดยผู้บริหารโรงเรียน และประเมินโดยคณะดำเนินงานวิจัย

1.1.11 การประเมินการเรียนรู้ของครูในเครือข่าย

1) ประเมินจากการสัมภาษณ์ครู เกี่ยวกับ

1.1) พัฒนาการหรือความก้าวหน้าด้านนิสัยรักการอ่านของผู้เรียน เช่น

- ปริมาณการอ่าน

มีการอ่านหัวข้อต่าง ๆ หลากหลาย มีการฝึกอ่าน

ในเวลาว่าง มีการฝึกอ่านนอกห้องเรียน เป็นต้น

- ความสนใจและทัศนคติต่อการฝึกทักษะการอ่าน มีการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ประเมินผลการอ่านของตนเองได้สมบูรณ์ กระตือรือร้นต่อการอ่านทั้งในและนอกห้องเรียน เข้าใจรูปแบบการเขียนและภาษาที่ใช้ เป็นต้น

- ความสามารถในการอ่าน สำเนียงภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ การแบ่งวรรคตอนการอ่านถูกต้อง การแสดงอารมณ์ในการอ่านเป็นธรรมชาติ เป็นต้น

1.2) ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด เทคนิควิธีการความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2) ประเมินจากผลงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

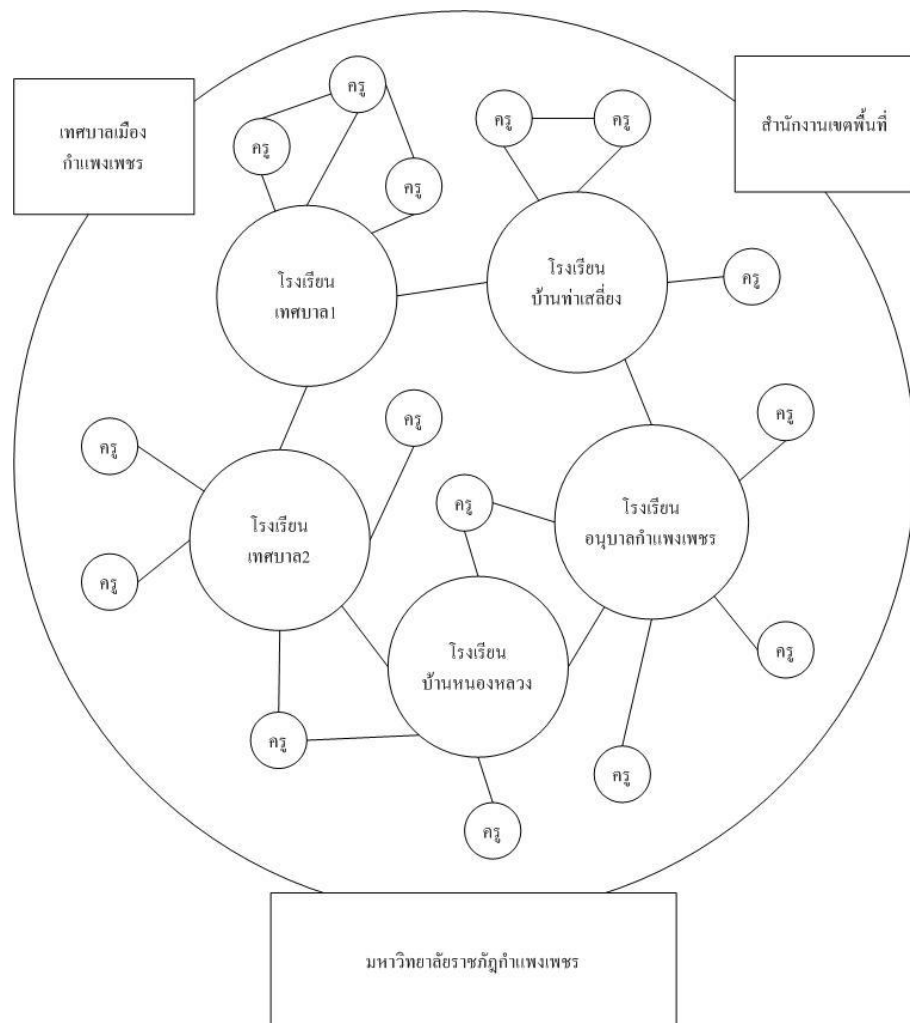
2.1) รูปแบบกิจกรรม มีความหลากหลาย น่าสนใจ เร้าใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอ่าน รู้สึกมีความสุขสนุกในการอ่าน เป็นต้น

2.2) คุณภาพของกิจกรรม

- ด้านบริบท มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง
- ด้านกระบวนการดำเนินกิจกรรม มีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นแบบอย่าง que ผู้อื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
- ด้านผลผลิต มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้

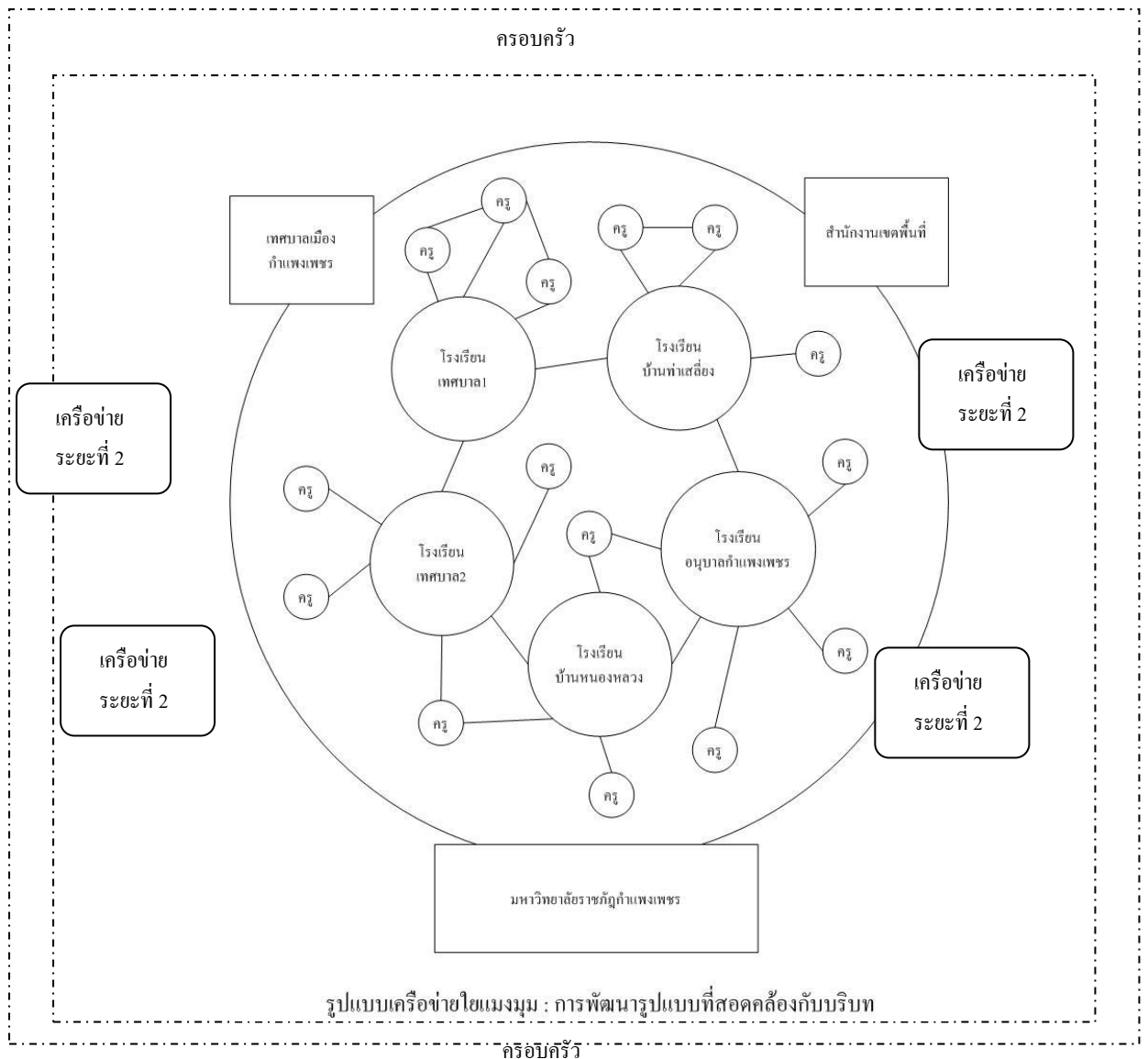
1.1.12 รูปแบบนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครู ๆ ที่เหมาะสม

จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เครือข่ายเข้มแข็งและมีการแลกเปลี่ยน ทำให้มีผู้สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเพิ่มเติม และเครือข่ายได้ร่วมกันวิเคราะห์ว่าการที่จะให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ได้นั้นนอกจากโรงเรียนแล้วจะต้องให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่านของบุตรหลานด้วย ดังนั้นจากรูปแบบในระยะที่ 1 ดังแสดงในภาพที่ 5 ในระยะที่ 2 จึงมีการเพิ่มเติมเครือข่ายและให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยดังแสดงในภาพที่ 6

รูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวัง : การพัฒนารูปแบบที่สอดคล้องกับบริบท

ภาพที่ 5 รูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังอย่างบูรณาการ
ระหว่างสถาบันการผลิตครูกับสถานศึกษา ระยะที่ 1

ภาพที่ 6 รูปแบบเครือข่ายใยแมงมุมอย่างบูรณาการ
ระหว่างสถาบันการผลิตครู สถานศึกษาและครอบครัวระยะที่ 2

1.2 สภาพการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาผู้เรียน

1.2.1 สภาพการดำเนินการเพื่อพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

สภาพการดำเนินการการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเครือข่ายหลักและโรงเรียนเครือข่ายสมทบ เฉพาะโรงเรียนที่จัดทำรายงานติดตามผลการดำเนินงาน จำนวน 11 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร

โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชรจัดกิจกรรมบูรณาการการอ่านสาระเรื่องคำกานท์ สนุกสุขสันต์กับเพลงพื้นบ้านลำตัดภาษาอังกฤษ ฤกษ์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้คุณค่าของภูมิปัญญาชาวไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกำแพงเพชรเมืองมรดกโลก เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านการอ่านการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดกิจกรรมมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมดังนี้

1) ชั้นเตรียมงาน

1.1) ประชุมคณะทำงานวางแผนดำเนินกิจกรรม

1.2) จัดทำใบงานและแผนประเมิน

2) ชั้นดำเนินโครงการ

2.1) กำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชมวีดิทัศน์การแสดงลำตัดภาษาอังกฤษ

2.2) ทำใบงาน

2.3) ฝึกร้องกลอนลำตัดภาษาอังกฤษ

2.4) แบ่งกลุ่มร้องเพลงลำตัดพื้นบ้านภาษาอังกฤษ

2.5) แสดงเพลงลำตัดพื้นบ้านภาษาอังกฤษ

3) ชั้นติดตามโครงการ

3.1) เก็บรวบรวมผลงานนักเรียน

3.2) ประเมินผลจากใบบางงานของนักเรียน

3.3) ประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

2. โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ

โรงเรียนบ้านท่าเสด็จจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน ใช้ชื่อโครงการว่าโครงการบูรณาการรักการอ่านแบบคละชั้น มีวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่าน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อทบทวนความรู้และเนื้อหาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้กับนักเรียนและเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น

การจัดกิจกรรมดำเนินการดังนี้

1. ขั้นเตรียมงาน

- 1.1) จัดประชุมครูเพื่อหาแนวทางในการดำเนินกิจกรรม
- 1.2) กำหนดขอบเขต และผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม
- 1.3) จัดเตรียมสื่อและกิจกรรม
- 1.4) ประเมินพฤติกรรมการอ่านก่อนจัดกิจกรรม

2. ขั้นดำเนินโครงการ

- 2.1) ครูผู้รับผิดชอบทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำ กำหนดการสอน ใบงาน และแบบประเมินผล
- 2.2) แบ่งนักเรียนชั้น ป.1-ป.6 ออกเป็น 5 กลุ่มตามคำขวัญของจังหวัด กำแพงเพชรแบบคละชั้นตามความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ กลุ่มกรุพระเครื่อง เมืองคนแกร่ง ศิลาแลงใหญ่ กลัวยไข่หวาน น้ำมันลานกระบือ
- 2.3) จัดทำฐานการเรียนรู้ 5 ฐาน(แบบคละชั้น) ประกอบด้วยฐานอมรพิमान (บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย) ฐานสมาน โมตรี(บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์) ฐานวิถีกุศล(บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์) ฐานกมลวิมุติ(บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ) ฐานพิสุทธิคณห์(บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)) เพื่อรองรับการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม โดยจะมีการหมุนเวียนกัน ไปในแต่ละฐานแต่ละสัปดาห์ตรงตามกำหนดการสอน
- 2.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละฐานตามกำหนดการสอนทุกวัน พุธสับดี ตั้งแต่เวลา 14.30-16.30 น.
- 2.5) ติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะและสรุปผลความก้าวหน้าเมื่อสิ้นสุดการเรียนของปีการศึกษา

3. โรงเรียนบ้านหนองหลวง

โรงเรียนบ้านหนองหลวงได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยบูรณาการกับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภายใต้ชื่อกิจกรรมรักการอ่านผ่านวันสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งบูรณาการความรู้เกี่ยวกับวันสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

1) ขั้นเตรียมงาน

1.1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ

1.2) ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน

1.3) กำหนดรูปแบบกิจกรรมรักการอ่านผ่านวันสำคัญ โดยเลือกวันสำคัญ

ได้แก่ วันสุนทรภู่ วันภาษาไทย วันวิสาขบูชา – วันเข้าพรรษา โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

1.4) เตรียมเอกสารใบงาน วัสดุ อุปกรณ์

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1) คณะกรรมการทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อธิบายวิธีดำเนินกิจกรรมให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามที่ครุมอบหมาย ดังนี้

2.1.1) แบ่งกลุ่มนักเรียนตามวันสำคัญ ได้แก่ วันสุนทรภู่ วันภาษาไทย วันวิสาขบูชาและวันเข้าพรรษา

2.1.2) แต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมตามกลุ่มสาระ ประกอบด้วย

กลุ่มสาระการเรียนรู้	กิจกรรม
1. ภาษาไทย	ทำบัตรคำสำนวนไทย
2. วิทยาศาสตร์	ทำหนังสือเล่มเล็ก
3. คณิตศาสตร์	คิดเลขเร็ว
4. ภาษาอังกฤษ	ปริศนาอักษรไขว้
5. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	นิทานคุณธรรม
6. การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี	ที่คั่นหนังสือ
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	ทำหนังสือเล่มเล็ก เกร็ดความรู้
8. ศิลปศึกษา	วาดภาพ

2.2) คณะกรรมการตรวจใบงานของนักเรียน

2.3) คณะกรรมการรายงานการดำเนินกิจกรรม

4. โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์)

โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายใต้ชื่อ กิจกรรมต้นไม้ในดวงใจ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

1) ขั้นเตรียมกิจกรรม

1.1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม

1.2) ประชุมคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม

1.3) จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ หนังสือ

1.4) ตกแต่งต้นไม้

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1) แบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับชั้น

2.2) กำหนดให้นักเรียนเลือกหนังสือที่ตนเองสนใจและอ่าน

2.3) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่าน บันทึกลงบนกระดาษรูปหัวใจ นำไปติดไว้ที่ต้นไม้

2.4) ครูคัดเลือกบันทึกสาระที่ได้จากการอ่าน ที่มีความสมบูรณ์และให้รางวัล

5. โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน)

โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยใช้กิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความข่าวหนังสือพิมพ์ มีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอ่าน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความข่าวหนังสือพิมพ์มีดังนี้

1) ขั้นเตรียมงาน

1.1) จำแนกประเภทข่าวโดยแบ่งเป็น ข่าวการเมืองการปกครอง ข่าวการศึกษา ข่าวกีฬา ข่าวสุขภาพ ข่าวบันเทิง ข่าวอาชญากรรม ข่าวเศรษฐกิจและสังคม

1.2) เตรียมกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 69 คน

2) ขั้นดำเนินการ

2.1) กำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านข่าวตามประเภทข่าว โดยกำหนดให้ตัวแทนกลุ่มๆ ละ 1 คน อ่านข่าวให้เพื่อนฟัง และนักเรียนทุกคนในกลุ่มช่วยกันจับใจความสำคัญของเนื้อหาของข่าว

2.2) หลังอ่านข่าวจบแต่ละฉบับให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามตามที่ครูกำหนด

2.3) ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอ่านจับใจความระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

6. โรงเรียนนครไตรตรึงษ์

โรงเรียนนครไตรตรึงษ์ จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านและการส่งเสริมการอ่าน โดยใช้ชื่อกิจกรรมว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สืบสานคุณธรรม โดยจัดกิจกรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านแก่นักเรียน และนำทักษะการอ่านไปแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลินและพัฒนาคุณธรรมได้ ตลอดจนสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน การดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

1) ขั้นเตรียมงาน

- 1.1) ประชุมคณะทำงาน เขียนโครงการ
- 1.2) เสนอโครงการเพื่ออนุมัติ
- 1.3) จัดเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้และกิจกรรม
- 1.4) ประเมินพฤติกรรมการอ่านก่อนจัดกิจกรรม

2) ขั้นดำเนินโครงการ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สืบสานคุณธรรม ประกอบด้วย กิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม ได้แก่ อ่านออกเขียนได้ พาไปห้องสมุด จุดประกายรักการอ่าน สืบสานความรู้ เชิดชูคุณธรรม มีรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

2.1) กิจกรรมอ่านออกเขียนได้

2.1.1) ครูภาษาไทยทดสอบทักษะการอ่านออกเสียง การสรุปใจความสำคัญจากการอ่าน และการเขียนข้อความเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบทดสอบทักษะการอ่านและเขียน

2.1.2) ให้ผลย้อนกลับแก่นักเรียน ดำเนินการแก้ไขตามข้อค้นพบ

2.2) กิจกรรมพาไปห้องสมุด

2.2.1) ครูบรรณารักษ์แนะนำห้องสมุด

- 2.2.2) ให้นักเรียนทำกิจกรรมในชุดฝึก “ฉันชอบอ่านหนังสือ” เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่หนังสือ ประเภทหนังสือ การทำบัตรบันทึกการอ่าน
- 2.3) กิจกรรมจุดประกายรักการอ่าน
- 2.3.1) ครูภาษาไทย แนะนำให้นักเรียนรู้จักหนังสือเล่มเล็กของสำนักพิมพ์ นานามีบุ๊ก ที่มีเนื้อหาหลากหลาย
- 2.3.2) กำหนดให้นักเรียนเลือกหนังสือเล่มเล็ก ตามความสนใจคนละ 1 เล่ม ให้อ่านไม่เกิน 15 นาทีครูแนะนำวิธีการสรุปประเด็นจากการอ่าน
- 2.3.3) แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่มผลัดกันเล่าเรื่องหนังสือที่อ่านให้สมาชิกในกลุ่มฟังแล้วคัดเลือกตัวแทนไปเล่าเรื่องหนังสือที่อ่านให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง
- 2.4) กิจกรรมสืบสานความรู้
- 2.4.1) ให้นักเรียนเลือกหนังสือที่ชอบจากห้องสมุด 1 เล่ม นำเสนอหน้าชั้น อธิบายเหตุผลอื่นๆ ว่าทำไมจึงชอบ
- 2.4.2) อ่านหนังสือให้จบ เขียนสรุปสาระสำคัญ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือว่าให้ความรู้ ความคิด หรือความบันเทิงในแง่ใดบ้างอย่างไร สามารถนำความรู้หรือข้อคิดดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อย่างไร
- 2.4.3) เขียนบรรณนิทัศน์ แนะนำหนังสือเล่มนั้น นำไปจัดบนป้ายนิเทศ นักเรียนช่วยกันเลือกบรรณนิทัศน์ที่เขียนได้ดี สามารถเป็นแบบอย่างได้
- 2.5) กิจกรรมเชิดชูคุณธรรม
- 2.5.1) ครูสังคมศึกษา แนะนำวิธีการอ่านและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักธรรมและการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แนะนำหนังสือธรรมะที่นำอ่าน
- 2.5.2) นักเรียนเลือกหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามความสนใจคนละ 1 เล่ม ครูแนะนำวิธีสรุปประเด็นจากการอ่าน
- 2.5.3) นักเรียนนำหลักธรรมที่ได้จากการอ่านไปทำหนังสือเล่มเล็กแบบพับ โดยใช้กระดาษขนาด A4 จำนวน 1 แผ่น
- 2.5.4) นำหลักธรรมไปพูดเผยแพร่หน้าเสาธง วันละ 1 คน

8. โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม

โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคมจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้กิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยและหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1) ^๕ขั้นเตรียมกิจกรรม

1.1) ประชุมปรึกษาเตรียมการจัดกิจกรรม

1.2) เตรียมสารานุกรมไทย เล่มที่ 1-5 และหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนอ่าน

1.3) เตรียมคำถามสำหรับนักเรียน จำนวน 20 ข้อ

1.4) รับสมัครนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

1.5) แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 10 กลุ่ม

2) ^๕ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1) นักเรียนทำแบบสอบถามพฤติกรรมก่อนทำกิจกรรม

2.2) นักเรียนแต่ละกลุ่ม ลงมือทำกิจกรรมโดยครูกำหนดให้นักเรียนอ่าน

สารานุกรมไทยในเล่มที่ 1-5 และหนังสือพิมพ์ที่ครูเตรียมไว้ให้ โดยกำหนดระยะเวลาในการอ่านเป็นเวลา 2 สัปดาห์

2.3) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยและหนังสือพิมพ์ในเรื่องที่นักเรียนอ่าน โดยครูเป็นผู้แจกคำถามให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม จำนวน 20 ข้อ

2.4) เมื่อนักเรียนตอบคำถามเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนส่งกระดาษคำตอบ

2.5) ครูตรวจคำตอบพร้อมเฉลยและประกาศผลให้นักเรียนทราบ

3) ^๕ขั้นติดตามกิจกรรม

ให้รางวัลกับกลุ่มนักเรียนที่ตอบปัญหาได้คะแนนสูงสุด 3 ลำดับ และรางวัลชมเชย 2 ลำดับ

9. โรงเรียนบ้านหาดทองเจริญ

โรงเรียนบ้านหาดทองเจริญจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้กิจกรรมแนะนำหนังสือดีมีประโยชน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านแก่ นักเรียน ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

1) ^๕ขั้นเตรียมกิจกรรม

1.1) ประชุมชี้แจงขออนุมัติโครงการส่งเสริมการอ่าน โดยชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

1.2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

1.3) จัดเตรียมเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

2) ^๕ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1) ครูหนังสือรูปแบบต่างๆ มาแนะนำให้นักเรียนรู้จัก

2.2) ให้นักเรียนเลือกหนังสือที่ตนเองต้องการอ่านหรือชอบ

2.3) เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือจบแต่ละเล่มให้นักเรียนบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึกการอ่านข้อมูลที่บันทึก ได้แก่ สารที่ได้จากการอ่าน ความประทับใจ วาดภาพจากตัวละคร

2.4) ครูตรวจความถูกต้องในสมุดบันทึกการอ่านและพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือที่นักเรียนอ่าน

2.5) หารางวัลแก่นักเรียนที่ร่วมกิจกรรม โดยพิจารณาจากการจัดทำสมุดบันทึกการอ่านเสร็จเร็ว และสามารถจัดทำสมุดบันทึกการอ่านได้สมบูรณ์และน่าสนใจ

10. โรงเรียนอนุบาลเมืองกำแพงเพชร (บ้านนครชุม)

โรงเรียนอนุบาลเมืองกำแพงเพชร (บ้านนครชุม) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยใช้กิจกรรมเรียนรู้เชิงบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการอ่านแก่นักเรียน ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

1) ขั้นเตรียมกิจกรรม

1.1) แต่งตั้งคณะกรรมการ, ประชุมคณะกรรมการ

1.2) เขียนโครงการ และขออนุมัติโครงการ

1.3) จัดเตรียมสื่อ วิทยากร แหล่งเรียนรู้ เนื้อหาและกิจกรรม

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม

ดำเนินการโดยกำหนดให้ครูทุกคนเป็นวิทยากร และแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 9 กลุ่ม โดยดำเนินกิจกรรมที่ระดับชั้นเรียน เพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียน การดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็น 9 ฐานการเรียนรู้ ดังนี้

2.1) กิจกรรมนิทานมหาสนุก

2.1.1) ครูแนะนำหนังสือนิทาน

2.1.2) ให้นักเรียนทุกคนอ่านนิทาน เรื่องเดียวกัน โดยใช้เวลา 10 นาที

และช่วยกันเล่านิทาน

2.1.3) แจกกระดาษคำถามจากนิทานให้นักเรียนตอบภายใน 5 นาที

2.1.4) เฉลยคำตอบ

2.1.5) ประกาศชื่อผู้ที่ตอบถูกมากที่สุด

2.2) กิจกรรมปริศนาคำถาม

2.2.1) ครูอธิบายเกี่ยวกับคำปริศนาคำทาย

2.2.2) แจกปริศนาคำทาย 10 ข้อ ให้นักเรียนทำภายในเวลา 5 นาที

2.2.3) เฉลยคำถาม

2.2.4) ประกาศชื่อผู้ที่ตอบถูกมากที่สุด

2.3) กิจกรรมสำนวนไทย

2.3.1) ครูอธิบายเกี่ยวกับกติกาการตอบคำถามสำนวนไทย

2.3.2) นักเรียนตอบปริศนาภาพจากสำนวนไทย

2.3.3) สรุปผลการตอบจากปริศนาภาพ

2.4) กิจกรรมภาพแสนสนุก

2.4.1) ครูแนะนำกิจกรรมของฐานภาพแสนสนุก

2.4.2) แบ่งกลุ่มนักเรียนและให้นักเรียนช่วยกันระบายสีภาพของตนให้

สวยงาม

2.4.3) กลุ่มใดเสร็จก่อนเป็นผู้ชนะ

2.5) กิจกรรมภาพปริศนา

2.5.1) ครูอธิบายวิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับภาพ

2.5.2) ครูแจกภาพให้นักเรียนทุกคน

2.5.3) นักเรียนนำภาพปริศนา เพื่อค้นหาคำตอบและปฏิบัติตามคำสั่ง

ของปริศนาภาพ

2.6) กิจกรรมสมุนไพรรักสัตว์

2.6.1) ครูอธิบายและกำหนดให้นักเรียนอ่านเรื่องสมุนไพรรักสัตว์

2.6.2) นักเรียนตอบคำถามจากใบงานและวาดภาพสมุนไพรรักสัตว์ที่รู้จักพร้อม

ทั้งระบายสีให้สวยงาม

2.7) กิจกรรมเพลงพื้นบ้าน (รำโทน)

2.7.1) ครูอธิบายเกี่ยวกับการร้องและเล่นเพลงพื้นบ้าน

2.7.2) ครูอธิบายและสาธิตการรำโทน

2.7.3) นักเรียนปฏิบัติตามครู

2.7.4) กำหนดให้นักเรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน

2.7.5) นักเรียนสรุปประโยชน์จากเพลงพื้นบ้านและชื่อเพลงพื้นบ้านที่

นักเรียนรู้จัก

2.8) กิจกรรมเกมจับคู่หมาสนุก

2.8.1) ครูแนะนำกิจกรรม กิจกรรมสามารถเล่นเดี่ยวหรือกลุ่ม

2.8.2) ครูแจกใบงานให้นักเรียนค้นหาคำตอบจากภาพ

2.8.3) นักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

2.8.4) สรุปและประกาศผลผู้ชนะ

2.9) กิจกรรมการประดิษฐ์

2.9.1) ครูอธิบายวิธีการใช้ประโยชน์จากกระดาษ

2.9.2) ครูสาธิตการประดิษฐ์วัสดุเป็นสิ่งของ

2.9.3) นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ

2.9.4) สรุป รายงานหน้าชั้นเรียนและแสดงผลงาน

11. โรงเรียนบ้านทรงธรรม

โรงเรียนบ้านทรงธรรมจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายใต้ชื่อกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านเชิงบูรณาการ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะและนิสัยรักการอ่าน และนำไปใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองต่อไป การดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นเตรียมกิจกรรม

1.1) แต่งตั้งและประชุมคณะทำงาน

1.2) จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านเชิงบูรณาการ ได้แบ่งกิจกรรม เป็น 5 ฐาน ประกอบด้วย

2.1) กิจกรรมสร้างภาพตามเรื่อง โดยบูรณาการกับวิชาภาษาไทยและศิลปะ

2.1.1) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม

2.1.2) ให้นักเรียนเลือกเรื่อง กลุ่มละ 1 เรื่องให้เวลาอ่าน 5 นาที

2.1.3) หลังจากอ่านแล้วให้นักเรียนช่วยกันวาดภาพจากเรื่องที่อ่าน พร้อมระบายสี 10 นาที

2.1.4) ครูตรวจผลงานนักเรียน

2.2) กิจกรรมนิทานแสนสนุก โดยบูรณาการกับวิชาภาษาไทย, คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา

2.2.1) ผู้เล่านิทาน ได้แก่ ครูและนักเรียน

2.2.2) ครูจะเริ่มต้นเล่านิทานก่อน โดยใช้หุ่นประกอบการเล่า เมื่อเล่านิทานจบครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปสาระที่ได้จากนิทาน

2.2.3) ให้นักเรียนสมัครเป็นตัวแทนขึ้นมาเล่านิทาน เมื่อเล่านิทานจบครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระที่ได้จากนิทาน

2.3) กิจกรรมคณิตทรรษา โดยบูรณาการกับวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และสังคมศึกษา

2.3.1) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกสัตว์ชนิด

2.3.2) ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาโยนลูกเต๋า โดยได้แต้มมากกว่าให้เล่นก่อน

2.3.3) เมื่อพบป้ายคำถาม ให้จดตอบคำถาม ถ้าตอบถูกให้ดำเนินการตามเกมต่อ ถ้าตอบผิดให้หยุดหรือลดลงตามคำสั่งในป้าย

2.3.4) กลุ่มใดถึงเส้นชัยก่อนเป็นผู้ชนะ

2.4) กิจกรรมต้นไม้พุดได้ โดยบูรณาการกับวิชาสังคมศึกษาและภาษาไทย

2.4.1) จัดทำข้อความพุทธสุภาษิตนำไปติดไว้ที่ต้นไม้ภายในโรงเรียน

2.4.2) ครูแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมแก่นักเรียน

2.4.3) ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและตั้งชื่อกลุ่ม

2.4.4) กำหนดให้นักเรียนไปอ่านและจดบันทึกข้อความพุทธสุภาษิตที่ติดไว้ที่ต้นไม้

2.4.5) แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน

2.5) กิจกรรมไม้กลายเป็นหิน โดยบูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ และภาษาไทย

2.5.1) ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม

2.5.2) กำหนดให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ โดยให้หัวหน้ากลุ่มอ่านให้สมาชิกในกลุ่มฟัง

2.5.3) ให้นักเรียนทุกคนสำรวจไม้กลายเป็นหิน บริเวณสวนหย่อมไม้กลายเป็นหิน

2.5.4) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำแผนที่ความคิด (

mind map)

2.6) กิจกรรมอ่านคิด Digital โดยบูรณาการกับวิชาคอมพิวเตอร์ภาษาไทย และศิลปะ

2.6.1) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม

2.6.2) กำหนดให้แต่ละกลุ่มตอบคำถามจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

2.7) กิจกรรมคำศัพท์น่ารู้ โดยบูรณาการกับวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และศิลปะ

2.7.1) แบ่งกลุ่มนักเรียนและแข่งวัดดูประสพการณ์การจัดกิจกรรม

2.7.2) ครูสาธิตขั้นตอนการทำ บัตรคำศัพท์

2.7.3) นักเรียนช่วยกันทำบัตรคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

2.7.4) นักเรียนช่วยกันอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์

1.3 ศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาผู้เรียน

1.3.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 15 แสดงค่าความถี่และร้อยละเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนก่อนทดลอง และหลังทดลองของโรงเรียนเครือข่าย โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ผลการเปรียบเทียบ
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1	ค้นยืมหนังสือจากห้องสมุดของโรงเรียนไปอ่านที่บ้าน					
	ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ	101	17.20	181	30.8	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	115	19.6	180	30.7	เพิ่มขึ้น
	ค. ค่อนข้างน้อย	169	28.8	150	25.6	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	184	31.4	81	13.8	ลดลง
2	ความถี่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ใน 1 สัปดาห์					
	ก. 6 - 7 วัน	77	13.2	157	26.7	เพิ่มขึ้น
	ข. 4 - 5 วัน	104	17.7	167	28.4	เพิ่มขึ้น
	ค. 2 - 3 วัน	231	39.4	179	30.5	ลดลง
	ง. 0 - 1 วัน	185	31.5	89	15.2	ลดลง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ผลการเปรียบเทียบ
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
3	ฉันใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ					
	ก. บ่อยๆ	93	15.8	196	33.4	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	121	20.6	184	31.3	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	258	44.0	179	30.5	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	115	19.6	43	07.3	ลดลง
4	ฉันจะหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมหลังจากที่ได้เรียนไปแล้วในแต่ละวิชา					
	ก. บ่อย ๆ	75	12.8	172	29.3	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	109	18.6	165	28.1	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	278	47.4	213	36.3	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก/ไม่เคยเลย	124	21.1	42	07.2	ลดลง
5.	ฉันเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน					
	ก. ทุกครั้ง	100	17.0	186	31.5	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	127	21.6	182	31.0	เท่าเดิม
	ค. เป็นบางครั้ง	206	35.1	160	27.3	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก /ไม่เคยเลย	153	26.1	64	10.9	ลดลง
6.	ฉันอยากให้พ่อแม่ซื้อหนังสือให้อ่าน					
	ก. มาก	188	32.0	250	42.6	เพิ่มขึ้น
	ข. ปานกลาง	211	35.9	228	38.8	ลดลง
	ค. น้อย	98	16.7	81	13.8	ลดลง
	ง. น้อยมาก	82	14.0	33	05.6	ลดลง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ผลการเปรียบเทียบ
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
7.	เมื่อฉันเกิดความสงสัยในเรื่องใดฉันจะหาหนังสือ ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่านให้หายสงสัย					
	ก. บ่อยๆ	109	18.6	207	35.3	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	142	24.2	180	30.7	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	218	37.1	166	28.3	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	118	20.1	39	06.6	ลดลง
8.	ฉันเก็บเงินไว้เพื่อซื้อหนังสือที่ต้องการอ่าน					
	ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ	93	15.8	155	26.4	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	125	21.3	162	27.6	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	228	38.8	185	31.5	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	141	24.0	71	12.1	ลดลง
9.	เวลาไปสถานที่ต่างๆ ฉันมักจะพกหนังสือติดตัวไปอ่านด้วยเสมอ					
	ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ	67	11.4	168	28.6	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	114	19.4	151	25.7	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	219	37.3	198	33.7	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	184	31.3	85	14.5	ลดลง
10.	ฉันเคยขอยืมหนังสือจากเพื่อนมาอ่าน					
	ก. บ่อยๆ	87	14.8	172	29.3	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	137	23.3	182	31.0	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	233	39.7	190	32.4	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	130	22.1	54	09.2	ลดลง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ผลการเปรียบเทียบ
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
11.	ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่าน					
	ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ	81	13.8	176	30.0	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	42	24.2	179	30.5	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	254	43.3	178	30.3	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	110	18.7	59	10.1	ลดลง
12.	เมื่อมีเวลาว่าง ฉันไปร้านหนังสือหรือเข้าห้องสมุด มากกว่าทำกิจกรรมอื่น					
	ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ	59	10.1	130	22.1	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	126	21.5	164	28.0	เท่าเดิม
	ค. เป็นบางครั้ง	230	39.2	189	32.2	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	177	30.2	98	16.7	ลดลง
13.	ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือก่อนนอนใน 1 สัปดาห์					
	ก. 6 - 7 คี่น	53	09.0	160	27.3	เพิ่มขึ้น
	ข. 4 - 5 คี่น	140	23.9	176	30.0	เพิ่มขึ้น
	ค. 2 - 3 คี่น	239	40.7	196	33.4	ลดลง
	ง. 0 - 1 คี่น	149	25.4	60	10.2	ลดลง
14.	ในแต่ละครั้งที่อ่านหนังสือ ฉันอ่านได้เป็นเวลานาน					
	ก. ทุกครั้งที่อ่าน	91	15.5	211	35.9	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	147	25.0	155	26.4	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	233	39.7	170	29.0	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	108	18.4	56	09.54	ลดลง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ผลการเปรียบเทียบ
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
15.	วันหยุดนั้นอ่านหนังสือมากกว่าทำกิจกรรมอื่น					
	ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ	85	14.5	166	28.3	เพิ่มขึ้น
	ข. ค่อนข้างบ่อย	110	18.7	168	28.6	เพิ่มขึ้น
	ค. เป็นบางครั้ง	246	41.9	197	33.6	ลดลง
	ง. น้อยครั้งมาก	146	24.9	61	10.4	ลดลง

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนหลังการทดลอง มีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง กล่าวคือ ร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับค่อนข้างบ่อย และเป็นประจำ/สม่ำเสมอหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ ในขณะที่ร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับเป็นบางครั้ง และระดับน้อยครั้งมากลดน้อยลงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ

1.3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนหลังการใช้กิจกรรมของโรงเรียนเครือข่าย
โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ปรากฏผลดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เรียนหลังการใช้กิจกรรม
ของโรงเรียนเครือข่าย

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
1	ความน่าสนใจของกิจกรรม	4.09	0.62	พอใจ
2	เนื้อหาในกิจกรรมช่วยให้นักเรียนดำเนิน กิจกรรมด้วยความสนุกสนาน	4.11	0.53	พอใจ
3	คำแนะนำหรือคำชี้แจงในการดำเนินกิจกรรม ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.11	0.49	พอใจ
4	กิจกรรมเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	4.13	0.50	พอใจ
5	กิจกรรมช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.05	0.51	พอใจ
6	ความน่าสนใจของอุปกรณ์ประกอบการจัด กิจกรรม	4.08	0.47	พอใจ
7	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.04	0.50	พอใจ
8	ความสะดวกในการร่วมกิจกรรม	4.11	0.53	พอใจ
9	กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียน	4.14	0.50	พอใจ
10	ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมฯ	4.12	0.53	พอใจ
ค่าเฉลี่ยรวม		4.10	0.20	พอใจ

จากตารางที่ 16 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโดยภาพรวม อยู่ใน
ระดับพอใจ ($\bar{X} = 4.10$) ทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ
กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา ได้แก่ ข้อกิจกรรมเหมาะสม
กับระดับชั้นของนักเรียน ($\bar{X} = 4.13$) และข้อ ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมฯ ประโยชน์ที่

ได้รับจากการร่วมกิจกรรมฯ ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อกิจกรรมช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.05$)

ตอนที่ 2 ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

จากการศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน ข้อเสนอแนะในการจัดการเครือข่ายจากการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะเวลาที่ 1 : กำแพงเพชร การลงพื้นที่เพื่อสังเกตและสัมภาษณ์เครือข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในฐานะแม่ข่ายควรเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือของเครือข่ายเป็นที่ปรึกษาเป็นที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับสถาบันในเครือข่าย และกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

1.2 จัดให้มีกิจกรรม การติดต่อสื่อสารสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่าย เปิดโอกาสให้ สถานศึกษาที่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของเครือข่าย

1.3 สนับสนุนให้สมาชิกในเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แสดงบทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง

1.4 สร้าง มหาวิทยาลัย ราชภัฏ กำแพงเพชร ให้เป็นสังคมแห่งการอ่าน และเปิดโอกาสให้เครือข่ายและสถานศึกษาเข้ามาใช้บริการ

1.5 ทุกคณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบที่สร้างสรรค์และหลากหลายเข้าถึงทุกกลุ่มชน จะทำให้เป็นพลังที่ยิ่งใหญ่

1.6 เป็นพี่เลี้ยง/ที่ปรึกษาให้กับโรงเรียนในเครือข่ายด้านข้อมูลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้อาจจะมีการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมโดยการทำการวิจัยประกอบกิจกรรมซึ่งจะทำให้โรงเรียน และครูมีผลงานที่เด่นชัดยิ่งขึ้น

1.7 จัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรือสัปดาห์ส่งเสริมการอ่าน โดยให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างหลากหลายทั้งในระดับอนุบาล ประถม และมัธยม

1.8 จัดอบรมเทคนิควิธีการให้กับครูและนักเรียนในการเป็นผู้นำเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1.9 สนับสนุนข้อมูลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

1.10 จัดส่งนักศึกษาอาสาสมัคร หรือจัดนิทรรศการ กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน หรือนำรถเคลื่อนที่เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเคลื่อนที่ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ

2. เขตพื้นที่การศึกษา

2.1 มีนโยบายในการส่งเสริมการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายส่งเสริมการอ่านกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการเชื่อมต่อเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู บุคลากรทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยกำแพงเพชรเป็นแม่ข่าย กับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีกิจกรรมด้านการส่งเสริมการอ่านอยู่ส่วนหนึ่งและควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน

2.2 กำหนดภารกิจที่ชัดเจน ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษาไม่ควรเน้นการประกวดแข่งขัน เพราะไม่ได้ เป็นสภาพที่แท้จริง ควรเน้นการ ส่งเสริม เช่น การให้ทุนการทำนวัตกรรมด้านการส่งเสริมการอ่าน การสนับสนุนงบประมาณ และการ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน

2.3 มีการมอบหมายให้มีตัวแทนของเขตพื้นที่การศึกษาในการดูแล ติดตาม นิเทศ ประสานงานด้านการส่งเสริมการอ่าน

2.4 ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและควรจัดให้อยู่ในจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่ในการเข้าประเมินโรงเรียน การนิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินงาน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.5 มีการรายงานสถิติที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน เช่นจำนวนนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดำเนินการและผลการดำเนินงานการแก้ไข ปัญหาด้านการอ่านของนักเรียน

2.6 จัดกิจกรรมแข่งขันประกวดการอ่านของนักเรียนในระดับประถม มัธยม โดยให้รางวัลในระดับเหรียญต่างๆ สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน

2.7 ชี้แจงให้ผู้บริหาร โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และจัดอุปกรณ์หรืองบประมาณ ในการซื้อหนังสือให้โรงเรียนเพื่อนำมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในโรงเรียนให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน

3. สถานศึกษาและสมาชิกในเครือข่ายสถานศึกษา

3.1 สถาบันการศึกษาที่เป็นเครือข่าย ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และศึกษา กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของแต่ละสถานศึกษา ตลอดจนรับนโยบายจากแม่ข่ายไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการส่งเสริมการอ่าน และควรร่วมการวางแผน และกำหนด กิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

3.2 ผู้บริหารควรเป็นแกนนำขับเคลื่อน ไม่ใช่ให้ครูภาษาไทยหรือบรรณารักษ์ รับผิดชอบดำเนินการ

3.3 ชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และกำหนดเป็น โครงการ/กิจกรรมที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องทุกปี

3.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยสอดแทรกทุกสาระการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลายเน้นการอ่านและเขียนบันทึก สรุปผลการอ่านอย่างเป็นรูปธรรม มีมุมหนังสืออยู่ทั่วไป เพื่อสะดวกในการหยิบอ่านหนังสือ และส่งเสริมนิสัยนักเรียนในการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ

3.5 เข้าร่วมเครือข่ายกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยเน้นให้ครูทุกคนได้เข้าร่วม เพื่อให้ตระหนักและเห็นความสำคัญในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและเน้นการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเอกสารหลักฐานในการประเมินนักเรียนอย่างชัดเจน

3.6 ให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญในการสนับสนุนการจัดการห้องสมุดมีชีวิต และ ด้านการรักการอ่านในทุกด้านทั้งด้านงบประมาณ สถานที่ บุคลากรวัสดุอุปกรณ์ทันสมัยที่ หลากหลาย

3.7 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่านอาจโดยการ ให้ นักเรียนอ่านหนังสือต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือเรียนให้ผู้ปกครองฟังก่อนนักเรียนเข้านอน ทุกวันหรืออ่านหนังสือเรียนที่เรียนมาให้ผู้ปกครองฟังและให้ผู้ปกครองลงความเห็นว่ามีนักเรียนอ่าน ได้ อ่านคล่อง หรืออ่านไม่ได้ เพื่อจะได้ช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

4.1 องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้บุคลากรภายในองค์กรให้เห็น ความสำคัญของการอ่านและจัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในชุมชน ไม่ใช่เน้นแต่กิจกรรม ศาสนา ประเพณี

4.2 องค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีการสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดซื้อ หนังสือต่างๆ ให้ทางโรงเรียน เช่นหนังสือพิมพ์ หนังสืออ่านเล่น วารสารต่างๆ เพื่อให้ นักเรียน สามารถนำมาศึกษาค้นคว้าได้อย่างหลากหลายชนิด หรือจัดให้มีมุมหนังสือสำหรับเด็กที่ องค์กร บริหารส่วนตำบล

4.3 ผู้นำศาสนาควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมให้เด็ก รักการอ่านมากขึ้น

4.4 จัดมุมหนังสือภายในวัด และส่งเสริมให้เยาวชนในเขตพื้นที่มาใช้บริการหรืออาจจัดทำต้นไม้พูดได้ จัดทำเรื่องราวที่เป็นคำสอนต่างๆ โดยเขียนหรือวาดเรื่องราวบนฝาผนังวัด กำแพงวัดเพื่อให้ผู้ที่ผ่านไปมาได้อ่านและศึกษาเรื่องราวต่างๆ และทางโรงเรียนสามารถนำนักเรียนไปทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่วัดได้

5. ภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ

5.1 ทุกหน่วยงานต้องขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านพร้อมกัน

5.2 ประกาศเป็นนโยบายหรือจุดเน้นให้ทุกจังหวัด ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือราชการต้องมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น มี แข่งขันกันประกวดเป็นจังหวัดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านยอดเยี่ยมแห่งปี

5.3 กำหนดเป็นมาตรฐานการประเมินระดับกรม และระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ของ สมศ.เพื่อรองรับการประเมินในรอบที่ 3

5.4 ให้ความสำคัญและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายมีการประกาศประชาสัมพันธ์ ทางสื่อต่างๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม

5.5 จัดทำหนังสือต่างๆที่หลากหลาย โดยจัดเป็นสัปดาห์แห่งการอ่านมีการนำหนังสือมาจำหน่ายในราคาถูก สาเหตุ หนึ่งที่คนไทยไม่ชอบอ่านหนังสือเนื่องมาจากหนังสือมีราคาแพง

5.6 จัดนโยบายการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

5.7 นำเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาให้บริการฟรี

5.8 สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน

5.9 สนับสนุนด้านบุคลากร เช่น จัดให้มีครูบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 : กำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้
  - 1.1 เพื่อศึกษากระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
  - 1.2 เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
  - 1.3 เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

โดยในการทำวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารของโรงเรียน สมาชิกในเครือข่าย นักเรียน โดยการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ ประชุม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 มีเครือข่ายการเรียนรู้ของครู บุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร จำนวน 9 โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 2 โรงเรียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นฐานในการจัดตั้งเครือข่าย รวมเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายทั้งสิ้น 12 สถาบันการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร สรุปได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษากระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชร ต่อกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับพอใจ เมื่อพิจารณากระบวนการย่อยพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใจ กระบวนการย่อยที่อยู่ในระดับพอใจมากได้แก่ การได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้กับเครือข่ายหลัก 5 โรงเรียน ส่วนกระบวนการย่อยที่อยู่ในระดับพอใจ 4 อันดับแรก ได้แก่ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนนวัตกรรมเครือข่ายโดยโรงเรียนนำเสนอ Best practice วิธีการจัดตั้งเครือข่ายสมทบโดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัครเข้าร่วมเครือข่าย การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิตสื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการดำเนินกิจกรรม

1.2 ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่าการจัดการดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียนเครือข่าย มีลักษณะการจัดกิจกรรม เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน

ห้องสมุดโรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ จัดกิจกรรมบูรณาการรักการอ่านแบบคละชั้น โรงเรียนบ้านหนองหลวงจัดกิจกรรมรักการอ่านผ่านวันสำคัญ โรงเรียนบ้านทรงธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงบูรณาการ และโรงเรียนอนุบาลเมืองกำแพงเพชร (บ้านนครชุม) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

2. จัดกิจกรรมเสริมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ห้องสมุดโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเสริมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร จัดกิจกรรมบูรณาการการอ่านसानสาระ โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์) จัดกิจกรรมต้นไม้ในดวงใจ โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ข่าวนั่งสือพิมพ์ โรงเรียนบ้านดาดทองเจริญจัดกิจกรรมแนะนำ

หนังสือดีมีประโยชน์ โรงเรียนนครไตรตรึงษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสืบสานคุณธรรม
โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคมจัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยและหนังสือพิมพ์ และ
โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล จัดกิจกรรมเกมบัตรคำรวมความรู้

1.3. ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สรุปได้
ดังนี้

1 .3.1 ด้านพฤติกรรมการอ่าน พบว่า จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของ
ผู้เรียนหลังใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าก่อนใช้กิจกรรมส่งเสริม
การอ่าน กล่าวคือ ร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับค่อนข้างบ่อย และเป็นประจำ/สม่ำเสมอ
หลังใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ
ที่มีร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับค่อนข้างบ่อยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 14 ในแต่ละครั้งที่อ่าน
หนังสือ ฉันอ่านได้เป็นเวลานาน รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 13 ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือก่อนนอนใน 1
สัปดาห์ และข้อที่ 3 ฉันใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ ตามลำดับ ส่วนร้อยละของพฤติกรรมการ
อ่านในระดับเป็นประจำ/สม่ำเสมอสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 1 ฉันยืมหนังสือจากห้องสมุดของโรงเรียนไป
อ่านที่บ้าน รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 2 ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือพิมพ์ใน 1 สัปดาห์ และข้อที่ 3 ฉันใช้
เวลาว่างในการอ่านหนังสือ ในขณะที่เดียวกันร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับเป็นบางครั้ง
และระดับน้อยครั้งมากลดน้อยลงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ

1.3.2 ด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พบว่า นักเรียนมี
ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับพอใจทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 9 กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 4 กิจกรรมเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน และข้อที่ 10 ประโยชน์ที่ได้รับ
จากการร่วมกิจกรรมฯ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ 5 กิจกรรมช่วยให้นักเรียน
เกิดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากร
ทางการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัด
กำแพงเพชร สรุปได้ดังนี้

ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่าน โดยแสดงความคิดเห็นว่าทุก
หน่วยงานควรร่วมมือกันในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน และมีบทบาทส่วนหนึ่งร่วมกัน และ
บทบาทส่วนหนึ่งตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

2.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ควรเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือของเครือข่าย เป็นที่ปรึกษา สร้าง มหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร ให้เป็นสังคมแห่งการอ่าน ถ่ายทอดความรู้ให้กับสถาบันในเครือข่าย และกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยจัดให้มีกิจกรรม การติดต่อสื่อสาร สม่่าเสมอและต่อเนื่อง เป็นที่เลี้ยง/ที่ปรึกษา จัดอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สนับสนุน ข้อมูลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ จัดส่งนักศึกษามาฝึกสอน หรือจัดนิทรรศการ กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน หรือนำรถเคลื่อนที่เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเคลื่อนที่ไปยัง โรงเรียนต่าง ๆ

2.2 เขตพื้นที่การศึกษา มีนโยบายในการส่งเสริมการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายส่งเสริมการอ่านกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการ กำหนดภารกิจ เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน ที่ชัดเจน มีตัวแทนของเขตพื้นที่การศึกษาในการดูแล ติดตาม นิเทศ ประสานงานด้านการส่งเสริมการอ่าน ให้มีการรายงานสถิติที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน จัดกิจกรรมแข่งขันประกวดการอ่าน ของนักเรียน ชี้แจงให้ผู้บริหาร โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.3 สถานศึกษาและสมาชิกในเครือข่ายสถานศึกษา รับนโยบายจากแม่ข่ายไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการส่งเสริมการอ่าน และควรร่วมการวางแผน และกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ผู้บริหารควรเป็นแกนนำขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ กำหนดเป็นโครงการ/กิจกรรมที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ทุกปี จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยสอดแทรกทุกสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่าน

2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ องค์กรบริหารส่วน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้บุคลากรภายในองค์กรให้เห็นความสำคัญของการอ่านและจัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในชุมชน สนับสนุนงบประมาณ ในการจัดซื้อหนังสือต่างๆให้ทางโรงเรียน จัดให้มีมุมหนังสือสำหรับเด็กที่ องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้นำศาสนาควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านมากขึ้น

2.5 ภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ ต้องขับเคลื่อน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พร้อมกัน โดยประกาศเป็นนโยบาย หรือ จุดเน้น ให้ทุกจังหวัด ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือราชการต้องมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กำหนดเป็นมาตรฐานการประเมินระดับกรม และระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ของ สมศ.เพื่อรองรับการประเมินในรอบที่ 3 จัดนโยบายการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นำเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาให้บริการฟรี สนับสนุนงบประมาณใน

การจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน และสนับสนุนด้านบุคลากร เช่น จัดให้มีครูบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 : กำแพงเพชร มีประเด็นสำคัญที่คณะผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 กระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการขยายเครือข่ายจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายในโรงเรียนและจำนวนโรงเรียนเป็นเครือข่ายใหม่หรือเครือข่ายสมทบเพิ่มขึ้น ทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดำเนินกิจกรรมไปอย่างกว้างขวางและหลากหลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนหนึ่งมีความตั้งใจ มุ่งมั่น ในการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน ประกอบกับได้ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากสมาชิกเครือข่ายและมีทุนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ทำให้เครือข่ายมีการดำเนินกิจกรรมและสะท้อนคุณภาพผู้เรียนมากขึ้น

1.2 การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนา คุณภาพ ผู้เรียน ด้านพฤติกรรมการอ่าน โดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าก่อนใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีร้อยละของพฤติกรรมการอ่านในระดับค่อนข้างบ่อยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 14 ในแต่ละครั้งที่อ่านหนังสือ ฉันอ่านได้เป็นเวลานาน รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 13 ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือก่อนนอนใน 1 สัปดาห์ และข้อที่ 3 ฉันใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากกิจกรรมที่โรงเรียนเครือข่ายจัดให้แก่ผู้เรียน เป็นกิจกรรม ที่ช่วยฝึกให้ผู้เรียนอ่านอย่างถูกวิธี ซึ่งกิจกรรมการอ่านมีทั้งกิจกรรมการอ่านเพื่อฝึกการอ่านเร็ว และกิจกรรมการอ่านเพื่อฝึกความสามารถในการอ่านอื่นๆ เช่น การตีความ การฟังเสียง การอ่านทำนองเสนาะ และการอ่านเพื่อตอบปัญหา เป็นต้น ซึ่งหากผู้เรียนได้รับการฝึกอย่าง สม่ำเสมอ และเมื่อฝึกไปเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากจะ ช่วยให้ผู้เรียน มีนิสัยรักการอ่านแล้ว ยังส่งผล ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน ได้ นานๆ ทำให้สามารถเพิ่มความเร็วในการอ่านได้ และช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือมากขึ้น อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฉวีวรรณ กุหาภินันท์ (2542, หน้า 86) ได้

กล่าวถึงองค์กรที่มีบทบาทในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ 1. บ้านหรือครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ฯลฯ 2. โรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจ น่าเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหา ใ้วาที แสดงละคร สันทนาการเรื่องหนังสือ ฯลฯ ทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ส่วนแต่เป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กทั้งสิ้น นอกจากนี้ อภิญชิต พุทธมาตย์ (2531, หน้า 56 - 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ด้าน ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยภาพรวม ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับพอใจทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 9 กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 4 กิจกรรมเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน และข้อที่ 10 ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมฯ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมที่โรงเรียนเครือข่ายจัดให้แก่ผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียน มีลักษณะเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะทางภาษา ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนพร้อมกับได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินไปในเวลาเดียวกัน อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ฝึกคิดค้นหาคำตอบอย่างสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจและความถนัด ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ด้วยตนเองมากขึ้น ได้พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองสอนให้แข่งขันกับตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการอ่านที่ดี และมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อภิญชิต พุทธมาตย์ (2531, หน้า 56 - 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ วิฑูรย์ รองศรีแย้ม (2534, หน้า 63 - 67) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

จากผู้ปกครองในระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนในระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนในระดับน้อยมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชร

พบว่าเครือข่ายให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าตระหนักดีว่าหากนักเรียนอ่านหนังสือได้เป็นอย่างดีจะทำให้การเรียนประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ เสริมศรี หอทิมาวรกุล (2539, หน้า 348) ที่มีความเห็นว่าการอ่าน นอกจากจะเป็นทักษะสำคัญของการแสวงหาความรู้แล้ว การอ่านยังมีความสำคัญ เพราะ พื้นฐานของการเรียนวิชาอื่นๆ ทั้งนี้การหาความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือ และสนิท สัตโยภาส (2545, หน้า 93 - 94) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ว่าการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษา เพราะไม่ว่าจะนักเรียนนักศึกษาจะเรียนวิชาใดล้วนต้องอาศัยการอ่านช่วยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียนทั้งสิ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 4) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนเพราะเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา หากเริ่มต้นดีรากฐานการอ่านของเด็กก็จะดี เพราะการอ่านจัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกวิชาที่จำเป็น

และเครือข่ายมีความเห็นว่าทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน วัด และผู้ปกครอง ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหากให้โรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบเพียงผู้เดียวจะทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้ประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากนักเรียนจะอยู่กับโรงเรียนเพียงช่วงเวลาที่ทำการเรียนและโรงเรียนมักขาดงบประมาณในการทำกิจกรรม ซึ่งองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นจะมีงบประมาณด้านการศึกษาหากได้รับการสนับสนุนจะทำให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ โดย จิววรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 86) ได้กล่าวถึงองค์กรที่มีบทบาทในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ว่าบ้านหรือครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเบญจางค์ บัณฑิตชัย (2551 , บทคัดย่อ) สุกุมิ เกรียงชัยพร (2548 ,

บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ตัวแปรหนึ่งคือ การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง และ วิทยา วิมลถนอม (2530, หน้า 94 -103) ที่พบว่า บทบาทในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครอง รองนักเรียนชั้นอนุบาลมีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหาได้วาทิ แสดงละคร สนทนาเรื่องหนังสือ ฯลฯ ทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กทั้งสิ้น ทั้งนี้วันทนา เมืองจันทร์ (2547, หน้า 27 - 29) ได้กล่าวถึง วิธีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กรักการอ่าน ส่วนหนึ่งคือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือครูต้องอ่านให้เขาฟังก่อน ตั้งแต่เขายังอ่านไม่เป็น อีกทั้งสุขุม เฉลยทรัพย์ (2531, หน้า 19) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กจะชอบอ่านหนังสือหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดู บทบาทของครอบครัวต่อการอ่านหนังสือของเด็กจะมีมากกว่าโรงเรียน พ่อแม่ควรมีเวลาให้กับลูก หาหนังสือที่ดีให้ลูก อ่านหนังสือที่ลูกชอบมา ป้อนคำถามให้กับลูกเพื่อจะได้เข้าใจพัฒนาการของลูกด้วย สิ่งที่สำคัญที่สุดของพ่อแม่ คือ การเตรียมพร้อมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโรงเรียน กับครอบครัวมีความสำคัญค่อนข้างสูงในการที่จะส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

และนอกจากเครือข่ายเสนอแนะว่าควรมีกิจกรรมในการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ดังที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, หน้า 8-9) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนับว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยให้การอ่านมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นแรงจูงใจให้ผู้อ่านได้อ่านอย่างมีความสุข และจากการศึกษาของ อภิญชลิต พุทธมาตย์ (2531, หน้า 56 - 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทั้งนี้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพราะจะเป็นตัวแปรที่ทำให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการจัดตั้งเครือข่ายและการดำเนินการของเครือข่ายในระยะที่ 2 ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเครือข่ายดังต่อไปนี้

1. จากการดำเนินงานพัฒนาการส่งเสริมวัฒนธรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชรสำเร็จได้เพราะได้รับความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ศึกษาพิเศษ เขต 2 กองการศึกษาเทศบาลเมืองกำแพงเพชร และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายหลักจำนวน 5 โรงเรียน และเครือข่ายสมทบ จำนวน 15 โรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้สามารถดำเนินการตามโครงการ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยปัจจัยสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน มีการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นของสมาชิกเครือข่ายในประเด็นสำคัญๆ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรตระหนักในการพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ การส่งเสริมจากทุกฝ่ายให้เกิดเครือข่ายกว้างขวางและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
2. ควรจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สมาชิกเครือข่ายเป็นประจำอย่างต่อเนื่องจากข้อมูลในการจัดเสริมประสบการณ์ พบว่า สมาชิกเครือข่ายมีความพึงพอใจ ได้รับความรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมาก
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ควรหางบประมาณในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น และขยายเครือข่ายเพิ่มขึ้น
4. ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้นำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มมากขึ้นตามศักยภาพของผู้เรียน
5. ควรนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับการจัดกิจกรรม และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้เรียน
6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล วัด ควรมีนโยบายหรือการจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
7. สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอ่าน และให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระยะต่อไป และควรเป็นการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในเครือข่ายคิดค้นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรม หรือเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านสู่งานวิจัย (Routine to Research : R to R)
3. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด และ โรงเรียนในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่าน
4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านประสบความสำเร็จ และนำตัวแปรดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). 3 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่าน. [Online]. Available: http://matchon.co.th/news_detail.php?newsid=1240993817. [2552, ตุลาคม 19].
- เกสสุรางค์ สักกะบุชา. (2540). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กานมณีย์ ศักดิ์เจริญ. (2543). กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2547). เอกสารแนวคิด แนวทาง และกรณีตัวอย่างการดำเนินงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชน . กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.
- โกชัย สาริบุตร. (2547). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (2542, มกราคม). การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา. วารสารพัฒนาชุมชน. 38 (1), 13-14.
- ขวัญฤดี อัครวาอุฒิชัย และคณะ. (2538). การใช้ภาษาไทย 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). สื่อรักจากใจครู คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จุไรรัตน์ ลักษณศิริ. (2540). ภาษากับการสื่อสาร. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2525). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: ศิลปายบรรณาการ.
- _____. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: บุรพาสาน์.

- นัชรนภา พรหมมา และคณะ. (2547). การพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจรภายใต้ต้นนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของกลุ่ม 6 จังหวัดภาคเหนือ. อดุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. (2548). การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ. กรุงเทพฯ. เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ดวงพร พวงเพ็ชร์. (2541). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เดือนใจ กรุยกะโทก. (2543). การศึกษาผลการสอนซ่อมเสริมด้านความเข้าใจในการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หนังสือแผ่นเดียวเป็นสื่อ. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล. (2537). การอ่านให้เก่ง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: กระดาษสา.
- ทิพย์วรรณ แจ่มไพบูลย์. (2546, เมษายน). เคล็ดลับไม่ลับกับการอ่าน. วารสารวิชาการ. 6(3): 50 – 51.
- นภคล จันท์เพ็ญ. (2539). การใช้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- นิตดา หงษ์วิวัฒน์. (2537). อ่านหนังสือให้ถูกฟัง หนทางแห่งความฉลาดของเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แสงแดด.
- เบญจางค์ ปิ่นคล้าย. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดนิมมานรดี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญศิริ ภิญญาธินันท์. (2546). การอ่าน. กรุงเทพฯ: โครงการตำรามาตรฐาน ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ปาริชาติ สถาปตานนท์ และ ชัยวัฒน์ถิรพันธุ์. ม.ป.ป.. สื่อสารกับสังคมเครือข่าย. เอกสาร.
- ปรีชา บำรุงภักดี. (2548). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 . ปรินญานิพนธ์ การศึกษา ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ปราณี รัตน์ง (2541). **ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

ในจังหวัดเชียงราย. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2547). **เครือข่าย : ชุมชนชาติ ความรู้ และการจัดการ.** กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

พริดา วิเชียรปัญญา. (2547). **การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้.** กรุงเทพฯ:

เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ไพโรจน์ โปธิศาสตร์. (2542, ตุลาคม). **เครือข่ายผู้นำกับการยกระดับการเรียนรู้ของกลุ่มออมทรัพย์**

เพื่อการผลิต. วารสารพัฒนาชุมชน. 38 (10), 53.

แม่นมาส ซวลิต. (2544). **แนวทางส่งเสริมการอ่าน.** (ฉบับแก้ไขและเพิ่มเติม). พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : บรรณกิจการพิมพ์.

วรรณิ โสมประยูร. (2537). **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2549). **แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.**

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

วิฑูรย์ รองศรีแย้ม. (2534). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา**

ปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิทยา วิมลถนอม. (2530). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองใน**

การส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอนุบาล. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม.

(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

วันทนา เมืองจันทร์. (2547, มกราคม-มีนาคม). **การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กวัยเรียน.**

วิทยจารย์. 102(4): 25 - 31.

ศูนย์ข้อมูลสถาบันอนาคตเพื่อการศึกษา. (2525, พฤษภาคม 3). **เมื่อ “การอ่าน” เป็น (อีกหนึ่ง)”**

วาระแห่งชาติ ”...!!.. มติชน. หน้า 5.

ศศิธร วงศ์ชาติ. (2542). **การศึกษาความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียน**

ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทาง

ภาษากับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. (2538). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2542). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สฤณี เกรียงชัยพร. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุกุม เฉลยทรัพย์. (2531). การส่งเสริมการอ่าน. ปทุมธานี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาสงครณ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2543). ถนนสู่การอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. แปลจากหนังสือ "Road to reading" ของสไตเจอ์, ราล์ฟ ซี. กรุงเทพฯ : ปิรามิด.
- สุพจน์ พันธุ์นิยะ. (2535). การส่งเสริมการอ่านโดยการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านในนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรัชย์ โกศิยกุล, ปาจารย์ ผลประเสริฐ, ประพิมพ์พร โกศิยกุล, อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว. (2552). การวิจัยและพัฒนากการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 1 : กำแพงเพชร. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุวรรณมา ตั้งทีฆะรักษ์. (2543). การอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แผนกตำราและคำสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สมบัติ จำเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์. (2548). กลเม็ดการอ่านให้เก่ง. กรุงเทพฯ: ฝั่งพัฒนาการพิมพ์.
- สนิท ต้วทวี. (2538). การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- สนิท ต้วทวี. (2545). การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนิท สัตโยภาส. (2545). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- เสริมศรี หอทิมาวรวงศ์. (2539). เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มทักษะ 1 (ภาษาไทย) หน่วยที่ 1 - 8. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- อภิญชลิต พุทรมาศย์. (2531). การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อรัญญา ฤกษ์ชัย. (2541). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และ เจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่ง ประสิทธิภาพทางภาษากับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อังคณา กล่อมฤทธิ์. (2532). ความอยากรู้ อยากรเห็น และนิสัยรักการอ่านและคุณสมบัติส่วนตัว บางประการของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมาก และนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Leu, Donald J. and Kinzer. (1995). **Effective reading instruction, K-8**. 3rd ed. New Jersey: Rentice-Hall, Inc.
- Rubin , Dorothey. (1993). **A Practical Approach to Teaching Reading**. New York: A Simon & Schuster , Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบสอบถามพฤติกรรมการอ่าน

แบบสอบถามพฤติกรรมการอ่าน

โรงเรียน..... อำเภอ..... ชั้น.....

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจำนวน 15 ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย × หน้าข้อที่ตรงกับลักษณะของท่าน
ด้านพฤติกรรมการอ่าน

1. ฉันยืมหนังสือจากห้องสมุดของโรงเรียนไปอ่านที่บ้าน

ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ	ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. ค่อนข้างน้อย	ง. น้อยครั้งมาก
2. ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือพิมพ์ใน 1 สัปดาห์

ก. 6 - 7 วัน	ข. 4 - 5 วัน
ค. 2 - 3 วัน	ง. 0 - 1 วัน
3. ฉันใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ

ก. บ่อยๆ	ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง	ง. น้อยครั้งมาก
4. ฉันจะหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมหลังจากที่ได้เรียนไปแล้วในแต่ละวิชา

ก. บ่อยๆ	ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง	ง. น้อยครั้งมาก

 /ไม่เคยเลย
5. ฉันเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน

ก. ทุกครั้ง	ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง	ง. น้อยครั้งมาก

 /ไม่เคยเลย
6. ฉันอยากให้พ่อแม่ซื้อหนังสือให้อ่าน

ก. มาก	ข. ปานกลาง
ค. น้อย	ง. น้อยมาก
7. เมื่อฉันเกิดความสงสัยในเรื่องใดฉันจะหาหนังสือ ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่านให้หายสงสัย

ก. บ่อยๆ	ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง	ง. น้อยครั้งมาก

ทำต่อหน้าหลัง

8. ฉันเก็บเงินไว้เพื่อซื้อหนังสือที่ต้องการอ่าน
- ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง ง. น้อยครั้งมาก
9. เวลาไปสถานที่ต่างๆ ฉันมักจะพกหนังสือติดตัวไปอ่านด้วยเสมอ
- ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง ง. น้อยครั้งมาก
10. ฉันเคยขยืมหนังสือจากเพื่อนมาอ่าน
- ก. บ่อยๆ ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง ง. น้อยครั้งมาก
11. ฉันหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่าน
- ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง ง. น้อยครั้งมาก
12. เมื่อมีเวลาว่าง ฉันไปร้านหนังสือหรือเข้าห้องสมุด มากกว่าทำกิจกรรมอื่น
- ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง ง. น้อยครั้งมาก
13. ความถี่ที่ฉันอ่านหนังสือก่อนนอนใน 1 สัปดาห์
- ก. 6 - 7 ครั้ง ข. 4 - 5 ครั้ง
ค. 2 - 3 ครั้ง ง. 0 - 1 ครั้ง
14. ในแต่ละครั้งที่อ่านหนังสือ ฉันอ่านได้เป็นเวลานาน
- ก. ทุกครั้งที่อ่าน ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง ง. น้อยครั้งมาก
15. วันหยุดฉันอ่านหนังสือมากกว่าทำกิจกรรมอื่น
- ก. เป็นประจำ/สม่ำเสมอ ข. ค่อนข้างบ่อย
ค. เป็นบางครั้ง ง. น้อยครั้งมาก

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความพึงพอใจของนักเรียน
ต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

1. เพศ ชาย หญิง
2. ชั้น ป.1-3 ป.4-6 ม.1-3 ม.4-6

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ข้อความ	พอใจ มาก	พอใจ	พอใจ น้อยจน เกือบไม่ พอใจ	ไม่ พอใจ	ไม่ พอใจ มาก
1. ความน่าสนใจของกิจกรรม					
2. เนื้อหาในกิจกรรมช่วยให้นักเรียนดำเนิน กิจกรรมด้วยความสนุกสนาน					
3. คำแนะนำหรือคำชี้แจงในการดำเนินกิจกรรม ชัดเจนเข้าใจง่าย					
4. กิจกรรมเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน					
5. กิจกรรมช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้					
6. ความน่าสนใจของอุปกรณ์ประกอบการจัด กิจกรรม					
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม					
8. ความสะดวกในการร่วมกิจกรรม					
9. กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียน					
10. ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมฯ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

ภาคผนวก ค

- แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา
เครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชร ต่อกระบวนการ
ในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

**แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา เครือข่ายส่งเสริมการอ่าน
จังหวัดกำแพงเพชร ต่อกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้
ของครูและบุคลากรทางการศึกษา**

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงหรือระดับความพึงพอใจของท่านต่อกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมการอ่าน

สถานภาพ   ผู้บริหาร   ศึกษานิเทศ   ครูเครือข่าย หลัก

กิจกรรมดำเนินการ ช่วงเดือนพฤษภาคม 2552 - กรกฎาคม 2553	พอใจ มาก	พอใจ	พอใจ น้อยจน เกือบ ไม่พอใจ	ไม่ พอใจ	ไม่พอ ใจ มาก	ไม่ได้ ร่วม กิจกรรม
1. การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้กับเครือข่ายหลัก 5 โรงเรียน						
2. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนนวัตกรรมเครือข่ายโดยโรงเรียนนำเสนอ Best practice						
3. วิธีการจัดตั้งเครือข่ายสมทบโดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัครเข้าร่วมเครือข่าย						
4. การลงพื้นที่ของสมาชิกเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ 5 โรงเรียน						
5. การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิตสื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (อ.วันทนา สุขเทศ)						
6. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาและครอบครัว (อ.เจริญ)						
7. การนำเสนอผลงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน						
8. การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานของสมาชิกเครือข่าย						

กิจกรรมดำเนินการ ช่วงเดือนพฤษภาคม 2552 - กรกฎาคม 2553	พอใจ มาก	พอใจ	พอใจ น้อยจน เกือบ ไม่พอใจ	ไม่ พอใจ	ไม่พอ ใจ มาก	ไม่ได้ ร่วม กิจกรรม
9. การได้รับการสนับสนุนด้านสื่อ เอกสาร ความรู้ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน						
10. การได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ในการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน						
11. การอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์และเขียน รายงานผลการดำเนินกิจกรรม (อ.สุภาพร พงษ์ ภิญโญ โอภาส)						
12. การนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือสถานศึกษาในการ ดำเนินกิจกรรม						

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครือข่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ง

- แบบสัมภาษณ์เพื่อเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริม
เครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของ
จังหวัดกำแพงเพชร

แบบสัมภาษณ์

**เพื่อเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของ
จังหวัดกำแพงเพชร**

ในฐานะที่ท่านเป็นเครือข่าย ฯ ดังนั้นขอความอนุเคราะห์ให้ท่านให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
นโยบาย/วิธีการที่จะทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของจังหวัดกำแพงเพชรประสบความสำเร็จและมีการดำเนินการในรูปแบบ
ของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ท่านคิดว่าบทบาทของแต่ละองค์กร/วิธีการดำเนินการควรเป็นอย่างไร

1. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.1 .....

.....
.....
.....

1.2 .....

.....
.....
.....

1.3 .....

.....
.....
.....

2. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 .....

.....
.....
.....

2.2 .....

.....

2.3 .....

.....

.....

.....

3. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับสถานศึกษาและสมาชิกในเครือข่าย
สถานศึกษา

3.1 .....

.....

.....

.....

3.2 .....

.....

.....

.....

3.3 .....

.....

.....

.....

4. บทบาท/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น เทศบาล
องค์การบริหารส่วนตำบล วัด ผู้ปกครอง เป็นต้น

4.1 .....

.....

.....

.....

4.2 .....

.....

.....

.....

4.3 .....

ท่านคิดว่าภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใน
ระดับประเทศควรจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เห็นนโยบายการส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย
ประสบความสำเร็จ

1. ....

2. ....

3. ....

ขอขอบคุณในความร่วมมือนำในการตอบแบบสอบถาม

คำตอบของท่าน มีคุณค่ายิ่งต่อการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมการอ่าน

ภาคผนวก จ

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรม
การอ่านผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนต่อ
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
การสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการอ่านผู้เรียนและความพึงพอใจ
ของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1. ดร.วิเรชา ปัญจมานนท์
2. ดร.ธีรยุทธ ภูเขา
3. ดร.สามารถ กมขุนทด
4. ผอ.มีชัย ผลทองมาก
5. ผศ.สุรชัย โกศิยะกุล
6. ผศ.ประพิมพร โกศิยะกุล
7. ผศ.อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว
8. ผศ.ดร.ปาจริย์ ผลประเสริฐ

ภาคผนวก ฉ

- ภาพการประชุมปฏิบัติการ การสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรม
การอ่านผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เรียน

ต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

- ภาพอบรมเชิงปฏิบัติการ “วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงาน
ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” ณ ห้องคอมพิวเตอร์
อาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์
- ภาพสัญลักษณ์ เครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชร
- ภาพรายงานการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน
เครือข่ายหลักและเครือข่ายสมทบ
- ภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเครือข่าย

การประชุมปฏิบัติการ การสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรม
การอ่านผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เรียน
ต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

อบรมเชิงปฏิบัติการ

“วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน”

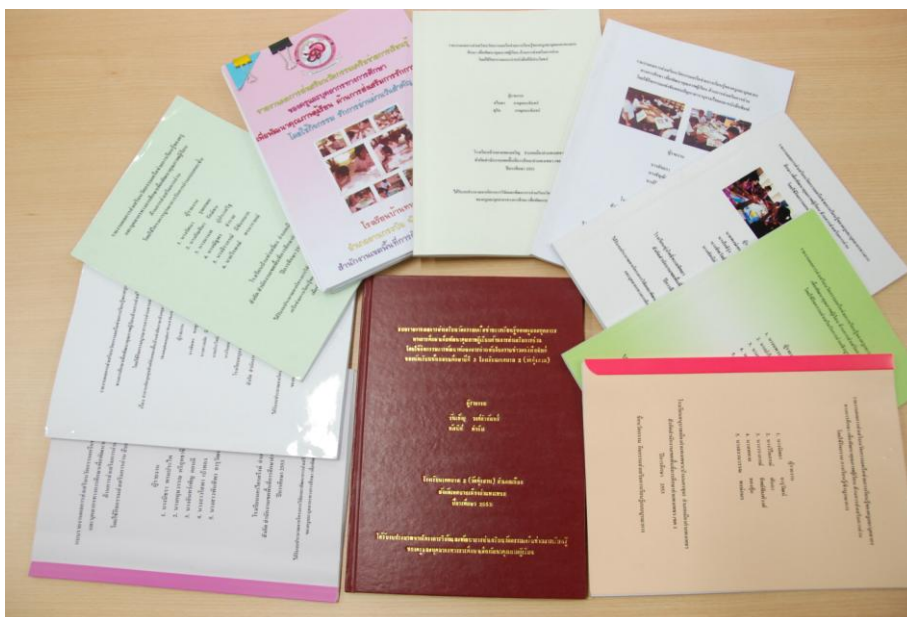
ณ ห้องคอมพิวเตอร์ อาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์

สัญลักษณ์ เครื่องหมายส่งเสริมการอ่าน จังหวัดกำแพงเพชร

รายงานการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ โรงเรียนเครือข่ายหลักและเครือข่ายสมทบ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเครือข่าย

กิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความข่าวหนังสือพิมพ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน)

กิจกรรมเกมบัตรคำรวมความรู้ โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเลพิทยา

กิจกรรมโครงการบูรณาการรักการอ่านแบบคณะชั้น โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ

กิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยและหนังสือพิมพ์ โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม

ภาคผนวก ข

- ทำเนียบสมาชิกเครือข่ายหลักสูตรและบุคลากรทางการศึกษา
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพของ
ผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร
- รายชื่อผู้สอนที่สมัครใจร่วมโครงการส่งเสริมนวัตกรรม
เครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการส่งเสริมการอ่าน

ทำเนียบสมาชิกเครือข่ายหลักสูตรและบุคลากรทางการศึกษา
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
จังหวัดกำแพงเพชร

ที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
1	นายเสริมศักดิ์ อยู่สุขเจริญ	เทศบาลเมือง	086-2099779	-
2	ผศ.สุวิทย์ วงษ์บุญมาก	มรภ.กำแพงเพชร	089-6426143	suwitw@yahoo.com
3	นายศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง	สพท.ภพ.1	081-9739673	-
4	ผศ.ประพิมพร โกศิยะกุล	มรภ.กำแพงเพชร	089-8593246	Prapimporn@kpru.ac.th
5	ผศ.ดร.ปาริษฐ์ ผลประเสริฐ	มรภ.กำแพงเพชร	089-6428644	Pajaree_pol@yahoo.com
6	ผศ.สุรชัย โกศิยะกุล	มรภ.กำแพงเพชร	081-9530711	SURAcHAI_k@kpru.ac.th
7	ผศ.อรุณลักษณ์ รัตนพันธ์	มรภ.กำแพงเพชร	081-3896878	arunluck@hotmail.com
8	ผศ.อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว	มรภ.กำแพงเพชร	081-0463082	Aungsuree_pun@hotmail.com
9	ดร.สามารถ กมนุนทด	ศึกษานิเทศก์ สพท.ภพ.1	083-6224111	samart@hotmail.com
10	น.ส.นฤมล พูลศรี	ร.ร.เทศบาล 1	081-0428854	bee_naruk123@hotmail.com
11	นางกาญจนา น้อมเสียร	ร.ร.เทศบาล 1	082-4084553	-
12	นางกัญญา พิทยะพงษ์	ร.ร.เทศบาล 1	085-7134760	-
13	นางรุจิรา แสงดาว	ร.ร.เทศบาล 1	084-6889810	-
14	น.ส.สุธามัญ จำปา	ร.ร.เทศบาล 1	081-2841155	-
15	นางสวันเพ็ญ วงศ์คำจันทร์	ร.ร.เทศบาล 2	084-8167499	-
16	น.ส.วิไลรัตน์ เกิดเทพ	ร.ร.เทศบาล 2	083-1612639	-
17	น.ส.นันทวัน ปิ่นทอง	ร.ร.เทศบาล 2	087-9430673	-
18	นางอังคณา พึ่งพัก	ร.ร.เทศบาล 2	086-2044456	-
19	นางพรจิตร นาคนาม	ร.ร.เทศบาล 2	089-8391244	Peaw2507@hotmail.com
20	นางจิตพร ชมพูนุทจินดา	ร.ร.อนุบาลกำแพงฯ	086-4410989	-
21	นางพัชฎา สายหยุด	ร.ร.อนุบาลกำแพงฯ	086-2088149	-
22	นางวิมลมาส นิลภรณ์	ร.ร.อนุบาลกำแพงฯ	089-1683039	wimonmas@windowslive.com
23	นางปรียานาด สุขสวัสดิ์	ร.ร.อนุบาลกำแพงฯ	085-1793206	-
24	นายสมชาย ใจเย็น	ร.ร.อนุบาลกำแพงฯ	087-2017225	-
25	นางรัตนา รุณเกษม	ร.ร.บ้านท่าเสด็จ	081-0137991	Tavedar@hotmail.com
26	นางฉัฐพร ชำรวาย	ร.ร.บ้านท่าเสด็จ	083-1610531	-
27	นางกัณทิมา รักษ์ชน	ร.ร.บ้านท่าเสด็จ	084-8146459	-
28	นางมานพ ภูประเสริฐ	ร.ร.บ้านท่าเสด็จ	087-2057337	-

ที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
29	นายอดุลย์ ศรีนารายณ์	ร.ร.บ้านท่าเสด็จ	081-2805718	Adoom-m@hotmail.com
30	นายวีรพงษ์ ศรีนารายณ์	ร.ร.บ้านท่าเสด็จ	089-3785248	-
31	นางอุมากร เกตุอ่างทอง	ร.ร. บ้านหนองหลวง	087-3179918	Umakotn_ket@hotmail.com
32	น.ส.สิรินุช หนองหลวง	ร.ร. บ้านหนองหลวง	082-3952213	Simuch208@hotmail.com
33	นางจิตาวรรณ ทองทา	ร.ร. บ้านหนองหลวง	089-7060658	wilawanthongra@hotmail.com
34	น.ส.ธมน ดีหนาด	ร.ร. บ้านหนองหลวง	087-1948902	Thamon2506@hotmail.com

ทำเนียบสมาชิกเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษา
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จังหวัดกำแพงเพชร

ที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
1	นางจันทร์เพ็ญ คอนดี	โรงเรียนนครไตรตรึงษ์	086-2053069	-
2	นางกฤษฎวรรณ ตริสุทธาธิพ	โรงเรียนนครไตรตรึงษ์	081-6741592	-
3	นิชรา พรหมประไพ	โรงเรียนนครไตรตรึงษ์	086-9300206	Nichara_pr@yahoo.co.th
4	นางพรจิตร นาคนาม	โรงเรียนเทศบาล 2(วัดทุ่งสวน)	089-8391244	Paew2507@hotmail.com
5	นายพเยาว์ กิตติสิริบัณฑิต	โรงเรียนยางเลียงราษฎร์พัฒนา	089-8578844	phyakppl@hotmail.com
6	นางภัทรา พามี	โรงเรียนยางเลียงราษฎร์พัฒนา	085-9003089	-
7	นางพรทิพย์ ค้างเนียม	โรงเรียนบ้านปางเรือ	085-7283912	-
8	นางวันเพ็ญ มะโนชัย	โรงเรียนวัดคูยาง	055-711917	-
9	นางอนันทนา คงประดิษฐ์	โรงเรียนวัดคูยาง	087-8384913	-
10	นายภราดร นาคพงษ์	โรงเรียนบ้านทรงธรรม	089-9076451	k.ru.don@hotmail.com
11	นางสุพรรณนา พลทองมาก	โรงเรียนบ้านทรงธรรม	089-6732691	-
12	นายธงชัย นาคพงษ์	โรงเรียนบ้านทรงธรรม	081-0394615	-
13	นางนพวรรณ สุขศรี	โรงเรียนบ้านทรงธรรม	086-2085931	Nopawam111@hotmail.com
14	นางปาริชาติ ชาวลิตโรจน์	โรงเรียนบ้านทรงธรรม	089-5260656	Kru_daengchao@hotmail.com
15	นางมานพ ภูประเสริฐ	โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	087-2057337	-
16	นางกัณทิมา รักษ์ชน	โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	084-8146459	-
17	นายอดุลย์ มัทยา	โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	055-853556	Adoon-m@hotmail.com
18	นายวิรพงษ์ ศรีนารายณ์	โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	083-3785248	-
19	นางรัตนา รุณเกษม	โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	081-0437991	-
20	นางฉัฐพร ชำรวาย	โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	083-1610531	-
21	นายสมเกียรติ ครอบสุขศิริชัย	โรงเรียนชุมชนบ้านคณที	081-9532890	Sirichai02@hotmail.com
22	นายถวิล จะวรรณะ	โรงเรียนคณทีพิทยาคม	055-729168	Thomastj_1966@hotmail.com
23	นางสาวเจริญสุข คำสนิท	โรงเรียนคณทีพิทยาคม	085-8758122	Waewa_ja@hotmail.com
24	นางสุรชา บุรุษศรี	โรงเรียนคณทีพิทยาคม	089-9614394	Suracha_burutsri@hotmail.com
25	นางสาวสุรางค์ ฝู้อยู่สุข	โรงเรียนคณทีพิทยาคม	087-8384909	surang@hotmail.com
26	นางสาวพรทิพา โภควัต	โรงเรียนคณทีพิทยาคม	055-722098	Art_pantipa@hotmail.com

ที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
27	นางดวงดาว บศิริรัฐ	โรงเรียนคณทัฬหิทยาคม	081-9724329	Dao_bor@hotmail.com
28	นายสมบัติ สิงห์ทอง	โรงเรียนคณทัฬหิทยาคม	055-729168	-
29	นายพงษ์สิงห์ บศิริรัฐ	โรงเรียนกำแพงเพชร พิทยาคม	055-711212	Singh_bor@hotmail.com
30	นางพิมพ์พา ปัญญาเสน	โรงเรียนบ้านนาบ่อคำ	089-5624090	-
31	นางวาสนา	โรงเรียนบ้านชำมรงค์	087-8410422	wassamaoo@windowslive.com
32	นางนิตยา บุญาก	โรงเรียนบ้านชำมรงค์	086-9251289	-
33	นางสาวทัศนีย์ สุนทร	โรงเรียนบ้านชำมรงค์	087-8383259	Tasanee24@hotmail.com
34	นางสาวแสงทิพย์ ปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านชำมรงค์	088-2256419	Seangthip_26@hotmail.com
35	นางอัจฉรา ไชโย	โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล พิทยาคม	087-2091376	Atchara_2552@hotmail.com
36	นางไกรลิ่ง รัชชานนท์	โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล พิทยาคม	087-8462606	Kairung_ta@houtmail.com
37	นางสาวพรเพ็ญ ชูท่อม	โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล พิทยาคม	089-6391257	pongpen@chaiyo.com
38	นางทิพวัลย์ นาคอัน	โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล พิทยาคม	081-2529256	-
39	นายพงษ์เทพ นาคอัน	โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเล พิทยาคม	081-2529256	Pong-Tep@hotmail.com
40	นางนันทนา วงศ์สกุลเกียรติ	โรงเรียนคินสหราษฎร์ พัฒนา	087-1148410	kruaoy@hotmail.com
41	นายสุพชัย วงศ์สกุลเกียรติ	โรงเรียนคินสหราษฎร์ พัฒนา	089-9030006	Suopchai99@hotmail.com
42	นางเกสร พรหมรักษา	โรงเรียนบ้านบ่อสามแสน	084-5935320	BS_kason@hotmail.com
43	นางวลัยลักษณ์ ธรรมสอน	โรงเรียนทรัพย์สถิตย์ วิทยาคม	081-0400255	Champaign_soda@hotmail.com
44	นางสาวสายหยุด บุญมา	โรงเรียนทรัพย์สถิตย์ วิทยาคม	083-6302248	Satyud_ca@yahoo.co.th
45	นางสาวอรสา สายจาง	โรงเรียนทรัพย์สถิตย์ วิทยาคม	083-1646423	Ae_miki@hotmail.com
46	นางยุพดี เนรมิตร	โรงเรียนประชารัฐพัฒนา	089-2284660	Yuupple2499@hotmail.com
47	นางพรรณกร ทองดี	โรงเรียนประชารัฐพัฒนา	089-8576693	Wi3358@hotmail.com
48	นางจุฑารัตน์ กุณาง	โรงเรียนประชารัฐพัฒนา	081-046328	Jtr2501@hotmail.com

ที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
49	นางสาวเจษฎี อุตฺธิ์	โรงเรียนบ้านชัยภูมิ	089-931883	Kroo_jade@hotmail.com
50	นางเพียงตะวัน เครือยา	โรงเรียนบ้านชัยภูมิ	089-5679491	-
51	นางวีรวรรณ ไพโรสิงห์	โรงเรียนบ้านชัยภูมิ	089-5679491	Weera.07@hotmail.com
52	นางเกื้อ สนวนสวรรค์	โรงเรียนบ้านโพธิ์พัฒนา	085-7256447	-
53	นางชไมธร กาญจนะจรรย์	โรงเรียนบ้านคาคทองเจริญ	081-5963390	lovekoojum@hotmail.com
54	นายสุกิจ กาญจนะจรรย์	โรงเรียนบ้านคาคทองเจริญ	081-2801653	lovesukij@hotmail.com
55	นางพรทิพย์ ฤทธิ์เดชกล้า	โรงเรียนเทศบาล 1 (คลองสวนหมาก)	089-4386734	-
56	นางสาวธยานิษฐ์ ชัยชมวงศ์	โรงเรียนเทศบาล 1 (คลองสวนหมาก)	086-9274780	-
57	นางสาวพิชญานันท์ บุญส่งวงศ์	โรงเรียนเทศบาล 1 (คลองสวนหมาก)	080-6888456	-
58	นางภาณี พลใหญ่	โรงเรียนเทศบาล 1 (คลองสวนหมาก)	081-0426829	-
59	นางทิษญา ทุมอาริยะ	โรงเรียนเทศบาล 1 (คลองสวนหมาก)	086-6786792	Wa-ew24@hotmail.com
60	นายฤทธิรงค์ พรหมรักษา	โรงเรียนอนุบาลเมือง (บ้านนครชุม)	089-7066342	-
61	นางสายหยุด ถาวร	โรงเรียนอ่าทองพัฒนา	081-0366557	Sai4961@hotmail.com
62	นางเบญเยี่ยม คำชู	โรงเรียนอ่าทองพัฒนา	086-2136960	benyaim@hotmail.com
63	นางบุษบา บัวพันธ์	โรงเรียนอ่าทองพัฒนา	081-9729529	busaba@hotmail.com
64	นางสุนันท์ ฤทธิ์เทพ	โรงเรียนบ้านคลองสีนวล	084-0492498	rittep@hotmail.com
65	นางกรรณิกา วินิจสาร	โรงเรียนบ้านคลองสีนวล	085-0663331	-
66	นยชินวัฒน์ แซ่ลือ	มร.กพ.	085-7318968	-
67	นายสังเวียน บัวพันธ์	โรงเรียนบ้านก้าน้ำเพชร	089-9074719	Kunyayon4150@hotmail.com
68	นางดอกกรัก ผู้มีทรัพย์	โรงเรียนจำรูญชัยฤกษ์ ราษฎร์วิทยา	089-8398261	Rsk0109@hotmail.com
69	นางเบ็ญจมาศ เอี่ยมอ้อม	โรงเรียนชุมชนหนองปลิง (อุปถัมภ์)	055-716653	Benjamas-@hotmail.com
70	นายณัฐพงษ์ วงศ์สกุลเกียรติ	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ จังหวัด กพ.	087-2061751	w.nattapong@hotmail.com
71	นางประภาศิริ อยุ่ฮีน	โรงเรียนบ้านเกาะสะบ้า	087-8384468	Prapasiroi42@hotmail.com

ที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
72	นางสุจินต์ นัยเจริญ	โรงเรียนบ้านคลอง ห้วยทราย	081-1222493	-
73	นางนราภรณ์ หวานคำ	โรงเรียนบ้านวังประดา	-	Narap52@thaimail.com
74	นายถนอม ทองดี	โรงเรียนบ้านหนองใหญ่	081-7407159	-
75	นางจุฑารัตน์ เผ่าเสรีพงษ์	โรงเรียนปราสาทอณะสรณ์	081-9731849	-
76	นายขวัญชัย นิ่มคำ	โรงเรียนบ้านชัยภูมิ	087-1965941	-
77	นายสมชาย ใจเย็น	โรงเรียนอนุบาล กำแพงเพชร	087-2017225	Somchai2008@hotmail.com
78	นายสมหวัง กาแกง	โรงเรียนบ้านเทียนเจริญ	081-9723027	-
79	นางธนินฐา อินทะสี	โรงเรียนวัชรวิทยา	055-716345	khuanin@hotmail.com
80	นายเกียรติศักดิ์ ดอนดี	-	087-1941226	-
81	นางรัตนา แผ่ทอง	โรงเรียนบ้านคุยแขวง	087-1947869	Nana31462@hotmail.com
82	นางสาวดาวรรณ ขามา	โรงเรียนบ้านคุยป่ายาง	080-5188480	s.syk@hotmail.com
83	นางศิริวรรณภา ฉิมสุข	โรงเรียนบ้านคุยป่ายาง	081-0383241	Siri9230@gmail.com
84	นางสาวปรีชาลักษณ์ พงษ์อยู่	โรงเรียนบ้านลานตาบัว	084-4940558	Preeyaluk_1718@hotmail.com
85	นางฉัตรรัตน์ กันขุมุด	โรงเรียนบ้านเกษตรศาสตร์	-	-
86	นางสาวกัญยารัตน์ เรืองศิลป์ ประเสริฐ	โรงเรียนบ้านหนองแดน	080-5055115	-
87	คุณศรีณัฐประพร ศรีจันทร์	โรงเรียนอนุบาลโกสัมพีนคร	081-0351745	iammaewmeow@hotmail.com
88	นางสาส์ อุดมา	โรงเรียนวังแจ่มวิทยาคม	087-841641	
89	นางสาวภคพร ศรีเดช	โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา	055-732163	Pakap_sri@hotmail.com
90	นางสาวกชพรรณ นพจินดา	จุฬาราชวิทยาลัย พิษณุโลก	080-512780	Khotchapun@hotmail.com
91	นางจุฑาวิ วรรณวิเศษ	จุฬาราชวิทยาลัย พิษณุโลก	081-5326942	Khu-thai@hotmail.com
92	นางประภาวดี ปราณี่	จุฬาราชวิทยาลัย พิษณุโลก	055-214261	-
93	นายนนท์ ทลงสวัสดิ์	โรงเรียนบ้านหัวดง	080-1087828	Non76101@hotmail.com
94	นางปราณี เภาแก้ว	โรงเรียนวัดโพธิ์ลอย	081-2805153	-
95	นางปราณี เปรมทอง	โรงเรียนป่าแดง	080-9019480	P_tananop@hotmail.com
96	นางสาวหทัยรัตน์ ขุนรักพรหม	โรงเรียนชุมชนวัดวังกัจ	056-670232	-

ที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
97	นางพัชรินทร์ คะใจ	โรงเรียนดงเสือเหลือง พิทยาคม	081-7401939	-
98	นางสาวสาวิตรี พลหล้า	โรงเรียนดงเสือเหลือง พิทยาคม	080-5062924	Kokole_aki@hotmail.com
99	นายปริญญา เต่าแก้ว	โรงเรียนบ้านหนองหัว ปลวก	086-6636290	Pharinya_2552@hotmail.com
100	นายณรงค์ศักดิ์ ทองเพชร	โรงเรียนบ้านบึงบัว	081-0429257	Thongphet2009@hotmail.com

รายชื่อผู้สอนที่สมัครใจร่วมโครงการ
การส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการส่งเสริมการอ่าน

ที่	ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	ที่อยู่	เบอร์ติดต่อ	ชื่อกิจกรรม
1	น.ส.นฤมล พูลศรี	เทศบาล 1 (เกริก กฤตยาอุปถัมภ์)	63 ถ.กะโลทัย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	081-0428854	ศุภชาติไทยชวนสนุก
2	นางนิชรา พรหมประไพ	นครไทรตรีงษ์	อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	086-9300206	ส่งเสริมการอ่าน สืบสานคุณธรรม
3	น.ส.โกศลรุ่ง รัชชานนท์	ทุ่งโพธิ์ทะเลพิทยา	อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	087-8462606	1. เกมส่งเสริม การอ่าน 2. ตอบปัญหา สารานุกรม
4	นางอัจฉรา ไชยโย	วชิรปราการ วิทยาคม	อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	087-2091376	นวัตกรรมหนังสือเล่ม เล็กอาหารเสริมสมอง
5	นางชไมธร กาญจนะจันทร์	บ้านคาคทองเจริญ	42/3 ม.12 ต.อ่าทอง อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	081-2801653	แนะนำหนังสือดีมี ประโยชน์
6	นางนพวรรณ สุขศรี	บ้านทรงธรรม	หมู่ 4 ต.ทรงธรรม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	086-2085931	1. เล่าเรื่องหนังสือ 2. ตอบปัญหาจาก สารานุกรม 3. ถูงหุ้หู้วควมรู้ 4. กิจกรรมเสียง ตามสาย
7	นางรัตนา รุณเกษม	บ้านท่าเสียง	หมู่ 3 ต.คณธี อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	081-0437991	โครงการบูรณาการ รักการอ่านแบบคละชั้น
8	นางวิไลภรณ์ พันถา	อนุบาลเมือง กำแพงเพชร (บ้านนครชุม)	14/2 หมู่ 4 ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	080-0286644	1. แนะนำหนังสือ 2. แรลลี่การอ่าน 3. ตอบปัญหาจาก สารานุกรม

ที่	ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	ที่อยู่	เบอร์ติดต่อ	ชื่อกิจกรรม
9	นางวันเพ็ญ วงศ์คำจันทร์	เทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน)	14/5 สายเลียงเมือง ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร	084-8167499	คุณธรรมนำภาษา ด้วยสุภายิต
10	นางอุมากร เกตุอ่างทอง	บ้านหนองหลวง	อ.ลานกระบือ จ.กำแพงเพชร	087-3179918	รักการอ่านผ่านวัน สำคัญ
11	นางชิตกร สมพูนทจินดา	อนุบาล กำแพงเพชร	ถนนชากังราว - ลำมะโกรก หมู่ที่ 6 ต. สระแก้ว อ. เมือง จ. กำแพงเพชร	086-4410989	บูรณาการการอ่านสาร สาระเรื่องคำกานท์สนุก สุขสันต์กับเพลง พื้นบ้าน